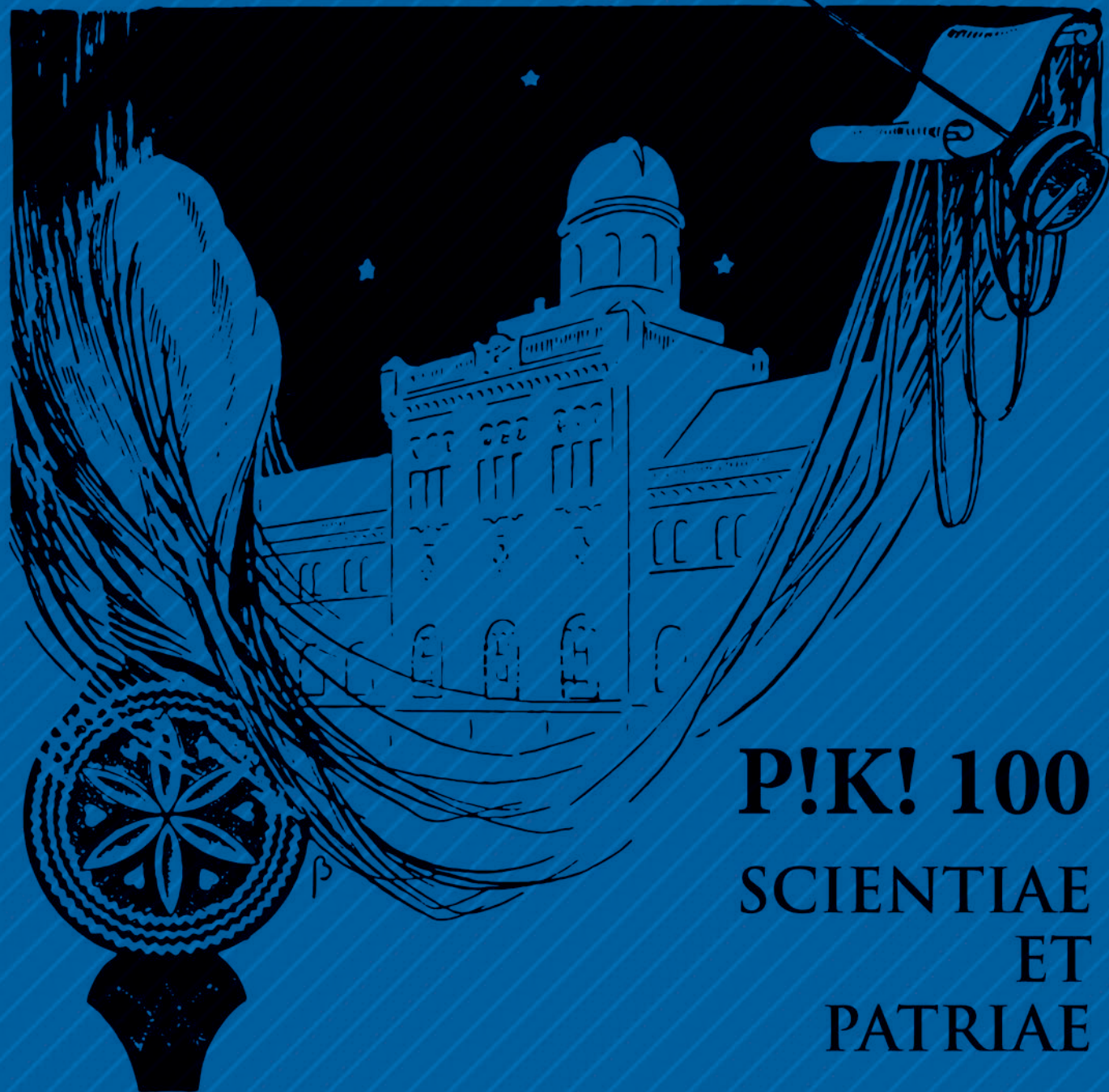

UNIVERSITAS

P!K! 100
SCIENTIAE
ET
PATRIAE

111

2019

PREZIDIJU KONVENTAM – 100

Strādāsim pie ieilgušu P!K! jautājumu sakārtošanas
Prezidiju Konvents šodien 4
Com! Uldis Bicāns, *frater imanticus*

Atskats uz *Vendia* prezidēšanu P!K!
P!K! s/l sen! Kristaps Kašs, *vendus* 5

Caur strīdiem uz vienotību
Prezidiju Konventa simts gadi 6
Dr.hist., fil! Valters Ščerbinskis, *frater cursicus*

LIELĀ INTERVIJA

No korporācijām jānāk lielākai domu intensitātei
Intervija ar Latvijas Valsts prezidentu fil! Egilu Levitu, 12
frater lataviensis
Fil! Sandra Grigorjeva, *gundega*

UNIVERSITĀŠU ZIŅAS

Latvijas augstskolu spilgtākie notikumi 2019. gada 16
pavasara semestrī
Fil! Sandra Grigorjeva, *gundega*

KORPORĀCIJU ZIŅAS

Studentu un studenšu korporāciju jaunumi 2019. gada 22
pavasara semestrī
Fil! Sandra Grigorjeva, *gundega*

Latvijas akadēmisko mūža organizāciju izdevumu 26
kolekcija *Studentica*
Augusts Zilberts

Fraternitas Cursica un *Fraternitas Vanenica* 28
paraksta sadraudzības līgumu
Com! Toms Herings, *frater cursicus*

PĒTĪJUMI, ANALĪZE, VIEDOKĻI

Korporāciju priekšvēsture un tās atspulgi mūsdienās 30
Fil! Guntis Zemītis, *frater cursicus*

Pieci stāsti par korporāciju vēsturi Pavasara konferencē 34
Fil! Gunta Kinta, *selga*

Atskats uz *Varavīksnes* prezidēšanu 35
S!P!K! s/l sen! fil! Inga Ose, *varavīksne*

Vēsture korporāciju audzināšanas stundās 36
Fil! Lelde Neimane, *varavīksne*

Arhitektam Konstantīnam Pēkšēnam – 160 38
Fil! Agrita Tipāne, *staburadze*, Iveta Sproģe

KORPORĀCIJU DZĪVE

Vasaras vidū Varšavā krāšņi aizvadīts 56. Baltijas 42
tautu komeršs
Fil! Jānis Andersons, *talavus*

B!T!K! studenšu korporāciju vakars veicina draudzību 47
latviešu un igauņu korporāciju starpā
Taut! Sanita Treimane, *varavīksne*

Valpurģu nakts Tartu *imantiešu* gaumē 48
Com! Nils Blūms, *frater imanticus*, kr! Mārtiņš Lebeds,
frater imanticus

Fraternitas Arctica ieguvusi savu C!Q! 52
Ph! Nikolajs Putiļins, *frater arctus*

JUBILĀRI

Lettgallia 120 54
Fil! Juris Bitenieks, *lettgalus*

Philyronia Liepājā atzīmē 95 gadu jubileju 56
Fil! Jānis Selga, *philyronus*

Studenšu korporācija *Dzintra* 95. gadsvētkos akcentē 58
sieviešu līdztiesību
Fil! Lelde Kalvāne, *dzintra*, fil! Inese Tauriņa, *dzintra*

Tresēm vīta Rīgas dzīve jeb deju kopas *Marmale* 10 gadu 62
jubileja
Fil! Kristīne Tjarve, *varavīksne*

AKADĒMISKIE SASNIEGUMI

Jaunie zinātņu doktori 66

Fraternitas Metropolitana fil! Pētera Sniķera piemiņas 67
medaļa
Fil! Ilvars Ceriņš, *frater metropolitanus*

IN MEMORIUM

2019. gada pavasara semestrī mūžībā aizgājušie biedri 68

REDAKCIJAS INFORMĀCIJA 71

UNIVERSITAS

Korporanti un korporantes 56. B!T!K! laikā Varšavā, Varšavas Tehniskajā universitātē.
Foto: *Portrait Institute*

MŪSU SLEPENIE KODI

P!K! 100, S!P!K! 95, U! 90. Lasot šos akronīmus, kādam tie varētu šķist nesaprotami un neatšķetināmi kodi, tomēr akadēmisko mūža organizāciju pārstāvjiem un mums pietuvinātiem šie kodi ir vairāk nekā saprotami, nozīmīgi un visaptveroši gan saturā, gan idejās, ko tie nes. Tas nozīmē, ka 2019. un 2020. gadā būs varenas jubilejas!

2019. gada septembra beigās Prezidiju Konvents (P!K!) atzīmēs savu simtgadi. Pateicoties fil! Valteram Ščerbinskim, *frater cursicus*, *Universitas* 111. numurā lasāms stāsts par P!K! dibināšanu, iezīmējot gan strīdus, gan arī organizācijas attīstības iespējas. Tāpat profesors fil! Guntis Zemītis, *frater cursicus*, sagatavojis rakstu *Korporāciju priekšvēsture un tās atspulgi mūsdienās*, kas ļauj ieskatīties korporāciju sākotnē no viduslaikiem līdz pat mūsdienām. Kādam tas varētu šķist jau reiz lasīts un zināms, tomēr raksts atklāj gana daudz interesantu un iepriekš neiztirzātu faktu, kas šādā jubilejas reizē ļauj paskatīties uz mūsu saknēm daudz plašāk.

2019. gada rudens semestra noslēgumā (decembrī) gaidāma arī Studenšu Prezidiju Konventa (S!P!K!) 95 gadu jubileja, kas tiks atzīmēta ar saviesīgu pasākumu, iezīmējot to, kā četras vecākās studenšu korporācijas – *Daugaviete*, *Gundega*, *Dzintra* un *Imeria* – dibinājušas savu jumta organizāciju. Par S!P!K! vēsturi raksts *Universitas* būs lasāms nākamajā numurā.

2020. gada sākumā studentu un studenšu korporāciju žurnāls *Universitas* varēs atzīmēt vecākā žurnāla latviešu valodā, kas joprojām tiek izdots, 90. gadskārtu. Paveikts ir ārkārtīgi daudz – 11 redaktori no astoņiem konventiem sagatavojuši gandrīz 300 numurus, nerimstoši atspoguļojot korporāciju dzīvi un buršu bagāto vēsturi gan miera, gan kara laikā un pat trimdā.

Dzīvojam unikālā laikā, kad Valsts prezidents un Ministru prezidents abi piederīgi akadēmiskajām mūža organizācijām. Arī *Universitas* lasāma intervija ar 2019. gada maijā Saeimā pirmo reizi atklātā balsojumā ievēlēto Latvijas Valsts prezidentu – fil! Egilu Levitu, *frater lataviensis*. Un, lai arī šajā laikmetā skauģi izdod mums naidīgas grāmatas, kam iepriekšminētais varētu šķist *gards kumosīņš* jauniem izdevumiem un savvērestību teorijām, mēs stāvam tam pāri, jo esam vienoti savās vērtībās un arī gana paškritiski pret cilvēkiem, kas ir mūsu vidū, cilvēkiem, kas mūs vada, un to, kādas organizācijas pārstāvam. Mums ir savi kodi un savi simboli, un, ja kāds šajos kodos saskata ko aizdomīgu un nosodāmu, tā ir tikai viņa paša tumsonība.

Scientiae et patriae!
Universitas redaktore
fil! Sandra Grigorjeva, *gundega*

STRĀDĀSIM PIE IEILGUŠU P!K! JAUTĀJUMU SAKĀRTOŠANAS PREZIDIJU KONVENTS ŠODIEN

Com! Uldis Bicāns, *frater imanticus*

Foto: fil! Ģirts Derums, *frater imanticus*

Prezidiju Konvents (P!K!) apvieno 21 no 23 aktīvajām Latvijas studentu korporācijām, pieņem korporācijām saistošus lēmumus, vada savstarpējo dzīvi un izšķir strīdus starp dažādu korporāciju biedriem. 2019. gada septembrī P!K! atzīmēs savu simtgadi. Kāds ir P!K! šodien un kāds būs nākotnē, iezīmē P!K! t/l sen! com! ULDIS BICĀNS, *frater imanticus*.

Visu Latvijas studentu korporāciju mērķi ir samērā līdzīgi – tie liek pulcināt un audzināt studējošo jaunatni patriotiski nacionālā garā, gatavot spējīgus, sabiedrībai derīgus darbiniekus, izkopt goda apziņu, vispusīgi attīstīt biedru spējas, kā arī būt sabiedriski aktīviem. P!K! uzdevums ir palīdzēt šos atsevišķo korporāciju mērķus visiem kopīgi sasniegt, kā arī regulē korporāciju savstarpējās attiecības. 2019. gada I semestrī P!K! vieno 1737 biedrus. Diemžēl kopējam biedru skaitam ir tendence samazināties, taču tas ir risināms uzdevums. Konventiem jādomā, kā parādīt sevi sabiedrībai, kā piesaistīt jaunus biedrus. Vadoties pēc 2019. gada pavasara semestrī iesniegtā biedru skaita apkopojuma, **lielākās korporācijas P!K! ir Selonija – 141 biedrs, Fraternitas Imantica – 138, Lettgallia un Fraternitas Metropolitana – 120 biedri.** No vienas puses, lielākam konventam ir labākas iespējas būt par plašāku

dažādu propozīciju un citu priekšlikumu avotu, tāpēc lielāks konvents nenoliedzami var tikt labāk *sadzirdēts*, ja tas savas iespējas izmanto. Tomēr, no otras puses, jebkura propozīcija P!K! tiek izskatīta demokrātiskā ceļā, kur katrs konvents balso ar vienu tam piešķirto balsi neatkarīgi no tā, vai konventā ir 300 vai 30 biedri.

P!K! simtgades semestrī mēs, *Fraternitas Imantica*, pārņemām prezidēšanu no *Vendia*. Ņemot vērā, ka prezidēšana pienāca samērā negaidīti, *Lacuania* konventam atsakoties no šī goda, prezidēšanas laikā fokusēsīmes uz P!K! simtgades pasākumu pienācīgu organizēšanu, strādāsim pie kvalitātes celšanas vispārējos P!K! procesos un ieilgušu P!K! jautājumu sakārtošanas. P!K! spēks ir divos stūrakmeņos. Pirmais – visiem kopīgie ideāli, vērtības un tradīcijas, kas kā stingri pamati spēj nest tās mazās individuālās pretilšķības un uzskatu atšķirības, kas neizbēgami mēdz parādīties gan darba procesā, gan sadzīvē. Otrais – demokrātiska, parlamentāra sistēma, kur jautājumus risina relatīvi ātri un vienkārši, taču neko *neiecērtot akmeni* kā galīgu un neapstrīdamu. Liela daļa ikdienas darba P!K! ir tieši saimniecisku jautājumu risināšana – svētku, sarīkojumu un piemiņas pasākumu rīkošana, kā arī P!K! budžeta plānošana un izpilde.

Vairumam korporāciju jumtorganizāciju, kā S!P!K!, F!B!S!, L!K!A!, ir sava loma kopējā korporāciju dzīvē, tāpēc šo jumtorganizāciju starpā nebūtu jābūt konkurencei, bet gan neizsmeļamām iespējām savstarpējai sadarbībai. Mazliet cits stāsts ir par 2016. gadā dibināto Šaržēto Konventu (C!C!), kas paralēli P!K! pilda līdzīgu lomu tiem konventiem, kuri nav spējuši samierināties ar atsevišķiem P!K! lēmumiem, kas pieņemti demokrātiskā ceļā. Taču, kaut arī attiecības starp P!K! un C!C! joprojām nav noregulētas, tas tomēr ir izdarāms, lai būtu iespējama cieņpilna, produktīva sadarbība un nozīmīgās lietās mēs varētu strādāt kā viens vesels.

Nākotnē P!K! būtu jātiecas uz vienotību – jāspēj atrast kompromisus, nonākot pie racionāliem risinājumiem visos jautājumos. Ja redzam, ka citām korporācijām nepieciešams atbalsts, tad jāziedo laiks un jāpalīdz. Jāsaglabā stāja, nedrīkstam atkāpties no noliktajiem komāniem, tie jāievēro, jāprezentē sevi sabiedrībā no labākās puses. Jādoma, ko publicējam sociālajos medijos un kā izskatāmies. Jābūt gataviem strādāt un ieguldīt

laiku – pārstāvēt savu konventu P!K!, kas ir gods un atbildība. Konventiem rūpīgi jādomā, kādus cilvēkus tie ievēl prezidijos. Jāpievērš lielāka uzmanība pēctecībai un informācijas nodošanai. Šķiet, par to runāt 21. gadsimtā ir absurdi, bet cik daudz laika ir zaudēts tieši šīs pēctecības trūkuma dēļ.

Simboliski esam iesaļojuši lielajā simtgažu maratonā kopā ar mūsu mīļo Latviju un Latvijas armiju, kuru tapšana un zelšana bez korporāciju artavas nebūtu tāda, kādu šodien to zinām. Šis pagājušais gadu simts bijis gan sēri smagu un baisu pārbaudījumu, gan lielu un saulainu pacēluma brīžu pilns. Ir, ko pieminēt, un ir, ko svinēt. Runājot par P!K! simtgades pasākumiem, tad lielā jubileja tiks atzīmēta ar korporāciju **balli, kas norisināsies 20. septembrī VEF Kultūras pili, un 21. septembrī ar svētku aktu Latvijas Universitātē.** Arī iepriekšējā semestrī prezidējošā korporācija *Vendia* sniegusi atbalstu simtgades pasākumu organizēšanā un būs atbildīga par **L!T!K! veiksmīgu norisi 21. septembrī koka ēku renovācijas centrā Koka Rīga.**

ATSKATS UZ VENDIA PREZIDĒŠANU P!K!

P!K! s/l sen! com! Kristaps Kašs, *vendus*

Foto no *Vendia* arhīva

Korporācijai *Vendia* bija tas gods pārņemt prezidēšanu 2019. gada pirmajā semestrī. Galvenie uzdevumi bija saistīti ar pasākumiem, kas vēltīti Latvijas valsts 100. gadadienas svinībām un gatavošanos P!K! 100. jubilejai.

Kā vienu no zīmīgākajiem 2019. gada pirmā semestra notikumiem minēšu studentu organizāciju izdevumu krājuma *Studentica* izveidi. 2019. gada 8. februārī svingā ceremonijā Latvijas Nacionālajā bibliotēkā akadēmisko mūža organizāciju pārstāvjiem bija tas gods pirmajiem nodot bibliotēkas arhīvam savu organizāciju internos izdevumus ar atzīmi *Studentica*. Cerams, ka ar šo iniciatīvu tiek uzsākta apjomīga krājuma veidošana, kas nākotnē varētu veicināt jaunu pētījumu tapšanu un literāro vakaru vadišanu par akadēmisko mūža organizāciju attīstību. Drīz pēc tam tika atzīmēti arī atceres pasākumi pulkveža Oskara Kalpaka un Atsevišķās studentu rotas piemiņai. Atceres pasākumus veidoja O. Kalpaka piemiņas dievkalpojums, kas tika noturēts Rīgas Svētā Jāņa baznīcā, un Kalpaka balle, kuras laikā gūtie ienākumi tiek tradicionāli ziedoti valsts aizsardzībai un patriotisma fondam *Namejs*. Par šiem atceres pasākumiem jāpateicas piecām Atsevišķās studentu rotas korporācijām, kuras ik gadu velta resursus šo pasākumu organizēšanā. Visbeidzot vēlētos pieminēt studentu korporācijas *Vendia* dalību Cēsu kauju 100. gadadienas piemiņas pasākumos 22. jūnijā. *Vendia* īpaši godināja astoņu *vendu* piemiņu, kuri bijuši Lāčplēša Kara ordeņa kavalieri, kā arī ar Cēsīm ir saistīta *Vendia* dibināšana.

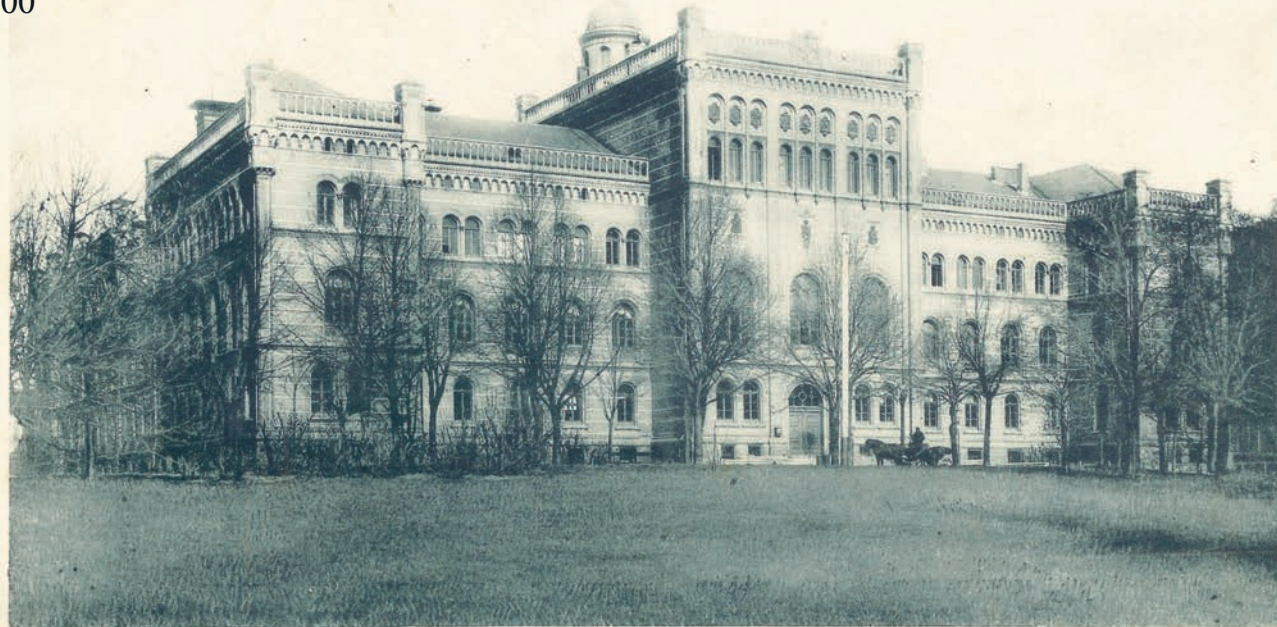
Neviens semestrī, protams, nav iedomājams arī bez korporāciju savstarpējās draudzības un cieņas apliecināšanas. Tika atzīmēti

vairāki dibināšanas komerši, kuros bija iespējams tuvāk iepazīt konventu atšķirīgās tradīcijas. Tāpat vēlētos apsveikt *Fraternitas Arctica* ar jaunā C!Q! apguvi, kas nenoliedzami ir spēcīgs indikators lieliem nākotnes mērķiem korporācijas iekšējās sadzīves attīstībā. Jo spēcīgāks būs katrs konvents, jo spēcīgāki arī būs kopā kā vienota organizācija. Tādēļ nepieciešams nepārtraukti stiprināt arī savstarpējās saites. Jaunas iestrādes savstarpējo saišu stiprināšanai proponēja *Selonija*, starp konventiem paredzot atpaukošanu krustdēliem, iegūstot krāsas. Cerams, ka pie šī jautājuma vēl atgriezīsimies, taču jau pirmās sarunas parādīja konventu vairākuma atbalstu šai idejai.

”

JO SPĒCĪGĀKS BŪS
KATRS KONVENTS,
JO SPĒCĪGĀKI BŪSIM
KOPĀ KĀ VIENOTA
ORGANIZĀCIJA.

Vēlos izteikt lielu pateicību katrai P!K! ietilpstošajai korporācijai par dalību P!K! sēdēs un kopējā P!K! viedokļa veidošanā. Tikai kopā aktīvi darbojoties, varam veidot sev tādus apstākļus, kuros korporācijas un to tradīcijas plauktu un zeltu!

Latvijas Universitātes ēka 19. gadsimta sākumā.

Foto no K. Graudiņa sastādīta *Selonijas* albuma (1880-1905), kas atrodas Rīgas Jūgendstila muzeja krājumā.

CAUR STRĪDIEM UZ VIENOTĪBU PREZIDIJU KONVENTA SIMTS GADI

Dr.hist., fil! Valters Ščerbinskis, *frater cursicus*

Priekšvēsture

Jumtorganizācijas, t.i., organizācijas, kuru galvenais uzdevums ir koordinēt un pārraudzīt lielāka skaita citu, nereti līdzīgu organizāciju darbību, pastāvēšanai parasti ir divi svarīgākie iemesli. Pirmkārt, panākt kopīgo interešu pārstāvniecību, sasniegt mērķus, kurus nav pa spēkam sasniegt vienai organizācijai. Otrkārt, mēģināt nodrošināt jumtorganizācijā esošo locekļu sekmīgu sadarbību, tādu sadarbību, kas veicina un attīsta individuālo organizāciju mērķus un risina savstarpējos konfliktus. Visu veidu un nosaukumu jumtorganizācijas pēc būtības ir pilnvarotu priekšstāvju sapulces (pēc 1920. gada Latvijas Augstskolas Korporāciju kopējā komāna formulējuma).

Šādu apsvērumu vadītas, izveidojās studentu sabiedrību apvienošās iestādes cariskajā Krievijā Tērbatas Universitātē un Rīgas Politehniskajā institūtā. Šie šaržēto konventi bija lojāli un uzticīgi cara režīmam, nemiernieciskie konventi (pirmām kārtām poļu konventi, 1905. gada notikumos arī latviešu un igauņu korporācijas) šaržēto konventu stabilitātes laivu sašūpoja tikai epizodiski. Šajās jumtorganizācijās, neraugoties uz arvien lielāku nevācu korporāciju skaitu, dominēja vecās baltvāciešu konservatīvās politikas un kultūras tradīcijas. Šaržēto konventi bija ļoti noderīgi Rīgas un Tērbatas konventu iekšējās sadzīves organizēšanai, kā arī komunikācijai ar augstskolas vadību. Plašākā latviešu sabiedrībā, ja arī latviešu

”

NEAPŠAUBĀMI, KA FAKTISKAIS
PREZIDIJU KONVENTA SĀKUMS
IR 1919. GADA 27. SEPTEMBRIS,
KAD TIEK PIENĒMETS LĒMUMS
ATSEGT KRĀSAS. 1920. GADA
13. OKTOBRIS IR PREZIDIJU
KONVENTA JURIDISKAIS SĀKUMS,
KAD TO ATZINA LU, BET PREZIDIJU
KONVENTA PIRMO SĒDI NOTURĒJA
1920. GADA 20. OKTOBRĪ.

korporācijas un to locekļi tika vērtēti vismaz neitrāli vai pozitīvi, to jumtorganizācijas, *šaržētie*, galvenokārt kā vietējās baltvāciešu sabiedrības pārstāvniecība, saņēma diezgan negatīvu vērtējumu. Šis nosaukums vietējai sabiedrībai saistījās ar baltvāciešu dominanci un lojalitāti pastāvošajai cara varai. Pirmā studentu sabiedrību jumtorganizācija Tērbatā – Rerezentantu Konvents – izveidojās 1811. gadā, bet 1834. gadā tika izveidots Šaržēto Konvents, kas 1841. gadā pabeidza vispārēja komāna izstrādāšanu. 1871. gadā tika izveidots Šaržēto Konvents arī Rīgā.

Prezidiju Konventa dibināšana

Likumsakarīgi, ka tad, kad 1919. gadā tika pieņemts lēmums par jumtorganizācijas izveidi studentu korporācijām nu jau neatkarīgās Latvijas Augstskolā (vēlākā Latvijas Universitāte (LU)), izvēle bija par labu Prezidiju Konventa nosaukumam. 1939. gadā, kad Prezidiju Konvents atzīmēja 20 gadus kopš

dibināšanas, *Salgalia* komiltonis, vēlākais izcilais vēsturnieks Teodors Zeids sagatavoja vēsturisku izziņu, kurā precizēja ar Prezidiju Konventa dibināšanu saistītos faktus. Izziņa ir izsmelīga, un, ņemot vērā to, ka arī šis raksts top jubilejas pasākumu ierosmē un Prezidiju Konvents allaž ir ar vēlmi iedziļināties detaļās, citēšu Teodora Zeida sagatavoto tekstu¹ pilnībā:

“Augsti godājamam Prezidiju konventam.

Noraksts.

Sakarā ar manu pienākumu tuvāk izpētīt P!K! dibināšanas apstākļus, pagodinos ziņot sekojošo:

Jautājuma noskaidrošanai izmantoju kā mutes vārdus, tā arī rakstu liecības. Diemžēl, no visām t/l aktīvām personām un konventiem neizdevās tās iegūt. Arī pirmo P!K! apspriežu protokoli nav uzglabājušies. Pēc iegūtām liecībām dibināšanas aina notēlojas apmēram šāda:

Pēc t/l notikumu līdzdalībnieku stāstījuma, P!K! sākumi meklējami jau Studentu rotā, kur, sākot ar 1918. g. notikušas arī korporāciju priekšstāvju apspriedes. Kad 1919. g. 28. septembrī notika svinīgs L.U. darbības atklāšanas akts, uz to atļāva ierasties arī studentiem – karavīriem. Lai lemtu par vienotu piedalīšanos L.U. dibināšanas svētkos, 1919. g. 27. septembrī plkst. 4. pēc pusdienas sanāca uz apspriedi Selonijas, Tālavijas, Lettonias, Lettgallias un Frat. Moscoviensis (tagad Frat. Letticas) pārstāvji. Šis P!K! sanāksmes protokols, līdzīgi pārējiem P!K! sanāksmju protokoliem līdz 1920. g. 20. oktobrim, nav uzglabājies un, šķiet, nav arī nemaz rakstīts, jo šo notikumu aktīvie dalībnieki, pēc kāda filistra un šo notikumu līdzgaitnieka vārdiem, bij arī visi aktīvie karavīri, kas gan runāja un darīja, bet viņiem nebija laika arī visu to uzrakstīt. 1919. g. 27. septembra sanāksmes lēmumi tomēr ir zināmi. P!K! nolemj piedalīties L.U. dibināšanas svētkos un šai dienā atsegt krāsas. Bermonta uzbrukums Rīgai pārtrauca normālas L.U. dzīves attīstību, un tikai 1920. g. I semestrī atkal sākās sarunas par P!K! darbības izveidošanu. 1920. g. 18. maija apspriedē, kur piedalījās minēto piecu korporāciju pārstāvji, iecel sevišķu komisiju A!K!K! izstrādāšanai (Lettonias com. Arv. Bērziņa raksts, kas sastādīts pēc Lettonias konventa protokoliem, *Universitas* 1930. g. 3. resp. 13. nr.). 1920. g. 7. jūnija Selonijas konventa protokolā lasāms, ka prezidējošais Galindoms ziņo, ka 1. jūnijā uz Tālavijas konventa dzīvokli bija atnākuši Tālavijas, Selonijas un Lettgallias priekšstāvji, kur nolemts: sapulcēties ik otrdienas pa vienam priekšstāvim no katras sabiedrības; pavisam 5 cilvēki, kuru skaitu pavairotu vēlāk līdz 15, kas reprezentētu provizorisko C!C!. Turpat 1920. g. 18. septembra protokolā lasāms, ka P!K! lietā nolemj, ka Selonijas konvents ieiet P!K!, kas sastāv no jau minētām 5 latviešu korporācijām, izstrādātie statūti iesniedzami L.U. apstiprināšanai. Tas arī noticis un 13. oktobrī 1920. g. L.U. apstiprinājusi P!K! (minētais *Universitas* raksts). No 1920. g. 20. oktobra arī uzglabājies pirmais P!K! protokols. P!K! savu 10 gadu pastāvēšanu svinēja 1930. g. 26. oktobrī (*Universitas* 1930. g. nr. 4.) un pēc tā paša parauga 15 gadu pastāvēšanu 1935. g. 26. oktobrī (*Universitas*, 1935. g. 26. oktobra nr.).

Analizējot šos datus, jākonstatē, ka svarīgi ir trīs datumi: 1919. g. 27. septembris, 1920. g. 13. un 20. oktobris. Līdz šim svinētā P!K! dibināšanas atcere 26. oktobrī nav attaisnojama ne faktiski, ne juridiski. Spriežot par pārējiem trīs datumiem, šķiet, P!K! būs jāizšķiras principā, vai faktisko vai juridisko P!K! sākumu turpmāk uzskatīt par atceres cienīgu. **Neapšaubāmi, ka faktiskais sākums ir 1919. g. 27. septembris, kad tiek pieņemts visam P!K! svarīgais lēmums atsegt krāsas. 1920. g. 13. oktobris ir P!K! juridiskais sākums, kad L.U. atzinusi P!K!, bet pēc protokoliem spriežot, P!K! savu pirmo sēdi pēc atzīšanas noturējis 1920. g. 20. oktobrī.** Pārējie datumi iekļaujas notikumu rindā un, šķiet, nav tik svarīgi, lai tieši tos uzskatītu par P!K! darbības sākumu.

Rīgā, 1939. gada 3. decembrī”

(T. Zeids) Salg.

¹ Latvijas Nacionālā arhīva Latvijas Valsts vēstures arhīvs, 3745. f., 1. apr., 8. l., 57. lpp.

Foto: Baiba Buceniece

Prezidiju Konvents starpkaru periodā

Prezidiju Konventa izveidošanās bija saistīta ar neskaidriem apstākļiem, kādi tolaik valdīja, – Neatkarības karš, Bermontiāde, valsts iestāžu veidošanas sasteigts process. Šis jumtorganizācijas izveidi raksturoja arī latviešu korporāciju locekļu vēlme darīt lietas savādāk nekā iepriekšējā laikmetā. Gan nosaukuma izvēle, gan arī citi elementi Prezidiju Konventa darbībā liecināja, ka latviešu korporāciju tautieši un komiltoņi jaunajā LU vēlējās radīt jaunus, latviskus akcentus.

Pēc Neatkarības kara beigām LU Prezidiju Konventa pirmais uzdevums bija kopējo saistošo noteikumu sagatavošana un apstiprināšana Latvijas Augstskolā (LU). Jaunie 1920. gada noteikumi, t.i., Korporāciju kopējais komāns, deva vispārēju, bet skaidru priekšstatu par to, kādas organizācijas un kādā veidā tika apvienotas šajā jumtorganizācijā, kādas bija to tiesības un pienākumi.

Tajā pašā laikā Prezidiju Konventa praktiskajā vētrainajā studējošās jaunatnes dzīvē visus 20 pastāvēšanas gadus netrūka ne trauksmainu brīžu, ne neizpratnes, strīdu un smagu lēmumu. Vērts izcelt divu veidu konfliktus.

Pirmais, principiālākais un arī ilgākais strīds bija saistīts ar valodas jautājumu. Patiesībā tas bija jautājums, vai skaitliskais mazākums (t.i., baltvācieši un vācu valoda) joprojām turpinās noturēt vismaz daļu no iepriekšējā

”

GAN NOSAUKUMA IZVĒLE,
GAN ARĪ CITI ELEMENTI
PREZIDIJU KONVENTA
DARBĪBĀ LIECINĀJA, KA
LATVIEŠU KORPORĀCIJAS
JAUNAJĀ LU VĒLĒJĀS
RADĪT JAUNUS, LATVISKUS
AKCENTUS.

laikmeta pozīcijām. Vai arī neatkarīgajā Latvijā latviešu valoda beidzot izrausies dominējošās pozīcijās? 20. gados norisinājās cīņas par Prezidiju Konventā lietojamo valodu pieļaušanu. Lai gan sākotnēji nelatviešu konventus tika nolemts neuzņemt, vācu un krievu valodu lietošana debatēs tika atļauta līdz 1921. gadam, un ļoti ātri viens pēc otra pievienojās Rīgas baltvāciešu konventi un krievu *Fraternitas Arctica*. 1922. gadā no jauna izraisījās konflikts starp baltvāciešu un latviešu konventiem par valodu lietošanu sēdēs un balsu skaita sadalījumu (gandrīz katru semestri pieaugot latviešu konventu skaitam, protams, arī latviešu

balsu skaits pieauga, tas baltvāciešu pozīcijas nopietni apdraudēja). Baltvācieši izstājās, iestāšanās dokumentu iesniegusi *Curonia* to atsaucā. Tomēr 1924. gada I semestra beigās Prezidiju Konvents atkal mainīja savu viedokli, pielaižot debatēs lietot arī vācu un krievu valodu (lietvedības valoda gan konsekventi jau no sākuma bija tikai latviešu valoda). 1932. gadā latviešu korporācijas, gan pateicoties ievērojamajam skaitliskajam pārsvaram, gan arī 30. gadu sākuma nokaitētajai politiskajai atmosfērai, panāca vācu

par vienīgo oficiālo konventa valodu, bet gan kāpēc tas notika tik vēlu. Nemeklējot pilnvērtīgas atbildes uz šo jautājumu šeit, gribu uzsvērt, ka skaidrojums meklējams arī zināmas latviešu *corporeļu* daļas vāciskumā (ne provāciskumā), vācu kultūra, valoda bija tuva, iespējams, pat līdzvērtīga daļa laba dzimtajai kultūrai un valodai. Tādēļ, iespējams, korporāciju solidaritāte 20. gados daļai latviešu *corporeļu* bija nozīmīgāka nekā latviešu sabiedrības solidaritāte, teiksim, valodas jautājumā.

”

PREZIDIJU KONVENTS KĀ MĀCĪBU POLIGONS KALPOJIS PAR NEFORMĀLU SABIEDRISKĀS IZGLĪTĪBAS, DEBATĒŠANAS, LĒMUMU PIEŅEMŠANAS, LIETVEDĪBAS SKOLU DAUDZĀM PAAUDZĒM.

un krievu valodas lietošanas aizliegumu debatēs. Tam sekas bija iepriekš prognozējamas – baltvāciešu konventi izstājās no Prezidiju Konventa. Pilnīgi pretēji, krievu *Fraternitas Arctica* un vēlāk arī *Ruthenia* turpināja aktīvi darboties jumtorganizācijā. Šīs kultūras (valodas) batalijas izraisa pārdomas nevis par to, kāpēc latviešu valoda tika pieņemta

Otrs gadījums saistīts ar konventu izdarītajiem pārkāpumiem. *Ventonia*, izslēgta no 1927. gada I semestra uz pieciem gadiem, bet uzņemta atpakaļ jau 1928. gada II semestrī. Otrs notikums bija saistīts ar *Tervetia* izslēgšanu t.s. Timmermaņa lietā. Timmermanis, *Tervetia* juniors, armijas virsnieks, satiksmes autobusā vērsa pie kārtības trokšņojošos kareivjus, kuri bija divu citu korporāciju krāsneši. Tālāk izraisījušais konflikts ļauj šķērsgrīzumā mēģināt saprast 30. gadu Prezidiju Konventa uzskatus par korporāciju vietu sabiedrībā. Abi gadījumi bija saistīti ar dažādu iekšējo noteikumu un nerakstīto tradīciju pārkāpšanu un interpretāciju. Šī raksta apjoms neatļauj sīkāk analizēt abus gadījumus, taču skaidrs, ka savas pastāvēšanas 20 gados Prezidiju Konvents atradās pastāvīgas attīstības procesā. Tika pieņemta un pilnveidota korporāciju dzīves normatīvā vide. Mainījās ārējie politiskie un sociālie apstākļi. Tas, kas bija nemainīgs Prezidiju Konventā un kas ir nemainīgs Prezidiju Konventā arī 21. gadsimtā, ir kopumā vājā izpratne par korporāciju lomu sabiedrībā, bet ilgtermiņa attīstības redzējuma vietā ir brīžiem vairāk, brīžiem mazāk entuziastiska darbošanās, rīkojot ikdienas

Foto: Mārīte Meļņika

sadzīvi. Un laikam tas ir pavisam objektīvi – Prezidiju Konventu veido korporāciju konventu locekļi, kas ir (kuriem jābūt) imatrikulēti studenti. Parasti ne viņu zināšanas, ne pieredze, ne galu galā arī īslaicīgā atrašanās amatos nedod labus priekšnoteikumus plašākai un nopietnākai attīstībai un mijiedarbības izkopšanai ar apkārtējo sabiedrību.

Tajā pašā laikā šī aktīvo studentu jumtorganizācija visu starpkaru laiku spēja nodrošināt to, ka pāris tūkstoši šī perioda studentu kļuva par disciplinētu un labi organizētu spēku, kas spēja dominēt LU Studentu padomē līdz 1934. gadam, kā arī veidoja savdabīgu, daudziem jauniem cilvēkiem saistošu vidi, kurā iegūt draugus, jautri pavadīt laiku, gūt pirmo pieredzi sabiedriskā darbā un dažkārt arī politikā.

Prezidiju Konventa atdarinātāji un sekotāji

Kā jau iepriekš minēts, jumtorganizācijas līdzīga tipa organizācijām ir svarīgs līdzeklis attīstības nākamajam līmenim. Tiklīdz LU izveidojās studenšu konventi, radās Studenšu Prezidiju Konvents, tuvs Prezidiju Konventa sabiedrotais LU sabiedrisko cīņu batālijās. Konkordijas, kuras piemēroja un izveidoja nedaudz atšķirīgākās korporāciju ārējās pazīšanas zīmes, arī radīja Prezidiju Konventam līdzīgu iestādi – Konkordiju Seniorātu. Vienotnes, kas centās savas tradīcijas veidot pretējas, kādas tās bija korporācijām, izveidoja Vienotņu vienkopu, bet pēc dažādu

juridiski nevarēja būt Prezidiju Konventa sastāvā. Līdz ar filistru jumtorganizācijas izveidi radās iespēja jau daudz koordinētākai rīcībai korporāciju vides attīstībā. Bija izveidojusies iestāde, kas varēja uzņemties īstenot ievērojami plašākus un nozīmīgākus projektus, tādā veidā tieši sekmējot arī Prezidiju Konventa darbību.

Pēc Latvijas okupācijas gan konventu, gan Prezidiju Konventa darbība tika pārtraukta. Saturā un formā tā līdzīgā veidā pastāvēja tikai 1947.–1949. gadā Baltijas Universitātē Pinnebergā, kur darbojās jaundibināto latviešu korporāciju izveidotais un veco konventu pārstāvju atbalstītais Prezidiju Konvents. Neilgi pēc tam atsākās visu pārējo latviešu korporāciju kopējā organizēšanās, taču jau tālākas izceļošanas sākumā bija skaidrs, ka starpkaru apstākļus neizdosies atjaunot, līdz ar to, lai izdzīvotu, ir jāpiemērojas. Ņujorkā nodibinātā Latvijas Korporāciju Apvienība simbolizēja šīs izmaiņas. Šajos ārkārtējos apstākļos ar uzdevumu atjaunot korporācijas kopumā tika radikāli grozīta to darbība. Korporācijas un Latvijas Korporāciju Apvienība zaudēja saites ar augstskolām, aktīvo dzīvi konventos bieži veica filistri, bet filistērija kā institūcija pēc būtības izzuda. Mūsu priekšgājēji trimdas laikmetā labi saprata, ka augstāku mērķu labad nepieciešamas šīs izmaiņas, un rezultātā gandrīz visas korporācijas spēja sagaidīt brīdi, kad Latvija atguva neatkarību un kļuva iespējama konventu pilnvērtīga atjaunošana mūsu zemē.

Atjaunošana un jaunā realitāte

Likumsakarīgi, ka pēc korporāciju atjaunošanās Latvijā pavisam drīz, t.i., 1990. gada 15. martā, notika arī atjaunotā Prezidiju Konventa pirmā sēde. Ņemot vērā korporāciju veidošanās pirmos soļus un ar tiem saistītās grūtības, kā arī trimdas pieredzes ietekmi, konventu dzīves organizācijā iesaistījās visi, kuri vēlējās. Tomēr pakāpeniski arvien noteiktāk korporācijas un to sadzīve nostiprinājās. Mainījās, protams, arī apkārtējā vide. Un līdz ar to Prezidiju Konventam (pēc tam arī Filistru Biedrību Savienībai) kļūstot par nozīmīgu forumu, kur diskutēt par visu korporāciju (atgādināšu, ka jēdzienam *korporācija* ir divas nozīmes, šeit runa par plašāko, kurā ietverta arī filistērija) dzīves un nākotnes apstākļiem.

Prezidiju Konvents kā mācību poligons kalpojis par neformālu sabiedriskās izglītības, debatēšanas, lēmumu pieņemšanas, lietvedības skolu daudzām paaudzēm. Neraugoties uz periodisku dažādu sīkāku un lielāku konfliktu risināšanu, šī studentu jumtorganizācija spējusi jau gandrīz 30 gadus sekmīgi vadīt un koordinēt, iespējams, lielāko, ar tradīcijām un lepniem, pašpārliecinātiem indivīdiem bagātīgi pārstāvēto sabiedrisko organizāciju kopumu. Principiāli šo novērtējumu nemaina arī nesenie notikumi, kad divas korporācijas atstāja Prezidiju Konventu

”

PREZIDIJU KONVENTĀ 21. GADSIMTĀ IR VĀJA IZPRATNE PAR KORPORĀCIJU LOMU SABIEDRĪBĀ UN ILGTERMIŅA ATTĪSTĪBAS REDZĒJUMA VIETĀ IR IKDIENAS SADZĪVES ORGANIZĒŠANA.

biedrību pārveidošanās par vienībām – Vienību savienību. Cariskās Krievijas jumtorganizāciju nosaukums *Šaržēto Konvents* likās pievilcīgs komercinstitūtu korporācijām, kuras savā darbībā pilnībā centās kopēt Prezidiju Konventa noteikumus un tradīcijas.

Svarīgs solis korporāciju vides sakārtošanā bija arī 1928. gadā dibinātā Filistru Biedrību Savienība. Filistri nevarēja un arī nebija konventu locekļi, līdz ar to ne fiziski, ne

”

NERAUGOTIES UZ
PERIODISKU SĪKĀKU UN
LIELĀKU KONFLIKTU
RISINĀŠANU, ŠĪ STUDENTU
JUMTORGANIZĀCIJA
SPĒJUSI JAU GANDRĪZ 30
GADUS SEKMĪGI VADĪT UN
KOORDINĒT, IESPĒJAMS,
LIELĀKO UN TRADĪCIJĀM
BAGĀTĀKO SABIEDRISKO
ORGANIZĀCIJU KOPUMU.

un kuriozā kārtā pieņēma Šaržēto Konventa nosaukumu. Paraugoties vēsturē, var secināt, ka nekas nav mūžīgs, nekas nav nemainīgs. Prezidiju Konventu visā pastāvēšanas laikā ir raksturojušas izmaiņas un piemērošanās apstākļiem.

Svarīgi tikai, lai paliek kodols!

Gribu piebilst, ka ne abu šaržēto konventu cara laikos, ne Prezidiju Konventa locekļi līdz 1940. gadam nevarēja būt personas, kuras nebija imatrikulētas attiecīgajās augstskolās. Ja šodien korporācijas vēlas saglabāt vismaz simbolisku saistību ar augstskolām, stingri jāpieturas pie šīs pieejas. Īsu brīdi, t.i., laiku no korporāciju atjaunošanas līdz Filistru Biedrību Savienības atjaunošanai, filistru iesaistīšana un padotība Prezidiju Konventam ir saprotama un loģiska. Pēc Filistru Biedrību Savienības atjaunošanas, protams, tam vairs nav nekāda loģiska pamata. Atsevišķu Prezidiju Konventa darbinieku karstā vēlme turēties pie trimdā ārkārtējiem apstākļiem izveidotas, bet šobrīd idejiski un praktiski greizas izpratnes par to, kas ir mūsu studentu korporācija un kāda ir sistēma, kurā tai jādarbojas, ir lieka un nepareizos ceļos vedošā.

Tomēr, neraugoties uz dažām kritiskām piezīmēm, nav iedomājama cita sistēma, kas ieņemtu vietu mūsu aktīvo konventu darbības vadīšanai un koordinēšanai. Allaž būs kļūdas, bet allaž arī būs iespējas no tām mācīties. Un Prezidiju Konventa nopelni korporāciju dzīves organizēšanā ir nozīmīgi.

Vivat, crescat, floreat Prezidiju Konvents in aeternum!

Foto: Mārīte Meļņika

NO KORPORĀCIJĀM JĀNĀK LIELĀKAI DOMU INTENSITĀTEI FIL! EGILS LEVITS

Fil! Sandra Grigorjeva, *gundega*

Foto: Latvijas Valsts prezidenta kanceleja

CV

- Dzimis Rīgā 1955. gada 30. jūnijā.
- 1975. gadā uzņemts studentu korporācijā *Fraternitas Lataviensis*.
- 1982. gadā absolvējis Hamburgas Universitātes Juridisko fakultāti; 1986. gadā Hamburgas Universitātes Filozofijas un sabiedrisko zinātņu fakultātes Politisko zinātņu nodaļu.
- Aktīvi piedalījies Latvijas valsts atjaunošanā 1989.–1991. gadā; Latvijas Tautas frontes domes un Pilsotņu kongresa loceklis.
- 1990. gada 4. maija Latvijas Neatkarības atjaunošanas deklarācijas koncepcijas autors.
- Pirmais tieslietu ministrs pēc Satversmes darbības atjaunošanas, pirmais Latvijas vēstnieks Vācijā pēc valsts atjaunošanas, pirmais Latvijas tiesnesis Eiropas Cilvēktiesību tiesā (1995.–2004. gads), pirmais Latvijas tiesnesis Eiropas Savienības Tiesā.
- Daudzu likumprojektu (tostarp Satversmes tiesas likuma, Administratīvā procesa likuma, Ministru kabineta iekārtas likuma u.c.) līdzautors. 2014. gadā pieņemtās Satversmes preambulas autors.
- Daudzu zinātnisku publikāciju autors par valststiesību, administratīvo tiesību, cilvēktiesību un demokrātijas jautājumiem. Izstrādājis daudzus atzinumus Saeimai, Ministru kabinetam, ministrijām, Satversmes tiesai, citām tiesām, valsts pārvaldes iestādēm, kā arī Eiropas Savienības un starptautiskajām institūcijām par dažādiem juridiskiem un tiesībpolitiskiem jautājumiem. Kopš 2004. gada – Eiropas Savienības Tiesas tiesnesis.
- 2018. gada Eiropas cilvēks Latvijā.
- Kopš 2019. gada 8. jūlija Latvijas Valsts prezidents.

Saruna ar Latvijas Valsts prezidentu fil! Egilu Levitu, frater lataviensis, viņa darba kabinetā Rīgas pili par studentu un studenšu korporāciju lomu sabiedrībā un augstākās izglītības nākotni Latvijā. 2019. gada maijā ievēlētais prezidents par studentu korporācijas biedru kļuva emigrācijā un atzīst, ka tur atradis domubiedrus. Viņš gribētu paaugstināt korporāciju intelektuālo pienesumu sabiedrībai, kā arī izveidot dažas superaugstskolas perspektīvākajiem studētgrībētājiem.

Jūs studiju laikā Vācijā tikāt uzņemts latviešu studentu korporācijā. Kā jūs nonācāt līdz mūža organizācijai?

Jurisprudences studiju pirmajos mēnešos iepazinos ar profesoru Dītrihu Andreju Lēberu, kurš bija viens no pazīstamākajiem vācbaltu starptautisko tiesību juristiem, dzimis Rīgā un pēc kara strādāja par profesoru Vācijā, Hamburgas Universitātē. Viņš mani uzrunāja iestāties studentu korporācijā *Fraternitas Lataviensis*, kur bija goda filistrs. Uzņemšana notika profesora mājā Hamburgā 1975. gadā. Protams, trimdā korporāciju dzīve neveidojās tāda, kāda tā bija pirmskara Latvijā, un arī ne tāda, kāda tā ir tagad, kad katru nedēļu notiek pasākumi. Toreiz tās bija pāris tikšanās gadā, un mūsu korporācijā sevišķi liels uzsvars bija uz literārajiem vakariem. Faktiski referāts vienmēr bija centrālais

Preses konferencē pēc tikšanās ar Ministru prezidentu Krišjāni Kariņu.

”

TRIMDAS LAIKĀ LITERĀRAIS VAKARS AR REFERĀTU VIENMĒR BIJA CENTRĀLAIS NOTIKUMS, KAM SEKOJA ĻOTI DZĪVA DISKUSIJA PAR ATTIECĪGO TĒMU.

notikums, kam sekoja ļoti dzīva diskusija par attiecīgo tēmu. Ja bija komeršs, tad bija arī literārais vakars. Attieksme pret referātiem bija ļoti nopietna. Arī es ļoti nopūlējos, gatavojot savu krāsu referātu. Kad pats kļuva par krāsnesi, arī biju ļoti kritisks pret referātiem, ko sagatavoja citi. Piemēram, mans labs draugs, šķiet, kādas piecas reizes lasīja savu krāsu referātu, jo viņu visu laiku *izbrāķēja* – viņš zinātniski izkrita šajā eksāmenā.

Kādi ir jūsu lielākie ieguvumi no piederības studentu korporācijai?

Biedri no mana un vēlākiem *coetium* visu mūžu ir draugi vai labi paziņas un vienlaicīgi ir vienā akadēmiskajā līmenī, tāpēc ir interesanti sanākt kopā, satikties un pārrunāt dažādus aktuālus jautājumus. Tā nav tikai tāda interešu organizācija – kad gribi, ej, kad negribi, neej. Korporācijai ir zināma kontinuitāte, kas ir samērā reta parādība, un ir labi, ka studentiem un akadēmiķiem ir iespēja darboties šādās apvienībās. Tā ir mūža organizācija, kas nozīmē, ka cilvēki ar

līdzīgām interesēm apvienojas un starp viņiem veidojas cieša sadraudzība.

Kādai būtu jābūt studentu un studēšu korporāciju lomai un pienelumam šodienas Latvijā?

Būtu jābūt lielākai domu intensitātei, kas *dzimtu* un *nāktu* tieši no korporācijām. Korporāciju reprezentatīvā forma ir laba, un tajā ziņā viss ir kārtībā, bet intelektuālais pienums ir pavājš, un mana vēlme būtu to stiprināt. Korporācijas apvieno cilvēkus ar augstāko izglītību, tādēļ šo organizāciju intelektuālajam devumam sabiedrības diskursā par valstiskiem un nacionāliem jautājumiem noteikti ir jābūt. Tā arī faktiski bija korporāciju izveidošanās jēga 19. gadsimtā – sākumā Vācijā, vēlāk Baltijā. Latviešu studentu korporācijas pieder pie vācu tipa studentu un akadēmiķu apvienībām, kādas pastāv tikai Vācijā, Austrijā, Igaunijā un Latvijā. Citur pasaulē ir cita veida korporācijas, piemēram, Amerikā, kur ir grieķu burtu korporācijas, bet būtībā tās ir ļoti līdzīgas.

”

KORPORĀCIJAI IR ZINĀMA KONTINUITĀTE, KAS IR SAMĒRĀ RETA PARĀDĪBA, IR LABI, KA STUDENTIEM UN AKADĒMIĶIEM IR IESPĒJA APVIENOTIES ŠĀDĀS ORGANIZĀCIJĀS.

Tradīcijām ir diezgan liela sociāla nozīme, korporācijas veido daļu no akadēmiskajām tradīcijām, un tas ir nozīmīgs pienesums.

”

BŪTISKS ZINĀTNES UN IZGLĪTĪBAS POLITIKAS UZDEVUMS ŠOBRĪD IR NO PAŠREIZĒJĀM VAIRĀK NEKĀ 50 AUGSTSKOLĀM IZVEIDOT DAŽAS IZCILAS.

Kā redzat augstākās izglītības kvalitāti Latvijā – augstskolu skaitu, specializāciju?

Būtu vērtīgi, ja Latvijā būtu pāris augstskolu, kas starptautiski kotētos pietiekami augstu, lai perspektīvākajiem latviešu jauniešiem būtu pieejama augstas kvalitātes augstākā izglītība tepat Latvijā un nevajadzētu braukt uz ārzemēm. Domāju, ka tas ir būtisks zinātnes un izglītības politikas uzdevums – no pašreizējām vairāk nekā 50 augstskolām izveidot dažas izcilas. Tas nozīmē, ka šīs augstskolas vajadzētu diferencēt. Būtu pāris, kas varētu pretendēt uz šo augsto standartu un kļūt par nacionālajām augstākās izglītības iestādēm. Tad sava loma būtu reģionālajām augstskolām, kurām būtu citi svarīgi uzdevumi. Tāpat arī lietišķajām augstskolām būtu sava vieta. Lai varētu attīstīt izcilas augstskolas Latvijā, pirmkārt, augstskolu profilus vajadzētu diferencēt, otrkārt,

katrai augstskolai jābūt noteiktai nišai. Domāju, to varētu panākt pārredzamā laikā posmā – divu, trīs gadu laikā. Līdz šī gada beigām izglītības un zinātnes ministrei ir uzdots sagatavot augstākās izglītības attīstības koncepciju, un es ceru, ka tā būs vērsta šajā virzienā.

Kā vērtējat jaunākās diskusijas par augstskolu autonomiju?

Runājot par autonomiju – ir organizatoriskā un zinātniskā autonomija. Augstskolas pilda arī valsts pasūtījumu un nacionālus uzdevumus, tāpēc valstij ir iespēja *teikt savu vārdu* gan attiecībā uz zinātnes un studiju standartu, gan pārvaldības modeli, jo valsts uztur šo ekonomikai un sabiedrībai vajadzīgo augstskolu. Līdz ar to valstij ir tiesības noteikt augstskolas darbības virzienus. Attiecībā uz zinātnisko autonomiju – valsts vai Izglītības un zinātnes ministrija nevar pateikt, kādam ir jābūt pētījuma rezultātam, – tur zinātnieks ir brīvs. Bet attiecībā uz to, kādi pētījumi tiek atbalstīti un finansēti, protams, valsts *skatās* no kopējām vajadzībām. Laba valsts politika atstās vietu arī fundamentālajiem pētījumiem, kur rezultāts nav zināms, atšķirībā no tiem pētījumiem, kas ir pasūtījums, jo nepieciešams saņemt skaidras atbildes. Bet fundamentālajiem pētījumiem bez apzināta mērķa ar iespējām atklāt ko jaunu zināmā apjomā jābūt katrā zinātnes nozarē, un tur valstij jāatstāj brīvība zinātniekam pētīt viņam interesējošo.

Pagājuši pieci gadi, kopš tika pieņemts jūsu definētais plašākais Satversmes ievads. Kā vērtējat pielietojumu?

Toreiz tas bija kaut kas jauns, un tie, kas nodarbojās ar valsts tiesībām un valsts politiku, saprata, ka šāda ievada neesamība ir acīmredzams trūkums mūsu Satversmē. Sabiedrība par to bija maz domājusi. Tagad atsauču uz Satversmes ievadu jeb

Latvijas Kara flotes 100. gadadienas pasākumā.

Akcijas *Baltijas ceļš 30. gadadienai* veltītajā pasākumā pie Brīvības pieminekļa.

preambulu ir ļoti daudz – gan politiskajā vidē, gan tiesībās. Satversmes tiesa un pārējās tiesas diezgan bieži, lai pamatotu savus spriedumus, atsaucas uz šo ievadu. Tas dod pamatu izpratnei par valsti, kā arī sniedz sabiedrībai, sevišķi jauniem cilvēkiem, izpratni, kādēļ tāda Latvija ir, kādēļ mums tā vajadzīga un kādēļ mums tā jāaizstāv. To ir svarīgi zināt katram, un diemžēl šodien tas nav pašsaprotami. Tāpēc es domāju, ka Satversmes ievads darbojas.

”

KORPORĀCIJU JĒGA IR AUDZINĀT SAVAS VALSTS PATRIOTUS UN DEMOKRĀTUS.

Arī studenšu un studentu korporācijas iestājas par šīm vērtībām, kas definētas Satversmes ievadtekstā, – patriotisms, latviskā dzīvesziņa, kristīgās vērtības, nācijas apziņa.

Faktiski korporāciju jēga ir audzināt savas valsts patriotus un demokrātus, un tas ir mūsu, latviešu korporāciju, viens no pastāvēšanas uzdevumiem. Domāju, ka korporācijas to arī veiksmīgi pilda, tikai es ieteiktu to darīt redzamākā veidā ar atsevišķu korporāciju locekļu, kā arī kopu pienesumu sabiedriskajā diskursā. **U!**

Valsts prezidents fil! Egils Levits un *Universitas* redaktore fil! Sandra Grigorjeva, *gundega*.

Universitas redakcija pateicas par atvēlēto laiku intervijai studentu un studenšu korporāciju žurnālam. Prezidents atzīst, ka *Universitas* viņam ir ļoti pazīstams un viņa īpašumā ir gandrīz visi numuri līdz 1990. gadam.

LATVIJAS AUGSTSKOLU SPILGTĀKIE NOTIKUMI 2019. GADA PAVASARA SEMESTRĪ

Ziņas no augstskolām apkopojā fil! Sandra Grigorjeva, *gundega*
Augstskolu publicitātes foto

2019. gada pavasara semestris augstskolām Latvijā bijis akadēmisku un sabiedrībai būtisku notikumu piesātināts. Ar nozīmīgākajām norisēm iepazīstina augstskolas, pie kurām pieder studentu un studenšu korporācijas.

Latvijas Universitāte (LU)

28. janvārī tika atklāta LU Akadēmiskā centra Zinātņu māja, un tagad LU eksakto, medicīnas un dzīvības zinātņu studiju un pētniecības virzieni ir koncentrēti vienuviet. Zinātņu mājā atrodas: Fizikas, matemātikas un optometrijas fakultāte, Medicīnas fakultāte, Fizikas institūts, Ģeodēzijas un ģeoinformātikas institūts, Kardioloģijas un reģeneratīvās medicīnas institūts, Atomfizikas un spektroskopijas institūts, Materiālu mehānikas institūts un Astronomijas institūts.

LU *Times Higher Education* (THE) ietekmes reitingā no Latvijas universitātēm novērtēta visaugstāk un ieņem 92. vietu. Vislabākie rezultāti LU ir kategorijās – kvalitatīvs darbs un ekonomiskā izaugsme (32. vieta), partnerība mērķu sasniegšanai (49. vieta), ilgtspējīga pilsēta un kopiena (51. vieta), miers, tiesiskums un spēcīga iestāde (80. vieta).

Izstrādātas un licencētas piecas jaunas starpdisciplināras studiju programmas: koledžas līmeņa studiju programma *Sporta treneris*; bakalaura studiju programmas *Arodveselība un drošība darbā*, *Sports, tehnoloģijas un sabiedrības veselība*, *Datorzinātne un organizāciju tehnoloģijas*; maģistra studiju programma *Sporta zinātne*. Šo programmu izveides procesā liela nozīme bija sociālo partneru – darba devēju, nozaru asociāciju, pašvaldību un citu ieinteresēto pušu – iesaistei, rekomendācijām un novērtējumam.

17. maijā Akadēmiskajā centrā norisinājās LU **Jauno tehnoloģiju un inovāciju diena**. Ikviens tika aicināts apmeklēt pasākumus, piedalīties studentu, topošo profesoru un profesoru diskusijā *Nākotnes ideju laboratorija* un absolventu diskusijā *Nākotnes sabiedrības universitāte*. Bija arī iespēja iepazīties ar universitātē notiekošajiem unikālajiem zinātniskajiem pētījumiem. *Uzdriktos, domāju, radu!* konkursa ietvaros mazie prātnieki – 4.–5. klases skolēni – piedalījās aktivitātēs un izzināja tehnoloģiju pasauli plašajās Zinātņu mājas laboratorijās.

2019. gada janvārī atklātā LU Akadēmiskā centra Zinātņu māja Jelgavas ielā 3 Rīgā.

Jauzver vairāki būtiski sasniegumi zinātnē, piemēram, LU Klīniskās un profilaktiskās medicīnas institūtā profesora Mārča Lejas vadībā projektā *Sniff phone* tika izstrādāts inovatīvs maza izmēra izelpas analizatora prototips. Šis ierīces darbību pārbaudīja klīniskā pētījumā, nosakot izelpas reakcijas atšķirības kuņģa vēža pacientiem un veseliem cilvēkiem. **Ierīce spēj atšķirt vēža pacientu un veselu cilvēku izelpu ar vairāk nekā 70% jutīgumu** un specifiskumu, kas ir daudzsolos projekta sasniegums. Ierīce tiks tālāk attīstīta, un tai ir potenciāls arī citu slimību riska noteikšanai un uzraudzībai.

Jau vairāk nekā desmit gadus LU Fizikas, matemātikas un optometrijas fakultātes Vides un tehnoloģisko procesu matemātiskās modelēšanas laboratorijas pētnieki strādājuši pie īpaša projekta, lai sabiedrība varētu vairāk uzzināt par Baltijas jūras pašreizējo stāvokli un vides izmaiņām. To var apskatīt vietnē www.water.lv. *Present the present* projekts ir

Jaunatklātā LU Materiālu mehānikas institūta Materiālu testēšanas laboratorija.

komandas veidota aktivitāte Latvijas un LU simtgadē ar mērķi to, kas ilgstoši pētīts, padarīt plašāk pieejamu sabiedrībai.

29. aprīlī atklāta LU Materiālu mehānikas institūta Materiālu testēšanas laboratorija, kas paver iespējas dažādu jaunu pētījumu veikšanā un sadarbības veicināšanā ar uzņēmumiem Latvijā un ārzemēs. Laboratorija aprīkota ar jaunām iekārtām un šobrīd ir vienīgā laboratorija Baltijas valstīs, kas spēj nodrošināt testēšanas pakalpojumus aviācijas, kosmosa, medicīnas un būvniecības nozarēm.

Rīgas Tehniskā universitāte (RTU)

23. janvārī RTU tika atklāta starptautiskās informācijas un tehnoloģiju kompānijas **Bloomberg laboratorija**, kas

Mendeļejeva tabulu izstādē *Ķīmisko elementu periodiskā tabula – no Mendeļejeva līdz šodienai (1869–2019)* RTU.

nodrošina finanšu ziņas un studentiem un pētniekiem pieeju ļoti plašām reāllaika datubāzēm, pētījumiem un analīzes rīkiem. *Bloomberg* datu bāze aptver visus pasaules finanšu datus, datus par uzņēmumiem, vērtspapīriem, darījumiem, mārketinga pasākumiem, nekustamā īpašuma un citiem nodokļiem. Tie ir liela apjoma augstas ticamības tiešsaistes dati, kas ļauj palielināt zinātniskā darba kvalitāti.

8. februārī RTU zinātnieki saņēma Latvijas Zinātņu akadēmijas apbalvojumus konkursā *Gada balva zinātnē 2018*. RTU Materiālzinātnes un lietišķās ķīmijas fakultātes asociētais profesors Andris Šutka saņēma apbalvojumu par pētījumiem triboelektrisko (nano) ģeneratoru izstrādē, savukārt Arhitektūras fakultātes profesors Jānis Krastiņš – par grāmatu *Jūgendstila arhitektūra Latvijā*.

Bloomberg laboratorija RTU ar pieeju reāllaika datubāzēm, pētījumiem un analīzes rīkiem.

21. martā RTU Materiālzinātnes un lietišķās ķīmijas fakultātē (MLĶF) tika **atklāta Mendeļejeva tabulu izstāde *Ķīmisko elementu periodiskā tabula – no Mendeļejeva līdz šodienai (1869–2019)***. Kolekciju, ko pats vācis gadus 40, MLĶF dāvināja Iecavas vidusskolas ķīmijas skolotājs Mihails Gorskis, lai plašāka auditorija varētu apskatīties, cik daudzveidīgi iespējams attēlot Mendeļejeva tabulu. Tabula atainota gan tradicionālā veidā – uz papīra –, gan arī uz krūzēm, datorpeles paliktniem, apģērba, piemēram, uz kaklasaitēm un pat kečam.

26. aprīlī RTU Būvniecības inženierzinātņu fakultātes Būvražošanas institūta vadošajam pētniekam Videvudam Ārijam Lapsam tika **pasniegta Pasaules Intelektuālā īpašuma organizācijas *Medaļa izgudrotājiem*** par inovatīvu darbību, radot izgudrojumus betona un dzelzsbetona tehnoloģiju, jaunu būvmateriālu un būvkonstrukciju, ēku siltumizolācijas jomā, kā arī popularizējot zināšanas par intelektuālā īpašuma aizsardzību.

22. maijā RTU kopā ar Latvijas Mobilo telefonu (LMT) uzsāka Latvijā vēl nebijušu uzņēmējdarbības un zinātnes sadarbības iniciatīvu *Industriālais doktors*, kas sekmēs inovāciju radīšanu Latvijas ekonomikā. Divi RTU doktoranti Rūdolfis Rumba un Jānis Braunfelds savos promocijas darbos izstrādā LMT attīstībai nepieciešamus inovatīvus risinājumus, savukārt LMT viņiem maksā stipendiju. Jaunās iniciatīvas mērķis ir attīstīt

un sekmēt pētniecības un komercdarbības sektoru ciešāku sadarbību, iesaistot pētniecības procesā industrijas pārstāvjus, un sniegt finansiālu atbalstu jauniešiem zinātniekiem, kuri komercsabiedrībās izstrādā doktora disertāciju par uzņēmuma attīstībai noderīgu tēmu.

Rīgas Stradiņa universitāte (RSU)

Pirmo reizi RSU organizējusi zinātnes notikumus, kas sakoncentrēti piecu dienu ietvarā – **RSU Zinātnes nedēļā**. Tajā norisinājās trīs starptautiskas konferences – veselības aprūpei un medicīnai veltītā, sociālajām zinātnēm veltītā un starptautiskā studentu konference, kas ir lielākais šāda veida notikums Baltijā. Norisinājās arī virkne saistīto pasākumu, piemēram, simulācijām un virtuālās realitātes izmantošanai izglītībā veltītais simpozījs, Konstruktīvās žurnālistikas diena un citi. Šajās piecās aprīļa dienās RSU kļuva par starptautisku platformu, kur tikās vairāk nekā 6000 pētnieku no aptuveni 30 pasaules valstīm, radot iespēju jaunu ideju un partnerības attīstībai. Turklāt, pateicoties IT risinājumiem un angļu valodai kā konferenču darba valodai, šiem pasākumiem tiešsaistē sekoja līdzīgi vairāk nekā 3000 interesentu.

RSU jau trešo gadu pēc kārtas **saglabājusi liderpozīcijas *Kantar* veidotajā Latvijas augstskolu reputācijas pētījumā**. RSU reputācija 15–26 gadus jaunu cilvēku vidū sasniedz 81 indeksa punktu, kas ir par trīs indeksa punktiem vairāk

Konferences *Zināšanas praksei (Knowledge for Use in Practice)* atklāšana, kurā uzstājās RSU rektors profesors Aigars Pētersons.

nekā pērn. Nozares vidējais rādītājs šajā mērķauditorijā ir 61 punkts. Īpašs prieks, ka respondenti izcēla tieši tos aspektus, uz kuriem RSU stratēģiski koncentrējusies: kvalitatīva izglītība, starptautiska vide, darba tirgū novērtētas zināšanas.

Lai uzlabotu vidi studentiem, aug un attīstās arī RSU infrastruktūra. Ja pirms diviem gadiem Rīgas Austrumu klīniskajā universitātes slimnīcā atklājām modernāko un plašāko studiju centru lielākajā daudzprofilu ārstniecības iestādē Latvijā, tad šopavasars uzsākts darbs, lai 2022. gadā **Bērnū klīniskajā universitātes slimnīcā atrastos multifunkcionāls centrs gan topošajiem, gan esošajiem ārstiem**. Centrā tiks ieguldīti 3,24 miljoni eiro no pašu peļņitājiem līdzekļiem, un tajā četros stāvos vairāk nekā 1200 m² platībā paredzēts izvietot auditorijas un telpas simulāciju tehnoloģijām.

Pēdējo gadu laikā augstskola mērķtiecīgi attīstījusi sadarbības partneru tīklu ne vien Latvijas reģionos, bet arī ārvalstīs – Vācijā un Itālijā, bet kopš šī gada aprīļa sadarbības līgums par studiju klīniskās bāzes izveidi noslēgts arī ar Barilana universitāti (*Bar-Ilan University*) un Zifas Medicīnas centru (*Ziv Medical Center*) Izraēlā. Sadarbības ietvaros šī gada rudenī pirmie RSU 4. kursa studenti dosies klīniskajā praksē ortopēdijā. Šāda veida starptautiskā sadarbība audzē arī viesprofesoru skaitu augstskolā. **Pērn RSU viesdocētāju un viespētnieku skaits sasniedza 81 jeb 16% no akadēmiskā personāla skaita**, un tas turpinājies palielināties arī šogad.

Šajā pavasarī iemeslu lepmumam deva arī RSU Studējošo pašpārvalde (RSU SP), kas Latvijas Studentu apvienības gada balvu pasniegšanas ceremonijā februārī saņēma septiņas no 13 balvām nominācijās *Gada students*, *Gada jaunais zinātnieks*, *Gada projekts*, *Gada domnieks*, *Gada aktīvistis*, *Gada izaugsme* un *Gada studējošo pašpārvalde*. Savukārt balvu *Gada ieguldījums sociālās dzīves veicināšanā* saņēma Latvijas Jauno ārstu asociācija, kuras vadībā darbojas vairāki RSU docētāji un rezidenti.

Latvijas Lauksaimniecības universitātē (LLU)

LLU augstāko izglītību un pētniecību īsteno astoņās fakultātēs, no kurām viena – **Ekonomikas un sabiedrības attīstības fakultāte** (bijušās Lauksaimniecības ekonomikas, Ekonomikas un Sociālo zinātņu fakultātes) – 2019. gada martā **svinēja 50 gadu jubileju**. Savas pastāvēšanas laikā tā sagatavojusi vairāk nekā 12 tūkstošus jauno speciālistu ekonomikā, vadībzinātnēs un socioloģijā.

2019. gadā LLU absolvēja vairāk nekā 700 jauno bakalauru un maģistru, kuri ieguvuši augstāko izglītību dažādās biozinātņu, inženierzinātņu un sociālo zinātņu programmās. Turklāt četras absolventes ieguva izcilības jeb tā saukto sarkano

Uz otro termiņu pārvēlēta LLU rektore profesore Irina Pilvere.

diplomu, studiju laikā uzrādot īpaši augstas sekmes ar vidējo vērtējumu 9 balles un augstāk.

Sākta jauna projekta *LLU studiju programmu konsolidācija un jaunu programmu izstrāde* īstenošana, kurā paralēli citām aktivitātēm tiks izveidotas **trīs jaunas pamatstudiju programmas ārvalstu studentiem**: Ilgtspējīgā lauksaimniecība, Ilgtspējīgā mežsaimniecība un Biosistēmu inženierija. Tādējādi tā būs iespēja pirmo reizi Latvijas augstākās izglītības eksportā iekļaut lauksaimniecības un mežsaimniecības jomas, kurās LLU uzkrājusi augstu kompetenci un kas līdz šim netika piedāvātas angļu valodā.

Kopš 2019. gada aprīļa LLU Informācijas tehnoloģiju fakultātes pētnieki asociētā profesora Alekseja Zacepina vadībā iesaistīti HORIZON 2020 pētniecības projekta *Futūristiski bišu stropi viedajai metropolei* (HIVEOPOLIS) īstenošanā, kura mērķis ir izstrādāt viedo stropu bitēm. Kopīgi ar jalgavniekiem turpmākos piecus gadus strādās zinātnieki arī no citām Eiropas universitātēm un **izveidos tehnoloģiju, kas palīdzēs bišu saimēm reaģēt uz pārmaiņām apkārtējā vidē**.

2019. gada 7. maijā norisinājās **LLU rektora vēlēšanas** un universitātes Konvents vienojās, ka turpmākajiem pieciem gadiem universitātes vadību uzticēs līdzšinējai rektorei profesorei Irinai Pilverei. Konventa lēmumu apstiprinājis arī LR Ministru kabinets.

Jāzeps Vītola Latvijas Mūzikas akadēmija (JVLMA)

2019. gada 14. aprīlī noslēdzās viens no prestižākajiem kormūzikas konkursiem pasaulē *Gallus Maribor*, kurā triumfēja JVLMA jauktais koris un diriģents Jānis Ozols, izcīnot 1. vietu, konkursa *Grand Prix* un balvu par labāko obligātā skaņdarba – D. Močnika *Zarja* – interpretāciju. Šis ir viens no lielā sešinieka jeb Eiropas Kordziedāšanas asociācijas *Grand Prix* konkursiem (*The European Grand Prix for Choral Singing*). JVLMA jauktā kora uzvara sniedz iespēju piedalīties nākamā gada visu Eiropas Kordziedāšanas asociācijas *Grand Prix* konkursu uzvarētāju konkursā 2020. gada 8. jūlijā Debrecenā, Ungārijā.

JVLMA norisinās nu jau par tradīciju kļuvušais mūsdienu mūzikas festivāls *deciBels*, nedēļas garumā piepildot augstskolas sienas ar daudzveidīgām muzikālajām norisēm un piedāvājot klausītājiem ielūkoties mūsdienu mūzikas aktualitātēs un tendencēs. Tā idejas autors ir JVLMA docents komponists Rolands Kronlaks. Festivāla mērķis ir parādīt Mūzikas akadēmijas ikdienu un motivēt studentus jauniem un radošiem ceļojumiem mūsdienu mūzikā, savedot kopā topošos komponistus, izpildītājmāksliniekus un skaņu režisorus.

2019. gada sākumā JVLMA aizsāka brīnišķīgu koncertprojektu *Plecu pie pleca*, kura mērķis ir iepazīstināt skolēnus ar simfoniskā orķestra radošo pasauli, iegūstot praktisku un māksliniecisku pieredzi muzicēšanai kolektīvā. Tā idejas autors ir JVLMA simfoniskā orķestra direktors Jānis Puriņš. Valsts kultūrkapitāla fonda atbalstīti, Mūzikas akadēmijas

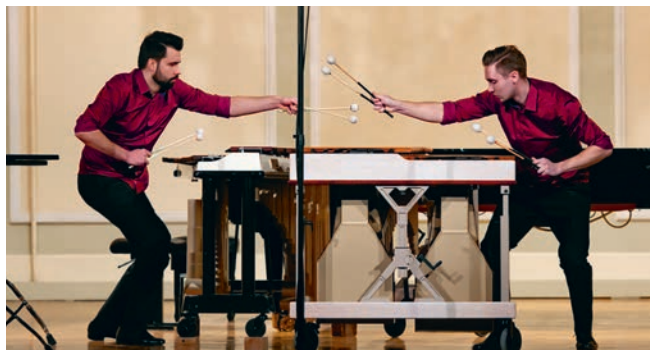
studenti dodas izbraukumos uz reģioniem, kur līdz ar sagatavoto koncertprogrammu atskaņo arī skaņdarbus kopā ar pašiem jaunākajiem mūziķiem – apkārtņē esošo mūzikas skolu audzēkņiem.

2019. gadā dienasgaismu ieraudzīja JVLMA mācībspēku – asociētā profesora Indriķa Veitnera, rektora profesora Guntara Prāņa un JVLMA profesora Jāņa Kudiņa – monogrāfijas. Indriķis Veitners veicis pētījumu par Latvijas džeza mūziku un uzrakstījis pirmo grāmatu par šo tēmu – *Latvijas džeza vēsture. 1922–1940*. Tās mērķis – atklāt, kad un kā Latvijā ienāca džeza mūzika, kur tā skanēja un kāda bija sabiedrības attieksme pret to. Guntara Prāņa monogrāfija veltīta senākajām Latvijas mūzikas vēstures lappusēm – gregoriskajam korālim 15. gadsimta Rīgā. Grāmatā *Missale Rigense Livonijas garīgajā kultūrā. Gregoriskie dziedājumi viduslaiku Rīgā* visaptveroši stāstīts par Latvijas profesionālās mūzikas pirmsākumiem viduslaiku Rīgas muzikālajās norisēs, kas cieši saistītas ar pasaules mūzikas vēsturē nozīmīgo repertuāru – gregoriskajiem dziedājumiem. Jānis Kudiņš laidis klajā monogrāfiju *Oskars Stroks. Tango karaļa mantojums*, kurā grāmatas lasītājs tiek aicināts iepazīties ar O. Stroka radošās personības fenomenu, muzikālā mantojuma sasaukumi ar dažādiem kultūras slāņiem un pretrunīgo vēsturisko pieredzi.

2019. gada 11. janvārī JVLMA svinēja savu 99. dzimšanas dienu, diviem studentiem un vienam mācībspēkam pasniedzot JVLMA un LMT Gada balvu par 2018. gada veiksmēm un panākumiem. Pēc šī notikuma akadēmija uzsāka aktīvu gatavošanos simtgades sezonai, kas tika atklāta 16. augustā Doma laukumā ar koncertu *PĀRI*. Turklāt jūnijā

Koncertprojekts *Plecu pie pleca*.

27. konkursa *JVLMA labākais kameransamblis* uzvarētāji – perkusionisti Elvijs Endelis un Miks Bāliņš.

dienasgaismu ieraudzīja jauns *JVLMA* vizuālās identitātes tēls un mājaslapa.

Vidzemes Augstskola (ViA)

Ziemas izlaidumā absolvēja ViA vēsturē **pirmā doktorante** – Dace Aizstraute, kura ir trīskārša ViA absolvente un noslēdzošo diplomu saņēma programmā *Sociotehnisku sistēmu modelēšana*.

25.–26. aprīlī ViA norisinājās **starptautiskā zinātniski praktiskā konference *Sabiedrība. Tehnoloģijas. Risinājumi***.

Tās mērķis bija nodrošināt platformu, kurā pētnieki var apmainīties ar zināšanām un idejām šādās tematiskajās līnijās: virtuālās realitātes tehnoloģijas un vizualizācija; tautsaimniecības viedās tehnoloģijas un ekobūves; e-studiju pārvaldība un tehnoloģijas; sociotehnisku sistēmu modelēšanas tehnoloģijas; ilgtspējīga tautsaimniecība un zināšanu sabiedrība; komunikācijas tautsaimniecība un zināšanu sabiedrība. Vienā no konferences sekcijām piedalījās

arī studenti no ViA, Latvijas un Lietuvas augstskolām. Mērķis ar šādām aktivitātēm piesaistīt studentus zinātnei un radīt interesi par pētniecību.

Nozīmīgākie pētījumi, kurus ViA turpina no aizvadītā gada: ***Dokumentārā mantojuma izpētes nozīme, veidojot sinerģijas starp pētniecību un sabiedrību***. Veicot Latvijas Nacionālās bibliotēkas speciālo krājumu starpdisciplināru izpēti, tai skaitā ar digitālās pētniecības metodēm, pārvarot pētniecībā pastāvošās etniskās un lingvistiskās barjeras, aktualizēt līdz šim maz apgūtus Latvijas dokumentārā mantojuma segmentus un aspektus, vēstures periodus un jautājumus. Pamatojoties uz jaunradītajām zināšanām, rosināt konceptuālas diskusijas par jēdzienu *dokumentārais mantojums*, tā vietu kopējā nacionālā kultūras mantojuma kontekstā un bibliotēku lomu tā izpētē un tālāknodešanā sabiedrībai. Panākt jauniegūto zināšanu un konceptuālo nostādņu integrāciju valsts un pašvaldību plānošanas dokumentos un nevalstisko organizāciju rīcības programmās.

Eiropas nākamās paaudzes mazās pilsētas (Next Generation Micro Cities of Europe). Tādas Eiropas mazās pilsētas kā Ventspils un Valmiera spēlē nozīmīgu lomu Eiropas ekonomikā. Tās kļūst par reģionāliem ekonomikas centriem, piedāvājot vispusīgus pakalpojumus, iespējas un dinamisku vidi attīstībai. Ventspils un Valmiera ir līdzīga profila pilsētas. Tās izmanto globālās un digitālās iespējas un ievieš virkni inovāciju. Ventspils un Valmiera izveidojušas spēcīgu partnerību, lai risinātu kopīgus izaicinājumus. Projekta gaitā Ventspilī un Valmierā tiek ieviestas vairākas pilsētu attīstības inovācijas. Risinājumi un rezultāti kļūs par iedvesmu citām Eiropas mazajām pilsētām augt un attīstīties. [U!](#)

ViA rektors asociētais profesors Gatis Krūmiņš uzstājas konferencē *Sabiedrība. Tehnoloģijas. Risinājumi*.

Foto: com! Andžs Pilskalns, *selonus*

STUDENTU UN STUDENŠU KORPORĀCIJU JAUNUMI 2019. GADA PAVASARA SEMESTRĪ

Ziņas no korporācijām apkopojā fil! Sandra Grigorjeva, *gundega*

Valsts pirmās amatpersonas no buršu vidus

Foto: Paula Čurkste/LETA.

Latvijas Republikas Ministru prezidents kopš 2019. gada 23. janvāra ir god!fil! Krišjānis Kariņš, *frater letticus*, un Latvijas Valsts prezidents no 2019. gada 29. maija – fil! Egils Levits, *frater lataviensis*. Šajā *Universitas* numurā ir iespēja lasīt interviju ar fil! Egilu Levitu un nākamajā – ar god!fil! Krišjāni Kariņu.

Prezidē *Vendia* un *Varavīksne*

2019. gada pavasara semestrī Latvijas studentu korporāciju

jumta organizācijā Prezidiju Konventā (P!K!) prezidē *Vendia*: P!K! sen! com! Kristaps Kašs, vicesen! com! Roberts Vazdiķis, sekr! com! Nauris Kalniņš. Studenšu Prezidiju Konventā (S!P!K!) prezidē *Varavīksne*: sen! fil! Inga Ose, vicesen! fil! Ingrīda Kariņa-Bērziņa, sekr! taut! Sanita Treimane. Prezidēšanu 2019. gada rudenī P!K! pārņems *Fraternitas Imantica*, S!P!K! – *Spīdola*.

Pulkveža Oskara Kalpaka piemiņas pasākumi 2019

2019. gada 1. martā Rīgas Svētā Jāņa baznīcā notika tradicionālais pulkveža Oskara Kalpaka piemiņas dievkalpojums, kurā *Selonija* pārņēma glabāšanā no *Lettonia* Atsevišķās studentu rotas karogu. Pēc dievkalpojuma A!S!R! korporācijas pulcējās *Selonijas* C!Q! uz literāro vakaru, kurā par rotas gaitām brīvības cīņu Liepājas posmā sīkāk stāstīja com! Ilze Kāposta, *gundega*. Savukārt 2. martā notika ikgadējā Kalpaka balle, ko tradicionāli rīko piecas Atsevišķās studentu rotas korporācijas, un tas ir labdarības pasākums ar nolūku ziedot Latvijai nozīmīgiem mērķiem.

Kalpaka balles tradīcija tika iesākta 1922. gadā, un saņemtie ziedojumi tika novirzīti Brīvības cīņās kritušo karavīru ģimeņu atbalstam. Tā kā liela daļa no pirmo Latvijas Republikas armijas daļu sastāva bija studentu korporāciju

biedri, tad šīs balles tika rīkotas studentu korporāciju garā. Šī tradīcija Latvijā tika pārtraukta 1940. gadā okupācijas rezultātā, reizē ar studentu korporāciju aizliegumu. Turpmākajos gados Kalpaka balles regulāri notika dažādās latviešu trimdas valstīs un bija viena no tajās esošo latviešu studentu korporāciju tradīcijām. Atjaunojoties studentu korporāciju darbībai Latvijā, bija vēlme atsākt ikgadējās akadēmiskās balles rīkošanu. Tomēr tikai tad, kad tika nodibināta biedrība *Kalpaka pieminekļa fonds*, 2003. gada pavasarī, studentu korporācijas kopā ar Nacionālajiem Bruņotajiem spēkiem sarīkoja pirmo atjaunoto Kalpaka balli Rīgā ar mērķi popularizēt pieminekļa izveides ideju un vākt ziedojumus tā tapšanai. 2019. gada pavasarī notika 17. Kalpaka balle Rīgā kopš tās atjaunošanas. Ziedojumu mērķis bija atbalsts Valsts aizsardzības un patriotisma fondam *Namejs*, kas palīdz mūsdienās kritušo Nacionālo Bruņoto spēku kareivju ģimenēm.

Debates jauna Valsts prezidenta gaidās

Studentu korporācija *Lettonia* kopā ar studenšu korporāciju *Varavīksne* 8. martā *Lettonia* namā organizēja eksternu literāro vakaru ar debatēm: *Vai korporācijām jāiesaistās Valsts prezidenta izvēles procesā*, kurā uzstājās divi partii: *pro* – fil! Jānis Kreilis, *lettonus*, un sekundants fil! Ingmārs Bisenieks, *lettonus*, un *contra* – fil! Rainers Vilans, *lettonus*, un com! Mārtiņš Dunsķis, *lettonus*. Partii aizstāvēja attiecīgos viedokļus ar argumentiem, kas, iespējams, nesakrīta ar pašu pārliecību attiecīgajā jautājumā. Šādas formas debates jēga bija piedāvāt klausītājiem izvērtēšanai iespējami plašu argumentu spektru, kā arī baudīt abu partu argumentēšanas spējas. Vakara otrajā daļā notika brīva viedokļu apmaiņa par tēmu *Korporāciju loma Latvijas politiskajā dzīvē agrāk un tagad*, kurā tika aicināti izteikties visi interesenti. Diskusijā aktīvi iesaistījās daudzi klausītāji, izsakot savus viedokļus.

Lettonia filistra operas pirmuzvedums Latvijā

Pirmuzvedumu Latvijā piedzīvojusi Kanādas latviešu komponista fil! Imanta Ramiņa, *lettonus*, opera *Lakstīgala* Māras Ķimeles režijā, iedzīvinot pasaulslavenā dāņu rakstnieka Hansa Kristiana Andersena tāda paša nosaukuma pasaku. Iestudējumā piedalījās: Jānis Kurševs, Ance Purmale, Katrīna Paula Felsberga, Rūdolfs Bērniņš, Rīgas Doma meiteņu koris *Tiara*, kamerorķestris un diriģente Aira Birziņa. Operu *Lakstīgala* fil! Imants Ramiņš sacerējis 2003. gadā, un tās pirmizrādes 2005. gadā guva plašu atzinību ASV. Komponista veikums salīdzināms ar ievērojamā 20. gadsimta britu komponista Bendžamina Britena darbību, kurš tiek uzskatīts par vienu no izcilākajiem bērnu operu autoriem. Pateicoties literātei Astrīdai Stahnkei, tapis operas libreta atdzejojums latviešu valodā, kas ļāvis īstenot komponista ieceri par uzvedumu Latvijā.

Ar Talavijas fil! Jura Petričeka atbalstu izveidota piemiņas vieta Baigā gada upuriem

Foto: Alvis Jansons

3. jūlijā Rīgas Centrālcietumā tika atklāta piemiņas vieta komunistiskā terora upuriem, kas veltīta 99 Latvijas iedzīvotājiem, kurus pēc PSRS okupācijas valdības rīkojuma 1941. gadā no 27. līdz 29. jūnijam prettiesiski nošāva un apraka Rīgas Centrālcietuma 4. korpusa pagalmā (blakus šai vietai tika uzstādīts un iesvētīts piemiņas akmens). Visi sarakstā minētie cilvēki nogalināti bez tiesas sprieduma. Piemiņas vieta tapusi pēc Ieslodzījuma vietu pārvaldes un Rīgas Centrālcietuma personāla iniciatīvas sadarbībā ar mecenātu fil! Juri Petričeku, *talavus*, un Okupācijas muzeju. Piemiņas zīmes autors ir tēlnieks Ivars Feldbergs.

Likteņdārzam novēl ievērojamu ziedojumu

Latvijā dzimušais, bet lielāko mūža daļu Kanādā dzīvojušais fil! Gunārs Šubiņš, *talavus*, savā testamentā novēlēja Likteņdārzam vairāk nekā 158 000 Kanādas dolāru. Tas ir viens no lielākajiem ziedojumiem, ko nodibinājums *Kokneses fonds* līdz šim saņēmis Likteņdārza īstenošanai. Pateicībā par saņemto ziedojumu fil! Gunāra Šubiņa vārds tiks iemūžināts starp lielākajiem ziedotājiem, kas ar savu cēlo rīcību snieguši nenovērtējamu ieguldījumu Likteņdārza tapšanā. Gunārs Šubiņš dzimis 1925. gadā Latvijā, Tērvetes pagasta *Klūnās*. Kara laikā kopā ar ģimeni devās bēgļu gaitās, nonākot Vācijā 1945. gadā, 1949. gada pavasarī izceļoja uz Kanādu. Dzīves laikā mērķtiecīgi turpināja apgūt jaunas zināšanas – 1960. gadā iestājās Vaterlo Luterāņu universitātē un ieguva bakalaura grādu ģeogrāfijā un universitātes zelta medaļu. 1963. gada rudenī turpināja studijas Rietumu Ontārio universitātē. Pēc dažiem gadiem kļuva par pasniedzēju Vaterlo Luterāņu universitātē. 1974. gadā aizstāvēja doktora disertāciju, ieguva doktora grādu, pēc gada – akadēmijas goda doktora grādu.

vietu, kur tas iestādīts, aicina sūtīt uz e-pastu prezidijs@selga.lv, lai projekta noslēgumā 2020. gada nogalē varētu novērtēt padarīto. Šobrīd Latvijas Universitātes Rododendru selekcijas un izmēģinājumu audzētava *Babīte* Starptautiskajā rododendru šķirņu reģistrā Lielbritānijas Karaliskajā dārzkopības biedrībā reģistrējusi 117 rododendru šķirnes – lieliska iespēja izvēlēties to visskaistāko!

Zintai jauna mājaslapa

Studentu korporācija *Zinta* izveidojusi jaunu mājaslapu www.zintas.lv ar mūsdienīgu dizainu un uzlabotu funkcionalitāti. Kādu laiku *zintas* iztika bez mājaslapas, izmantojot kā komunikācijas līdzekli ar sabiedrību tikai sociālo tīklu lapu. Izprotot nepieciešamību pēc savas vietnes, lapa atjaunota. Jaunā mājaslapa atspoguļo *zintu* identitāti, un tajā iespējams vairāk uzzināt par *zintu* vēsturi, biedrēm un svarīgākajiem notikumiem korporācijā.

Fraternitas Imantica Dāmu komitejai – 5

Rudens semestrī *Fraternitas Imantica* Dāmu komiteja, kas dibināta 2014. gada 17. oktobrī, atzīmēs savas pastāvēšanas

piekto gadadienu. *Fraternitas Imantica* Dāmu komiteja ir savstarpējās lojalitātes apliecinājums, kas pauž *imantiešu* dāmu izpratni par korporācijas mērķiem un tradīcijām no vienas puses un katra *imantieša* cieņu pret ģimeni un tās brīvo laiku. Komitejas darbības mērķis ir apvienot korporācijas biedru dāmas, sekmēt to draudzību, kā arī atbalstīt un kuplināt korporācijas darbību ar ģimenisku sarīkojumu organizēšanu. Dāmu komiteju dibinājušas 11 sievietes, tostarp sešu korporāciju pārstāves. Šobrīd Dāmu komitejā uzņemta un darbojas 21 dāma.

Piecu gadu laikā pierādījies, ka *imantiešu* dāmas sadarbībā ar aktīvo konventu un Filistru biedrību spēj lieliski darboties, organizēt dažādus jaunus pasākumus un veicināt *imantiešu* aktivitāti, kuplā skaitā tos apmeklējot. Dāmas arī rosinājušas jaunu tradīciju – 11. novembrī pēc Lāpu gājiena Jelgavā organizēt piemiņas vakariņas. Dāmas rūpējas par patriotisku atmosfēru, vakariņām un vēstures viktorīnu. Tāpat viņas ik gadu organizē savstarpēju sadraudzības pasākumu, veidojot jaunas draudzības un apgūstot ko jaunu kādā meistarklasē. Uz korporācijas 70. gadu jubileju dāmas bija parūpējušas par jauna prezidija galda galdauta darināšanu.

Foto: Toms Grīnbergs

S!P!K! decembrī atzīmēs 95 gadu jubileju

Par godu S!P!K! 95. jubilejai 2019. gada decembra pirmajā nedēļā notiks jubilejas pasākumi, proti, dievkalpojums Rīgas Svētā Jāņa baznīcā, svētku akts Latvijas Universitātes Mazajā aulā un saviesīgais vakars Rīgas Vēstures un kuģniecības muzejā. Svētku akts un saviesīgais vakars iecerēts 7. decembrī, bet dievkalpojums – darba dienas vakarā, informācija par dievkalpojuma datumu tiks precizēta. Saviesīgā daļa plānota kā muzikāls vakars ar pārsteigumiem, kurā vieni no dalībniekiem būs S!P!K! koris un P!K! koris ar kopīgi izveidotu koncertprogrammu; vakara otrajā daļā būs iespēja griezties deju soļos. Jubilejas pasākumu mērķis ir vākt ziedojumu Rīgas Vēstures un kuģniecības muzejam. Muzejs glabā buršu vēstures liecības, proti, drukātus un ar roku rakstītus materiālus, fotogrāfijas, regālijas, tādēļ atbalsts muzejam ir vērtīgs ieguvums gan sabiedrībai kopumā, gan mums pašiem. **U!**

LATVIJAS NACIONĀLAJĀ BIBLIOTĒKĀ IZVEIDOTA LATVIJAS AKADĒMISKO MŪŽA ORGANIZĀCIJU IZDEVUMU KOLEKCIJA *STUDENTICA*

Augusts Zilberts, LNB Sabiedrisko attiecību vadītājs

Foto: Kristians Luhaers

Lai nodrošinātu Latvijas akadēmisko mūža organizāciju izdevumu (grāmatu, periodisko izdevumu, apskatu, pārskatu, informatīvo brošūru, plakātu u.c.) kā kultūras un izziņas vērtību saglabāšanu nākamajām paaudzēm, Latvijas Nacionālā bibliotēka (LNB) 2019. gada pavasarī izveidoja izdevumu kolekciju Studentica, kurā šobrīd apkopoti vairāk nekā 300 izdevumu. Svarīgākais mērķis šādas kolekcijas izveidošanai ir akadēmisko mūža organizāciju izdevumu saglabāšana un sakopošana vienā vietā.

Latvijas studentu organizēšanās vēsture ir vairāk nekā 100 gadus gara. Šajā laikā mūža organizācijas izdevušas lielu skaitu grāmatu un periodisko izdevumu, kuru mērķis bijis informēt organizācijas biedrus par aktualitātēm, organizāciju darbību un to biedriem. Izdevumu tirāžas parasti bijušas nelielas, nereti izdevumi iespiesti tipogrāfijās ārpus Latvijas (galvenokārt trimdas apstākļos) vai sagatavoti tehnikā, kas īstenojama mājās apstākļos. Šo iemeslu dēļ Latvijas bibliotēkās nonākusi niecīga daļa no plašā izdevumu klāsta. Studentu organizāciju izdevumi – grāmatas, informatīvie biļeteni, žurnāli, dažādu pasākumu informatīvie izdevumi u.c. – ir kultūrvēsturiski ļoti nozīmīga publikāciju grupa, kura līdz šim LNB krājumā saņemta fragmentāri. LNB galvenais uzdevums ir veidot un saglabāt pēc iespējas pilnīgāku nacionālo krājumu (visu, kas izdots Latvijā un ārpus Latvijas latviešu valodā, par Latviju un Latvijas cilvēkiem), līdz ar to ir ļoti būtiski, lai LNB krājumā pēc iespējas pilnīgi būtu pārstāvēti arī studentu organizāciju izdevumi.

Kolekcijas *Studentica* izveidošanas idejas autors ir vēsturnieks, Nacionālās enciklopēdijas galvenais redaktors fil! Valters Ščerbinskis, *frater cursicus*, kurš arī pētījis studentu organizāciju vēsturi Latvijā – 2010. gadā izdota viņa grāmata *Uzticīgi draugam: Latvijas studējošo slēgtās mūža organizācijas* ar 151 enciklopēdiska rakstura šķirkli, kuros iekļauta informācija par Latvijā pastāvējušajām studējošo slēgtajām mūža organizācijām un to jumtorganizācijām no 19. gadsimta līdz mūsdienām.

”

LATVIJAS BIBLIOTĒKĀS NONĀKUSI
NIECĪGA DAĻA NO PLAŠĀ
AKADĒMISKO MŪŽA ORGANIZĀCIJU
IZDEVUMU KLĀSTA, JO TIRĀŽAS
BIJUŠAS NELIELAS UN DAUDZI
IZDEVUMI TRIMDAS APSTĀKĻOS
IESPIESTI ĀRPUS LATVIJAS.

Kolekcijas nosaukums *Studentica* izvēlēts pēc Vācijas parauga. Vācu akadēmiskās tradīcijas ievērojami ietekmējušas Latvijas akadēmiskās vides sabiedrisko dzīvi. Kolekcijas apzīmējums *Studentica* ir arī tās identifikācijas zīme, kas tiek izmantota,

veidojot atbilstošu izdevumu bibliogrāfiskos aprakstus katalogā. Vienlaikus tas ir atslēgas vārds, pēc kura meklēt katalogā. Tā kā studentu organizāciju publikācijas pārstāv dažādus izdevumu veidus, tās netiek glabātas vienuviet, bet atbilstoši izdevumam. Kolekciju ātri un vienkārši pēc šī atslēgas vārda var atlasīt LNB elektroniskajā katalogā, kur atrodama informācija par to, kurā no krājumiem pieejams interesējošais izdevums. Arī žurnāls *Universitas* ietilpst *Studentica* kolekcijā.

”

LNB AICINA VISAS STUDENTU ORGANIZĀCIJAS IZVĒRTĒT IESPĒJU DĀVINĀT LNB VĒSTURISKOS STUDENTU ORGANIZĀCIJU IZDEVUMUS.

Kolekcijas apzīmējums tiek piešķirts ne tikai pašu studentu organizāciju izdevumiem, bet arī grāmatām par organizācijām un to vēsturi. Uz 2019. gada jūniju *Studentica* kolekciju veido 301 izdevums. Tajā iekļautas visas publikācijas no šobrīd aktīvajām Latvijas studentu organizācijām, kuras atsaucās LNB uzaicinājumam, kā arī LNB krājumā jau esošās – sākot ar 19. gadsimta otrajā pusē izdotajām un beidzot ar mūsdieniem, arī trimdas latviešu studentu organizāciju publikācijām. Jaunākais kolekcijā ir 2019. gadā izdots *Fraternitas Academica* kantikums: veltījums Filistru biedrības 90. gadadienai un Latvijas valsts simtgadei. Vecākais – 1873. gadā Leipcigā izdots *Fraternitas Rigensis* 50. jubilejas izdevums *Die Jubelfeier des fünfzigjährigen Bestehens der Fraternitas Rigensis im Januar 1873*.

Kolekcijas *Studentica* veltītajā pasākumā piedalījās vairāk nekā 20 studentu organizāciju pārstāvju no *Lettonia, Fr! Arctica, Lettgallia, Fr! Academica, Vendia, Fr! Cursica, Fr! Vanenica, Varaviksne, Austrums, Fr! Rusticana* un *Latviete*. Pasākumā piedalījās arī LNB direktors Andris Vilks, kurš uzsvēra studentu organizāciju publikāciju kultūrvēsturisko nozīmi un nepieciešamību tās saglabāt.

LNB aicina visas studentu organizācijas izvērtēt iespēju dāvināt bibliotēkai vēsturiskos studentu organizāciju izdevumus, kā arī, ilgtermiņā sadarbojoties, nodrošināt jauno izdevumu nonākšanu LNB. Šādā veidā plānots panākt, ka vienuviet būtu sakopoti pēc iespējas visi izdevumi, kā arī nodrošināts izdevumu kvalitatīvas saglabāšanas process. Saskaņā ar Obligāto eksemplāru likumu ikvienam izdevējam, t.sk. studentu organizācijām, LNB jāpiegādā Latvijā izdoto izdevumu obligātie eksemplāri. Par piegādājamo eksemplāru skaitu, piegādes iespējām iespējams uzzināt LNB timeklvietnē. Kontaktinformācija drukāto izdevumu iesniegšanai: Krājuma veidošanas nodaļa (+371 67806148, +371 26607274, e-pasts: obl@lnb.lv).

LATVIJAS NACIONĀLAJAI BIBLIOTĒKAI – 100

Foto: Indriķis Stūrmanis

2019. gadā LNB svin savu simto dzimšanas dienu. Tikai gadu jaunāka par Latvijas valsti, tā dibināta 1919. gada 29. augustā kā Latvijas Valsts bibliotēka. Dažādu varu gara tumsas baidīta un vairākos desmitos adrešu pierakstīta, bibliotēka piedzīvojuši krāšņu gadsimtu. Tas rūdijis, līcis pieaugt un pilnveidoties. 1991. gads līdzās valsts neatkarībai sagaidīts ar jaunu nosaukumu – Latvijas Nacionālā bibliotēka –, kas šodien lieliem burtiem rotā valsts galvenās grāmatu krātuves vismūsdienīgāko un augstāko virsotni – Gunāra Birkerta projektēto Gaismas pili. Vienlaikus, turpinot valsts simtgadē iesāktu, arī šogad Tautas grāmatu plauktā turpina krāties bibliotēkas viesu dāvinājumi – pašu izraudzītas un iemīļotas grāmatas, un katrā no tām – īpašs vēstījums. Zīmīgākos jubilejas dāvinājumus iespējams aplūkot www.tautasgramatuplaukts.lv. Turklāt arī šogad Tautas grāmatu plaukts gaida jūsu dāvinājumus! Bibliotēkas simtās dzimšanas dienas svinības notika 2019. gada 31. augustā.

Sadraudzības līguma parakstīšana. No kreisās: *Fraternitas Vanenica* t/l prezidijs: vicesen! com! Krišjānis Kirilovs, sen! com! Niklāvs Rungainis, sekr! com! Mārtiņš Dātavs, *Fraternitas Cursica* t/l prezidijs: II š! com! Toms Herings, I š! com! Linards Birznieks, III š! com! Toms Dzenis.

FRATERNITAS CURSICA UN FRATERNITAS VANENICA PARAKSTA SADRAUDZĪBAS LĪGUMU

T/l II š! com! Toms Herings, *frater cursicus*

Foto: fil! Atis Artmanis, *frater vanenicus*

2019. gada 16. martā *Fraternitas Cursica* un *Fraternitas Vanenica* parakstīja sadraudzības līgumu, kas paredz stiprināt savstarpējās attiecības un vismaz reizi semestrī organizēt kopīgus internus pasākumus.

Starpkorporāciju attiecību uzturēšana ir aktīvo biedru izvēle un amatpersonu nerakstīts uzdevums. Tomēr nevar noliegt, ka līdz ar to ir paredzama viņņveidība aktivitātē, kas atkarīga no biedru apņēmības, iesaistes, sabiedriskuma un interesēm. Personīgi nešaubos, ka katrs konvents pieredzējis, ka noteiktas aktivitātes izpalikušas kāda nolaidības dēļ, bet citkārt radusies sajūsma par biedra vai biedru grupas darbības plašo vērienu.

Lai stimulētu pozitīvos gadījumus, korporācijai jānodrošina labvēlīgi apstākļi. Uztverot īpaši labas starpkorporāciju attiecības par vērtību, ko nevajadzētu zaudēt, *Fraternitas Cursica* un *Fraternitas Vanenica* nolēma sadraudzību formalizēt (*scripta manent*) ar sadraudzības līgumu. Protams, ka ar parakstu draudzību neizveidosi un starp draugiem draugu līgumus neslēdz. Tomēr organizācijām ar mainīgu aktīvo biedru sastāvu šāds sadraudzības līgums ir vien minēto labvēlīgāko apstākļu nodrošināšana, lai turpmāk biedriem būtu visas iespējas veidot saistības, draudzības, gūt pieredzi un durvis starp abiem konventiem vienmēr būtu atvērtas.

Mūsu sadraudzības līguma mērķis ir stiprināt savstarpējās korporāciju attiecības un apliecina vēlmi to darīt regulāri (vismaz reizi semestrī), kopīgi organizējot literāros vakarus, oldermaņa un kantu nodarbības, kā arī savstarpēju pauku turnīru. Zēni un krustdēli turpmāk varēs brīvi atrasties otra konventa namā.

Par īpašiem nopelniem korporācijas labā būs iespēja piešķirt korporācijas komerša lentu otra konventa biedriem. Ar kopīgajiem pasākumiem jaunākajiem biedriem būs visas iespējas skaidri saprast *ūzusu* atšķirības, otras korporācijas vēsturi un individuālās tradīcijas – gūt citādu, pamatīgāku korporāciju vides pieredzi.

Lai arī sākotnējais savstarpējo sarunu objekts bija karteļa līgums, šāds formāts interno diskusiju rezultātā neguva atbalstu, jo uzliek pienākumus attiecībā uz abu pušu interešu atbalstīšanu un tādējādi var ierobežot lēmumu pieņemšanas brīvību, proti, tiek veidoti apstākļi, kad karteļa līguma nosacījumi ir svarīgāki par atšķirīgu pārliecību argumentiem. Kartelis risina ne tikai savstarpējos jautājumus, bet arī veido konstrukciju pret pārējiem. Protams, arī karteļa līgumu punkti ir variējami, tomēr tika lemts, ka attiecības formalizējamās sadraudzības līguma ietvaros.

Pirmā oficiālā iniciatīva par līgumu nāca no *Fraternitas Vanenica* puses 2017. gada vasarā, neilgi pēc Vācijā dibināto korporāciju kopīgi organizētajām 70 gadu dibināšanas svinībām, lai gan savstarpējās sarunas notikušas ilgu laiku iepriekš. Idejas virzītāji bija jaunākie komilitoņi, un viens no idejas nostiprināšanas stūrakmeņiem bija kopīgo pauku nodarbību pozitīvā pieredze. Ar 2018. gada rudens semestri no abām pusēm tika izveidotas komisijas līguma izstrādei (īpaši uzteicama com! Dāvja Vītuma, *frater cursicus*, un com! Mārtiņa Ozola, *frater vanenicus*, darbība). Bija regulāras tikšanās, kam sekoja diskusijas konventos un sarakste, līdz beidzot 2019. gada februārī sadraudzības līguma teksts bija saskaņots un *Fraternitas Vanenica* konventa namā notika tā svinīga parakstīšana. [U](#)

Pievieno savu balsi!

Pievieno savu balsi, lai kopīgi piepildītu S!P!K! kora sapni!

S!P!K! koris ir pirmais akadēmiskais sieviešu koris Latvijā. Pateicoties dziedošajām korporantēm, Latvijas koru vēsturē tam ir īpaša loma – aizsākta sieviešu koru kustība un veicināta kora dziesmu komponēšana tikai sieviešu balsīm. Kora pastāvēšanas laikā bijuši daudzi sasniegumi, pat piedalīšanās operas uzvedumos.

Mūsu sapnis ir atjaunot S!P!K! kora slavu un varenību!

Uz tikšanos dziesmā!

21 koriste no 10 s!k! un kora mākslinieciskā vadītāja taut! Dace Bite, s!k! Līga

*Interesentēm vērsties pie taut! Daces Bites, s!k! Līga (22846208) vai kora prezidentes
fil! Gundegas Grīnbergas, s!k! Imeria (29448447)*

KORPORĀCIJU PRIEKŠVĒSTURE UN TĀS ATSPULGI MŪSDIENĀS

Fil! Guntis Zemītis, *frater cursicus*

Studentu korporācijas, tādas, kā tās pazīstam mūsdienās, izveidojās 18. gadsimtā vācu universitātēs, tomēr to saknes sniedzas daudz dziļāk – korporāciju vēsture nesaraujami saistāma ar pirmo laicīgo augstāko mācību iestāžu – universitāšu – vēsturi, kas aizsākās 11.–12. gadsimtā Boloņā, tāpat arī Parīzē un citās Itālijas un Francijas universitātēs.

Studentu dzīves pirmsākumi viduslaikos

Universitātes bija jauna parādība, studenti un profesori bija kas jauns un nebijis viduslaiku sabiedrībā, kura līdz tam pazina trīs kārtas – garīdzniekus, bruņiniekus un zemniekus. Universitāšu dibināšanās laiks sakrita ar pilsētu un pilsētu tiesību veidošanās laiku. Pilsētnieki bija brīvi ļaudis, kuri dzīvoja pēc savām tiesībām, bet atšķirībā no bruņniecības nepiederēja dižciltīgo slānim. Šis brīvo cilvēku slānis, no kura nāca arī liela daļa studentu, padarīja līdz tam sastingušo, kārtās sadalīto sabiedrību dinamiskāku. Tomēr tie bija viduslaiki, kur katram bija sava niša, vieta, pienākumi un tiesības. Vēl raibāku šo kārtību padarīja dažas privilēģijas un žēlastības, kuras izdeva zemes kungi – ķeizari, bīskapi un ordeņu mestri. Šī pati kārtība ietekmēja arī studentu dzīvi. Daudzas no šīm tradīcijām saglabājušās līdz mūsdienām. Laikam ejot, tās ieguvušas citas nokrāsas un, nezinot to izcelšanās vēsturi, ir grūti saprotamas. Tieši tāpēc atgriezīsimies viduslaikos, studentu dzīves pirmsākumos.

Krāsu lenta – zobena siksnas pēctece

Viduslaikos, kur viss bija stingri reglamentēts, pirmais nosacījums, lai studēt gribošais varētu doties uz universitāti, bija jātūbrīvam. Brīva cilvēka pazīme bija ierocis – zobens, kuru saturēja pār plecu pārlikta sikсна. Tās pēctečis ir krāsu lenta. 1158. gadā Svētās Romas impērijas imperators Fridrihs I Barbarosa Boloņas Universitātei izdeva privilēģiju *Authentica Habita*, kas ietekmēja studentu dzīvi arī citās universitātēs. Visiem studentiem, kuri devās uz Boloņu, ķeizars deva tiesisku aizsardzību ceļā, regulēja studentu parādu kārtošanu, piedraudēja ar sodiem tiem, kuri aizvainoja studentus, noteica, ka studenti padoti nevis civiltiesām, bet maģistriem vai bīskapam. Tā veidoja pamatu akadēmiskajai brīvībai.

Studenti apvienojas nācijās un novadniecībās

Tā kā universitātes savu iekšējo dzīvi varēja organizēt pašas, gan profesori, gan studenti veidoja grupas savu interešu aizstāvēšanai. Šī organizēšanās atbilda laikmeta garam un tām tradīcijām, kuras pastāvēja. Fridriha I Barbarosas privilēģija pavēra ceļu uz universitātēm, kuras atradās galvenokārt Itālijā un Francijā, visiem brīvajiem. Līdz ar to tajās ieplūda dažādās valodās runājošie no visas feodālos valdījumos sadrumstaltotās Eiropas. Mācību valoda bija latīņu, bet studenti apvienojās nācijās (latīņu *nationes*), kas veidojās pēc teritoriālā, bet ne etniskā principa. Vācu nācijā (*natio germanica*) iekļāvās visi, kas dzīvoja uz ziemeļiem no romāņu zemēm. Nācijās, tāpat kā viduslaiku cunftēs, bija sava kārtība. Stigri tika ievērots vecākuma jeb penālisma princips. Pirmā kursa studenta (penaļa) *radziņi* tika pieslīpēti (1. att.). Nāciju starpā nereti izcēlās arī bruņotas sadursmes. 14. un 15. gs.

1. att. Pirmā semestra sākums 16. gs. Vecāko semestru studenti noslīpē jaunā studenta ragus. Nezināma autora kokgriezums. 1578. g.¹

universitātes veidojās arī Čehijā un vācu zemēs. Arī tās pārņēma dalījumu nācijās, bet 17. gs. sākumā tās sadalījās sīkākās vienībās – novadniecībās (vācu *Landmanschaft*). Ap šo laiku, vispirms Francijā, vēlāk vācu zemēs izveidojās otrs studentu organizāciju tips – bursa (latīņu *bursa* – maks). Bursa bija domāta trūcīgiem studentiem, un tā daļēji tika uzturēta no universitātes līdzekļiem, daļēji no ziedojumiem. Bursā pastāvēja stingra kārtība un amatu sadale. Burši jeb bursaki vēlēja prefektus, asistentus un sekretārus. Lai piesaistītu līdzekļus, rīkoja teātra izrādes un koncertus, kas parasti bija ļabi apmeklēti. Bursas bija izplatītas arī mūsdienu Ukrainā.

Universitāšu absolventi – sabiedrības augšējos slāņos

17.–18. gs. nesa būtiskas pārmaiņas. Attīstījās šaujamieroči. Bruņinieku pils sāka zaudēt savu nozīmi, auga pieprasījums pēc jaunām, komplicētākām aizsardzības sistēmām. Līdz ar to auga pieprasījums pēc izglītotiem cilvēkiem. Universitāšu absolventi varēja nonākt sabiedrības augšējos slāņos, pat ja viņu izcelšanās to neparedzēja. Svētki un dzīres visu laiku bija neatņemama viduslaiku sabiedrības dzīves daļa. Tiem rūpīgi gatavojās, un to kārtību reglamentēja iekšējās dzīves noteikumi. Tā tas bija gildēs, tirgotāju un amatnieku brālībās, līdzīgi arī studentu organizācijās. Nu tām nāca klāt arī nepieciešamība būt galantam, ko prasīja gaidāmā iekļaušanās augstākajā sabiedrībā; ar alus dzeršanu (kneipošanu) un dziedāšanu vien nepietika – studenti sāka apgūt arī dejošanas māku.

”

17.–18. GS. UNIVERSITĀŠU ABSOLVENTI VARĒJA NONĀKT SABIEDRĪBAS AUGŠĒJOS SLĀŅOS, PAT JA VIŅU IZCELŠANĀS TO NEPAREDZĒJA.

Korporāciju simbolikas izcelšanās

Apgaismības laikmets atstāja iespaidu arī uz studentu organizācijām. Idejas par indivīda brīvību, atgriešanos pie dabiskajām tiesībām, pēc kurām visi cilvēki piedzimst brīvi un vienlīdzīgi, tika apspriestas slepeni izglītotu un sabiedrībā augstu stāvokli ieņemošu cilvēku vidū. Veidojās slepenas biedrības. Uzplauka brīvmūrniecība. Brīvmūrnieki apvienojās ordeņos un ložās, piekopa mistiskus rituālus, lietoja īpašas pazišanās zīmes un iekšējo dzīvi neizpauđa. Tas atstāja iespaidu arī uz

studentu organizācijām. Arī tās kļuva par mūža organizācijām, lietoja savus simbolus un klusēja par iekšējo dzīvi. Par vienu no šādiem simboliem kļuvis cirķelis, kas satur burtus *v.c.f.* – *vivat, crescat, floreat* – un korporācijas nosaukuma pirmo burtu. Franču revolūcijas simbols bija trišķrāsainais karogs. Trikolors tika ietverts arī studentu organizāciju simbolikā. Pēc Franču revolūcijas Eiropā izplatījās divi lieli idejiski strāvājumi – gadsimta vidū radās marksisms, nedaudz vēlāk uzplauka pilsoniskais nacionālisms. Ideju par indivīda brīvību sāka aizstāt ideja par nācijas brīvību. Pēc 1848. gada revolūcijas studentu organizācijas arvien vairāk sāka slīties pa labi. Tās atbalstīja pilsoniskā nacionālisma idejas, kļuva izteikti antimarksistiskas, šķīrās arī to ceļi ar brīvmūrniecību, pēdējai saglabājot pārnacionālu raksturu.

Burši un nacionālisma idejas

Mūsdienu korporācijas (vācu *Corps* arī *Korps*, *Corpstudenten*) izveidojās vācu zemēs 18. gs. otrajā pusē no novadniecībām (vācu *Landmaschaft*) un tradicionāli rekrutējās no sabiedrības elites pārstāvjiem. Pēc Napoleona kariem (2. att.) vācu zemēs izveidojās vēl viens studentu organizāciju tips – *buršenshaftes* (vācu *Burschenschaft*). Atšķirībā no aristokrātiskajām korporācijām (*Corps*) tās apvienoja studentus no visiem sabiedrības slāņiem (3. att.). Pirmā jeb sākotnējā *buršenshafte* (*Uhrburschenschaft*) tika dibināta Jēnā 1815. gada 12. jūnijā. *Buršenshaftes* bija izteikti patriotiskas – to mērķis bija vienotas Vācijas izveide. Šo apvienību moto bija *Gods, brīvība, tēvzeme* (vācu *Ehre, Freiheit, Vaterland*). Vienotas Vācijas ideja daudzo vācu valstu valdniekiem šķita bīstama. 1815. gadā izveidojās Vispārējā *buršenshaftu* apvienība (*Allgemeine Burschenschaft*), bet, piedzīvojusi vajāšanas, tā iznīka. Austrijā *buršenshaftes* aizliedza 1819. gadā ar Klēmensa Meterniha Karlsbādes dekrētu. Jaunu uzplaukumu *buršenshaftes* piedzīvoja pēc 1848. gada revolūcijas, pateicoties pieaugošajam nacionālisma un liberālisma vilnim. Pēc Vācijas apvienošanās 1871. gadā tās atkal panīka. Tomēr arī *buršenshaftes* ir izdzīvojušas līdz mūsdienām Vācijā, Austrijā un Čīlē, kur tās rekrutējas

2. att. Ferdinands Holder (*Ferdinand Hodler*). Jēnas studenti 1813. gadā dodas karā par vācu zemju atbrīvošanu, 1908.–1909. g. ²

² <https://www.amazon.com/Students-Depart-Liberation-Ornate-Ferdinand/dp/B01LXLTYZD>

3. att. Virsburgas studenti. No kreisās: trīs buršu savienības *Bušenšaftu*, pa labi: četri korporāciju (*Corpsstudenten*) studenti. Autors nezināms. Ap 1820. gadu.³

pārsvārā no vācu imigrantiem. Vārdu *buršs* (vācu *Bursch*) attiecināja arī uz korporāciju biedriem.

Pirmās korporācijas Baltijas teritorijā

Baltija 17.–18. gadsimtā idejiski iekļāvās vācu kultūras telpā. Tās vienīgajā augstskolā – Tērbatas Universitātē – 17.–18. gadsimtā bija izveidojušās nacionālās kolēģijas. Gadsimta sākumā šeit sāka veidoties pirmās korporācijas. 1808. gadā tapa vācu tautības kurzemnieku novadniecība *Landmancschaft Curonia*. Nākamais pagrieziena punkts bija latviešu studentu korporācijas *Lettonia* nodibināšana 1870. gadā, kad novadniecības vietā par noteicošo kļuva nacionālā piederība. Pēc neatkarības izcīnīšanas Latvija un Igaunija, kuras vienoja kopīga vēsture un kopīgas akadēmiskās tradīcijas, veidojās kā modernas nācijas. Pirmais pasaules karš radikāli mainīja uzskatus par sievieti un viņas lomu sabiedrībā. Kara laikā daudzas sievietes bija devušās aprūpēt ievainotos – kļuvušas par žēlsirdīgajām māsām, kopā ar kareivjiem vīriešiem pieredzējušas kara šausmas. Tās, kuras palika *aizmugurē*, darīja darbus, kurus līdz tam veica tikai vīrieši, kuri tagad bija frontē. Pēc kara sievietes vairs nevēlējās palikt tādā stāvoklī, kādā tās bija nostādītas patriarhālajā sabiedrībā. Viņas centās būt neatkarīgas, patstāvīgas un tiesībās līdzīgas. Mainījās mode – moderni kļuva īsi mati, sievietes nekaitrējās valkāt garās bikses un smēķēt. Baltijas – Igaunijas un Latvijas – studentes arī vēlējās apvienoties savās korporācijās. Igaunijā 1920. gadā izveidojās studenšu korporācija *Filiae Patriae*, gadu vēlāk – 1921. gadā – nodibinājās pirmā latviešu studenšu korporācija – *Daugaviete*.

Studentu dzīve pēc ģilžu un cunftu parauga

Studentu organizāciju garā vēsture atstājusi pēdas arī to sadzīvē. Tā kā tās augs un attīstījās līdz ar universitātēm no viduslaikiem, daudzas tradīcijas ar savām saknēm sniedzas līdz tiem. Laikā, kad veidojās universitātes, pazīstamākās brīvo cilvēku apvienības bija ordeņi garīdzniekiem un bruņiniekiem, ģildes un cunftes

pilsētniekiem. Tām bija praktiska nozīme – vienam bija grūti izdzīvot skarbahā viduslaiku pasaulē. Ģildes deva patvērumu slimajiem, vecajiem, vientuļajiem. Tās pildīja arī socializēšanās funkcijas – kopīgi tika svinēti svētki, uzturētas baznīcas un altāri. Studentu dzīve universitātēs organizējās pēc ģilžu un cunftu parauga. Arī tur valdīja vecākuma princips. Amatnieku cunftē vajadzēja iziet cauri noteiktām stadijām – mācekļis, zellis, meistars. Līdzīgi students ieguva noteiktas izglītības pakāpes – bakalaura, maģistrs, doktors. Bakalaura akadēmiskā pakāpe līdzinājās bruņinieka bakalaura (angļu *Knight Bachelor*) pakāpei – bruņiniekam bakalauram nebija tiesību vest kaujā karaspēka vienību zem sava karoga, un viņš nepiederēja pie aristokrātijas, un bakalaura tituls nebija mantojams. Savukārt akadēmisko bakalaura pakāpi ieguvušie nedrīkstēja mācīt citus.

Komānu izcelšanās

Viduslaiku izpratne par tiesībām bija daudz citādāka nekā mūsdienās. Šodien, iestājoties kādā sabiedriskā organizācijā, vispirms jāiepazīstas ar tās statūtiem. Atbilstoši demokrātiskas sabiedrības prasībām tas arī tiek darīts. Tomēr savu iekšējo dzīvi korporācijas regulē ar komāniem. To pārņemšana atbilst viduslaiku kārtībai, kad notika tā saucamā tiesību filiācija (no latīņu *filia* – meita). Ordenis jeb pilsēta nodeva savas tiesības citam ordenim jeb pilsētai. Tā Latvijas vēsturē pazīstamais Zobenbrāļu ordenis dzīvoja pēc Templiešu ordeņa statūtiem. Savukārt pilsētas veidoja pilsētu tiesību ģimenes – piemēram, Lībekas, Magdeburgas, arī Rīgas tiesību ģimenes. Latvijas korporācijas pieder divām tiesību ģimenēm – Tērbatas un Rīgas. Komānu apgūst oldermaņa vadībā pakāpeniski. Apgūtajiem noteikumiem jāseko sadzīvē. Uz kļūdām aizrāda oldermanis un vecākie biedri, kam seko simboliski sodi. Tas ir cits tiesību apguves veids – tiesības neiemācās, tajās ieaug. Lai gan korporācijas stingri ievēro vecākuma principu, neapšaubāms

”

STUDENTU ORGANIZĀCIJU
BIEDRI GODU SAVĀ VIDŪ
VARĒJA AIZSTĀVĒT AR
IEROCI. ŠĶIET, TAS ARĪ BIJA
VIENS NO BŪTISKAJIEM
ŠĶĒRŠĻIEM CEĻĀ UZ
LĀTVIEŠU KORPORĀCIJU
ATZĪŠANU.

apgaismības laikmeta iespaids izpaužas korporācijās pastāvošajā brālības idejā. Korporācijas biedru starpā pastāv

vienlīdzība un brālība. Vienalga, vai esi vēl fuksējošs pirmā semestra students vai sirms, akadēmiskiem tituliem apveltīts filistrs, korporācijas biedri ir brāļi. Šis princips ir ļoti cēls. Tas prasa arī noteiktu smalkjūtību un takta izjūtu.

Goda aizstāvēšana ar ieroci rokās

Katra brīva cilvēka pienākums vienmēr ir bijis sargāt savu godu. Ja nepieciešams, arī ar ieroci. Divkaujas viduslaikos bija bruņinieku privilēģija. Zemāku kārtu pārstāvji varēja izkauties,

4. att. Georgs Mīlbergs (Georg Mühlberg). Menzūra. Ap 1900. gadu.⁴

bet, ja kāds nogrēkojās pret bruņinieku, to nepārmācīja ar ieroci. To pārmācīja ar koku. Studenti ne vienmēr nāca no dižciltīgo vides, bet, tā kā viņi bija brīvi cilvēki, tiesības nēsāt ieročus tiem bija. Rēķinu kārtošana ar ieroci rokās iekšējā vidē bija atļauta. 18.–19. gs. situācija sāka mainīties. Nostiprinoties tā saucamajai *trešajai kārtai*, kuru veidoja izglītību ieguvušie nedīžciltīgie juristi, filozofi, inženieri, arī tirgotāji un rūpnieki, šīs kārtas pārstāji – t.s. literāti vācu zemēs, džentelmeņi Anglijā – arī ticās aizsargāt godu ar ieroci rokās. Notika pirmās divkaujas, kurās piedalījās arī tie, kuri nebija cēlušies no dižciltīgajiem. Studentu organizāciju biedri godu savā vidū varēja aizstāvēt ar ieroci (4. att.). Šķiet, tas arī bija viens no būtiskajiem šķēršļiem ceļā uz latviešu korporāciju atzišanu. Vācu muižnieku pēctečiem, kuri zemniekus bija paraduši pārmācīt ar rīkstēm, vajadzēja aprast ar domu, ka goda lietas nu nācās kārtot ar ieroci rokās. Mūsdienās ir svarīgi, ka korporācijas saglabā izpratni par godu, kas jāsargā. Ar to tās būtiski atšķiras no citām zināmajām sabiedriskajām organizācijām. Nav svarīgi, kā mēs to aizstāvam – ar ieroci vai bez tā – vārdos, darbos, nostājā –, svarīgi, ka gods tiek vērtēts augstāk par personīgu labumu, kas pirkt par negoda cenu.

Zemes tēva ceremonijas dziļākā ideja

Nezinot garo korporāciju vēsturi, grūti saprotama arī Zemes tēva ceremonija un norise. Tās būtība sakņojas viduslaikos, kad

”

KALPOT GODA VĪRAM IR GODS. SENĀK KALPOJA FEODĀLAJAM SENJORAM, ŠODIEN KALPO SAVAI VALSTIJ.

bruņinieks deva zvērestu savam feodālajam senjoram – zemes tēvam. Šo zvērestu vajadzēja atjaunot, ja mainījās feodālais senjors. Bruņinieks jeb lēņu vīrs solījās kalpot savam senjoram, pretī saņemot labumu – lēni. Lēņa lielums varēja būt no muižas līdz hercogistei. Tas bija darījums divu brīvu vīru starpā, tomēr ietvēra sevi hierarhiju. Viens bija tas, kurš dod, otrs – tas, kurš saņem. Abus saistīja tikai vārds. Tādēļ šī ceremonija bija sevišķi svinīga. Lēņu vīrs dažkārt saplosīja savas virsdrēbes, tādējādi demonstrējot pilnīgu padevību senjoram. Par bruņinieku ideālu kļuva vasalis Rolands, kurš krita par savu senjoru Kārli Lielo. Šī ideja caurstrāvo Rietumu sabiedrību līdz pat mūsu dienām. Cilvēka vārds ir svarīgāks par zīmogiem un stingrās uzskaites veidlapām. Vārda laužējs pārstāj būt par goda vīru. Tā ir arī cita ideja par kalpošanu. Komunistiskās ideoloģijas iespaidā iesakņojies viedoklis, ka kalpot kādam ir kauns. Šī ir cita izpratne. Kalpot goda vīram ir gods. Senāk tā kalpoja feodālajam senjoram, šodien tā kalpo savai valstij. Zemes tēva ceremonijā korporācijas biedri apliecina uzticību principiem, tautībai, Latvijas valstij, savai korporācijai. Korporāciju biedri, vismaz studentu korporāciju biedri, zinās, ka Zemes tēva

”

MŪSDIENĀS IR SVARĪGI, KA KORPORĀCIJAS SAGLABĀ IZPRATNI PAR GODU, KAS JĀSARGĀ.

ceremonija saistās ar zināmu regāliju bojāšanu. Tā kā studenšu korporāciju dalībnieces savu iekšējo dzīvi neizpauž, šo rindu autoram nav zināms, vai arī viņu ceremonijās kaut kas tiek bojāts, tomēr mērķi un principi gan studentu, gan studenšu korporācijām ir vieni.

Korporāciju tradīcijas ir senas. Tās veidojušās un attīstījušās līdz ar visu to, ko pazīstam kā Rietumu civilizāciju. Korporāciju mērķi ir cēli un cildeni. Vai mēs spējam tiem sekot un piepildīt – tas nu ir atkarīgs no mums pašiem. **U**

⁴ https://en.wikipedia.org/wiki/Georg_M%C3%BChlberg#/media/File:M%C3%BChlberg_-_S%C3%A4belmensusur.jpg

Konference *Latvijas Universitāte un korporācijas* 2019. gada 23. martā LU Matemātikas un informātikas institūtā. Par korporāciju vēsturi starpkaru posmā referē fil! Valters Ščerbinskis, *frater cursicus*.

PIECI STĀSTI PAR KORPORĀCIJU VĒSTURI PAVASARA KONFERENCĒ

Fil! Gunta Kinta, *selga*

Foto: fil! Gunta Kinta, *selga*

Šogad *Studenšu korporāciju filistru savienības un Studenšu Prezidiju Konventa* rīkotajā pavasara konferencē tika turpināta vēstures tematika. Iepriekšējā pavasarī – *Latvijas 100. jubilejas gadā* – uzmanība bija vērsta uz personībām, kuras pieder studenšu korporācijām. Savukārt 2019. gada 23. martā papildinājām zināšanas par akadēmisko mūža organizāciju rašanos un attīstību.

Studenšu un studentu korporāciju vēsture vienmēr bijusi cieši saistīta ar Latvijas Universitāti (LU), tāpēc universitātes 100. gadadienas gadā konferences rīkotājas nolēma radīt iespēju korporāciju saimei uzzināt vairāk par mūsu *Alma mater* un korporāciju attīstības kopsakarībām laika griežos.

Konference *Latvijas Universitāte un korporācijas* notika LU Matemātikas un informātikas institūtā, un tajā piedalījās vairāk nekā 60 dalībnieku. Pasākumā dzirdējām piecus stāstus, kuri atspoguļoja dažādus vēstures posmus LU un studentu un studenšu korporāciju attīstībā.

Konferenci sākām ar stāstu par akadēmisko mūža organizāciju veidošanos un pirmsākumiem, ar ko dalībniekus iepazīstināja LU Latvijas vēstures institūta direktors, biznesa augstskolas *Turība* profesors un Latvijas Zinātņu akadēmijas īstais loceklis, vēstures zinātņu doktors fil! Guntis Zemītis, *frater cursicus*. Uzzinājām par senajām korporāciju tradīcijām.

Nākamajā referātā vēsturnieks, Latvijas Nacionālās bibliotēkas Nacionālās enciklopēdijas galvenais redaktors, vēstures zinātņu doktors fil! Valters Ščerbinskis, *frater cursicus*, aplūkoja LU un studentu un studenšu korporācijas starpkaru posmā no 1919. līdz 1940. gadam.

Noslēdzošais stāsts par korporāciju vēsturi bija veltīts Baltijas Universitātei kā LU tradīciju turpinātājam no 1946. līdz 1949. gadam, kuru lasīja Latvijas Okupācijas muzeja Audiovizuālo materiālu krātuves darbiniece, vēstures maģistre taut! Evita Feldentāle, *varavīksne*. Lai gan Baltijas Universitāte pastāvēja salīdzinošu īsu laika posmu, tai bija būtiska nozīme korporāciju vēsturē, pievienojot korporāciju saimei sešas jaunas organizācijas.

Otrajā konferences daļā referāti bija veltīti vēstures saglabāšanas nozīmei. LU muzeja vēstures kolekcijas krājuma glabātājs, vēstures maģistrants taut! Rūdolfs Rubenis, *latvus*, iepazīstināja ar LU muzeja vēstures kolekciju – studentu un studenšu korporāciju priekšmetu piemēru.

Pavasara konferences pēdējā stāstā bija iespēja uzzināt par mūsdienu un nākotnes LU, par ko runāja tās rektors un profesors, Latvijas Zinātņu akadēmijas īstais loceklis, habilitētais bioloģijas doktors god!fil! Indriķis Muižnieks, *patrus*. Rektors iepazīstināja ar jaunākajiem LU sasniegumiem, kā arī ieskicēja universitātes attīstības vīziju.

Konferences pieci stāsti sniedza ieskatu par LU un korporācijām, to pirmsākumiem, attīstību un tālāko ceļu. Stāsti par vēsturi parādīja, no kurienes mēs nākam, tie palīdz saprast cēloņus pašreizējām norisēm un izvēlēties virzienu, kurā doties.

Vēlos organizatoru vārdā izteikt sirsnīgu paldies katram referentam par ieguldījumu zināšanu attīstībā par LU un korporācijām. Paldies ikvienam dalībniekam par izrādīto interesi un klātbūtni. **U!**

S!P!K! t/l prezidijs. No kreisās: vicesen! fil! Ingrida Kariņa-Bērziņa, sen! fil! Inga Ose, sekr! taut! Sanita Treimane.

ATSKATS UZ VARAVĪKSNES PREZIDĒŠANU

S!P!K! s/l sen! fil! Inga Ose, *varavīksne*

Studenšu korporācijai *Varavīksne* S!P!K! prezidēšanas gads bijis ievērojamiem notikumiem bagāts. Nenoliedzami spilgtākie un vēsturiskākie iespaidi saistās ar Latvijas valsts proklamēšanas 100. gadadienas pasākumiem 18. novembrī – šoreiz ne vien dalība ikgadējā korporāciju gājienā, bet arī pirmo reizi vēsturē militārajā parādē.

Gribas domāt, ka esam spējušas īstenot iepriekšējā prezidija ceļa vārdus – uzturēt labvēlīgu, draudzīgu un produktīvu gaisotni ne vien S!P!K! vidē, bet arī sadarbībā ar citām organizācijām. Komandas darbā izdevies veiksmīgi realizēt audzinātāju un amatpersonu semināru. Sadarbībā ar Filistru savienību – ikgadējo pavasara konferenci. Iespēju robežās esam centušās uzturēt komunikāciju un sadarbību arī ar Latvijas Universitāti (LU). Ar P!K! atbalstu mums bija iespēja būt klāt arī P!K! prezidija un LU rektora ikgadējās tikšanās laikā, kurā, pārrunājot dažādas aktualitātes, guvām rektora atbalstu ikgadējās konferences rīkošanā. Esam aktīvi atbalstījušas S!P!K! kori sadarbībā ar Rīgas domi. Šajā gadā dienasgaismu ieraudzīja arī S!P!K! mājaslapas atjaunotā versija. Bet vislielākais prieks bijis ikreiz S!P!K! darba dunā redzēt visu konventu pārstāves un kopā konstruktīvās diskusijās virzīt arī ikdienas darbus. Vienmēr centāmies darba lietas sakārtot tik operatīvi, lai pēc S!P!K! konventiem pietiktu laika paspēt, kur nu kurai – kam uz deju mēģinājumu, kam mājās pie jaunās paaudzes, kam vienkārši

pakavēties jaukās sarunās pie tējas. Darba konventos visvairāk novērtējam atgriezenisko saiti pēc diskusijām konventos, kas liecina, ka par korporācijas lietām līdzī domā ne tikai amatpersonas, bet ka korporācija un mūsu kopējā lieta rūp ikvienai. Ikdienā arī centāmies iestāties par viedokļu dažādību konventos un atklātu diskusiju par ikvienu jautājumu, lai nonāktu pie labākā iespējamā risinājuma.

Prezidijā šī gada laikā vienmēr esam centušās domāt, ko mēs varam dot valstij, nevis – ko valsts var dot mums. S!P!K! prezidija pārstāves bija klāt LU jaunās Zinātņu mājas atklāšanā, korporāciju materiālu nodošanā Latvijas Nacionālajai bibliotēkai, jaunā Latvijas Valsts prezidenta inaugurācijas pieņemšanā, Kalpaka piemiņas pasākumos, korporāciju apaļajās jubilejās, deju kopas *Marmale* 10. jubilejas koncertā, B!T!K! Polijā, lai ar labu vārdu vai kaut tikai vienkāršu paldies apliecinātu mūsu atbalstu un vēlmi vispirms dot, nevis pieprasīt cieņu. Korporācijas vēsturiski ir bijis svarīgs *spēlētājs* kā valsts, tā arī augstāko mācību iestāžu ikdienā. Taču, mūsaprāt, kļūdaini būtu domāt, ka ar to vien ir gana arī šodien. Šīs savstarpējās attiecības veidojas ikdienas darbībā, un mums jāturpina domāt, ko mēs varam dot, kas mēs esam šodien, nevis kas bijām kādreiz.

Lai mūžam plaukst un zeļ draudzība!

S!P!K! t/l audzinātāja fil! Lelde Neimane, *varavīksne*.

VĒSTURE KORPORĀCIJU AUDZINĀŠANAS STUNDĀS

Fil! Lelde Neimane, *varavīksne*

Foto: fil! Inga Ose, *varavīksne*

2019. gada 28. februārī S!P!K! prezidijs un S!P!K! audzinātāja aicināja studentu korporāciju audzinātājas, kā arī studentu korporāciju oldermaņus uz semināru Vēsture audzināšanas stundās. Audzinātāju semināri ierasti tiek veltīti kādai aktuālai tēmai – šoreiz korporāciju vēsturei, kuras stāstīšana audzinātājam un oldermaņiem var būt gana liels izaicinājums.

Seminārā S!P!K! t/l audz! fil! Lelde Neimane, *varavīksne*, apkopojā galvenos avotus, kuros meklēt informāciju par korporāciju vēsturi un tās locekļu likteņiem. Korporāciju vēsture sasaucas ar Latvijas valsts vēstures gaitu, taču katrai organizācijai ir savas nianšes, kuras ne vienmēr būs apkopotas viegli lietojamos materiālos vai izziņas avotos. Biežāk korporāciju vēsturniekiem, arhivāriem, audzinātājam, oldermaņiem un interno izdevumu autoriem šo informāciju nākas meklēt visdažādākajās vietās un likt kopā pa maziem gabaliņiem. Seminārā bija iespēja redzēt konkrētus piemērus, kādu informāciju šajos avotos būtu iespējams atrast.

Latvijas Valsts vēstures arhīva fondā Latvijas Universitātē ir datu bāze *Latvijas Universitātes studenti*, kurā pie personām var būt norādītas ziņas ne tikai par dzimšanas datiem un studijām, bet arī par piederību studentu organizācijām.

Tiesa, šis avots var būt īpašs izaicinājums attiecībā uz studentu korporāciju pārstāvēm, jo sievietes dzīves gaitā nereti maina uzvārdu, taču šajā avotā¹ iespējams papildināt un precizēt locekļu sarakstus, īpaši pirmajos korporāciju *coetos*. Latvijas Valsts vēstures arhīvā atrodami arī deportēto, politiski tiesāto un filtrācijas saraksti, lietas un dokumenti. Tajos iespējams sīkāk uzzināt padomju varas represijās cietušo likteni. Piemēram, s!k! *Varavīksne fill!dib!* Austras Dāles-Ķēniņas lietā kā viena no apsūdzībām norādīts fakts, ka viņa bijusi fašistiskās studentu korporācijas *Varavīksne* Filistru biedrības vadītāja. Daudz ar korporācijām saistītu eksponātu un ziņu ir arī **Rīgas Vēstures un kuģniecības muzejā**, informāciju var meklēt arī **Latvijas Nacionālajā vēstures muzejā**, kā arī projektā redzidzirdilatviju.lv. Ļoti daudz informācijas par korporāciju ir pašas **organizācijas arhīvos**, fotogrāfiju krājumos, grāmatās.

Semināra otrajā daļā S!P!K! audzinātāja bija sagatavojusi fragmentus no audiolielcībām, kuras 1993. gada vasarā Latvijā bakalaura darba ietvaros Jēlas Universitātē ASV ierakstīja S!P!K! t/l vicesen! Ingrida Kariņa-Bērziņa. Skatījāmie arī fragmentus no korporāciju locekļu videolielcībām, kas atrodamas **Latvijas Okupācijas muzejā**

¹ <http://www.archiv.org.lv/studenti/index.php?id=6&lang=lv>

”

PRIMĀRI SVARĪGI
KORPORĀCIJU VĒSTURI
PADARĪT CILVĒCISKU,
AUDZINĀŠANAS STUNDĀS
NERUNĀJOT TIKAI PAR
SAUSIEM FAKTIEM, BET
PASAULES, VALSTS UN
KORPORĀCIJAS VĒSTURES
FAKTUS ATKLĀT CAUR
DZĪVESSTĀSTIEM.

Audiovizuālo materiālu krātuvē. Pēc tam konventu pārstāves atzina, ka satraukti gaidījušas liecības no savām filistrēm. Kā arī, noklausoties un noskatoties gan studenšu, gan studentu konventu filistru, pat filistru dibinātāju liecības, bija interesanti vērot un salīdzināt, kā personība ietekmē vēstures faktu atstāstu un uztveri. Galvenais secinājums arī diskusijās pēc semināra bija, ka primāri svarīgi korporāciju vēsturi padarīt *cilvēcisku*, audzināšanas stundās nerunāt par sausiem faktiem, bet pasaules, valsts un organizācijas vēstures faktus atklāt caur dzīvesstāstiem.

Daloties pieredzē, audzinātājas atzina, ka visi cenšas pēc iespējas daudz iesaistīt atjaunošanas *coetu* pārstāvjus. Ne vienmēr šie cilvēki gatavi uzstāties lielākai auditorijai

literārajos vakaros, bet audzināšanas stundās ir iespēja, individuāli uzrunājot un aicinot, risināt vērtīgas sarunas. Viena no interesantākajām audzinātāju pieredzēm bija organizēt *Skype* zvanus ar ārpus Latvijas kopu filistrēm. Vairākiem studentu un studenšu konventiem kā tradīciju pasākums ir arī ikgadējs gājiens uz kapiem, pieminot mūžībā aizgājušos korporāciju locekļus. Ierasti tiek apstaigāti Meža kapos dusošie, pie katra atceroties stāstus par dzīves gājumu un gaitām korporācijā, kā arī tiek pieminēti citur apglabātie biedri.

Galvenās atziņas, ko guvām semināra laikā, ir likt aizdomāties par šodienas vērtībām, par principiem, par to, kā mēs rīkotos reālās krīzes situācijās. Vēstures izzināšana *Y (millennial)* un *Z* paaudzēm nenotiek, iekāļot faktus. Vēsture jāpadara dzīva, ātrāk un vieglāk uztverama, kam lieliski var noderēt biežām, ar informāciju pārblīvētām grāmatām alternatīvi veidi.

Studentu un studenšu korporāciju locekļu saraksts, kuru videoliecības pieejamas Latvijas Okupācijas muzeja Audiovizuālajā krātuvē. Par iespējām iegādāties video materiālus sazināties ar krātuves vadītāju fil! Leldi Neimani, *varavīksne*, lelde.neimane@gmail.com.

1993. gadā ierakstītās audioliecības:

S!k! *Daugaviete* vairākas fil!fil! sarunā;
S!k! *Daugaviete* fil!fil! Ilze Grota, Inta Grota;
Korp! *Gundega* fil!fil! Lilija Roze, Valija Sieciece, Ērika Lūse, Baiba Ozola;
S!k! *Dzintra* fil! Marija Milbrete;
S!k! *Selga* fil! Erna Jansons;
S!k! *Aurora* fil! Antoņina Kalvelis. [U!](#)

ARHITEKTAM KONSTANTĪNAM PĒKŠĒNAM – 160

Fil! Agrita Tipāne, staburadze, Iveta Sproģe

Foto: Margarita Fedina, Baiba Buceniece

Fil!dib! Konstantīns Pēkšēns, selonus, kuram šogad apritēja 160 gadi, bija viens no visu laiku ievērojamākajiem latviešu arhitektiem. Viņa celtnes rotā daudzas Latvijas pilsētas un ciemus, bet Rīgā vien pēc viņa projektiem uzcelts vairāk nekā 250 daudzstāvu mūra namu, kā arī vesela virkne koka ēku. K. Pēkšēna daiļrade ir neatņemams posms latviešu profesionālās arhitektūras attīstības pēctecībā, viņa atstātais mantojums nesaraucjami saistīts ar reģionālās būvmākslas rašanos un attīstību Rīgā. Meistara darbi vienlīdz plaši un nozīmīgi aptver gan 19. gadsimta eklektisma periodu, gan žilbinošo Rīgas jūgendstila uzplaukuma laiku 20. gadsimta sākumā.

Konstantīns Lebrehts Pēkšēns dzimis 1859. gada 8. martā (24. februārī pēc vecā stila) Valmieras apriņķa Mazsalacas pagasta Nuķu (Nuķķu) pusmuižā, ko apsaimniekojis viņa tēvs Krišjānis (1828–?). Māte Jūlija bijusi melderā meita, baltvācu izcelsmes, dzimusi Denks (*Julie Dencks*, 1832–1915). Viņa bijusi arī Konstantīna pirmā skolotāja. Vēlāk viņu māca tēva māsa, pirmā latviešu oriģināllugu autore Marija Pēkšēna (1845–1903).

”

19. GADSIMTA BEIGĀS
K. PĒKŠĒNS IR VIENS
NO RAŽĪGĀKAJIEM
LATVIEŠU ARHITEKTIEM,
KURŠ PROJEKTĒJIS GAN
DZĪVOJAMOS NAMUS, GAN
SABIEDRISKĀS CELTNES.

1869. gadā Pēkšēnu ģimene pārceļas uz Rīgu, kur tēvs sāk nodarboties ar tirdzniecību. Konstantīns šajā gadā uzsāk mācības Rīgas R. Valles privātskolā, bet 1875. gadā iestājas Rīgas Politehnikuma priekšskolā, kuru absolvē 1878. gadā.

Tērbatas iela 15-17.

Strēlnieku iela 6.

”

KORPORĀCIJAS IDEĀLIEM
K. PĒKŠĒNS PALIEK
UZTICĪGS VISU MŪŽU,
AKTĪVI PIEDALOTIES
KORPORĀCIJAS DZĪVĒ, KĀ
ARĪ ATBALSTOT JAUNOS
STUDENTUS. PAR VIŅA
DZĪVOKLĪ RĪKOTAJIEM
KORPORĀCIJAS
PASĀKUMIEM NOSTĀSTI
SAGLABĀJUŠIES LĪDZ PAT
MŪSDIENĀM.

Šajā gadā viņš iestājas Rīgas Politehnikuma Inženieru nodaļā, bet 1880. gadā pāriet studēt uz Arhitektūras nodaļu, kuru absolvē 1884. gadā. Studiju laikā aktīvi piedalās studentu sabiedriskajā dzīvē, 1880. gadā ir viens no pirmās latviešu studentu korporācijas *Selonija* dibinātājiem. Korporācijas

ideāliem viņš paliek uzticīgs visu savu dzīvi, aktīvi piedaloties korporācijas dzīvē, kā arī atbalstot jaunus studentus. Viņa dzīvoklī Alberta ielā rīkoti arī korporācijas pasākumi, par kuriem saglabājušies nostāsti līdz pat mūsdienām.

1885. gadā viņš sāk strādāt pirmā latviešu arhitekta Jāņa Frīdriha Baumaņa birojā, bet 1886. gadā uzsāk patstāvīgu būvpraksi Rīgā. Viņa birojā strādājuši tādi ievērojami arhitekti kā Eižens Laube, Aleksandrs Vanags, Ernests Pole u.c. Šajā gadā viņš arī apprecas ar Annu Frolihu (*Froelich*, 1863–1917). Anna ir baltvācu izcelsmes, dzimusi Pērnavā un bijusi vecākā meita Karla un Emmas Frolihu ģimenē.

K. Pēkšēns paralēli darbam aktīvi iesaistās tā laika sabiedriskajā dzīvē – ir runas vīrs Rīgas Latviešu biedrībā, 1889. gadā kopā ar kolēģiem nodibina Rīgas Arhitektu biedrību, kurā darbojies visu mūžu. K. Pēkšēna aizraušanās ir riteņbraukšana, un 1891. gadā viņš ir viens no II Rīgas Riteņbraucēju biedrības dibinātājiem un 1898. gadā izstrādā velotreka, kas atradās starp Valdemāra (kādreizējo Nikolaja) un Bruņinieku ielu, projektu.

19. gadsimta beigās viņš ir viens no ražīgākajiem latviešu arhitektiem, kurš projektējis gan dzīvojamus namus, gan sabiedriskās celtnes. Tās ir eklektisma stila būves, kurās pārsvarā izmantoti gan renesanses, gan gotikas elementi. 1895. gadā K. Pēkšēns projektējis IV Vispārējo dziesmu svētku pagaidu koncertzāli Jelgavā, bet 1896. gadā – Latviešu etnogrāfiskās izstādes paviljonus Rīgā. Spilgtākie šī perioda

Alberta iela 12.

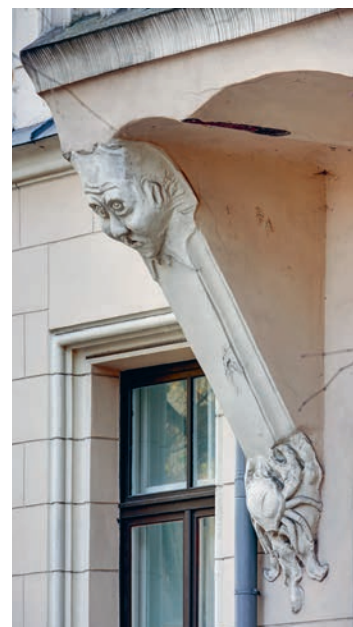
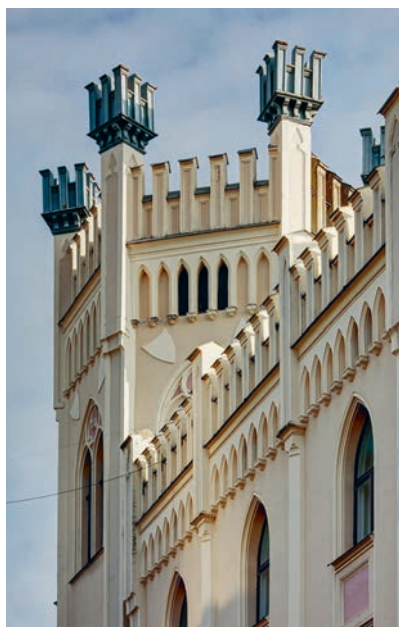

darbi ir Berga bazārs (1887–1888), kā arī ires nami Merķeļa ielā 1 (1896), Marijas ielā 11 (1897), Avotu ielā 25 (1898) u.c. Viņš ir pirmais arhitekts, kurš stūra namus sācis akcentēt ar torniņiem, iezīmējot ielu krustpunktu. Pēc arhitekta projektiem uzcelta virkne dievnamu, kā, piemēram, Lejasciema luterāņu baznīca (1895), Sv. Trīsvienības pareizticīgo baznīca Rīgā (1901–1907) un Nikolaja luterāņu baznīca Jelgavā (1904–1909). 20. gadsimta sākumā viņš projektējis arī vairākus mākslinieciski izteismīgus eklektisma namus, kā, piemēram, Meža ielā 4a (1901–1903), Baznīcas ielā 35 (1902) u.c.

Pakāpeniski K. Pēkšēna darbos iezīmējas jaunais stils – jūgendstils. Ēku plānojums tiek veidots racionāls un ērts,

Meža iela 4a.

namu fasādes kļūst asimetriskas, un to dekoratīvajā apdarē tiek izmantoti jūgendstilam raksturīgi tēlniecības darbi. Spilgtākie šī perioda darbi ir īres nami Strēlnieku ielā 6 (1902) un Smilšu ielā 2 (1902), kas pārsteidz ar fasāžu dekoratīvās apdares daudzveidību un tēlainību. Arī nams Alberta ielā 12 (1903–1904) attiecināms uz šī perioda ēkām. Tomēr šis nams iezīmē nākamo jūgendstila attīstības pakāpi ar racionālu un pārdomātu plānojuma struktūru, kurai pakārtots fasāžu risinājums.

K. Pēkšēns ir arī viens no pirmajiem arhitektiem, kas projektējis ēkas nacionālā romantisma stilistikā. Šajās ēkās dominē racionāls plānojums un samērā askētisks fasāžu risinājums, kurā pārsvarā ir dabīgie celtniecības materiāli un latviešu ornamentu stilizācijas. Vairāki no šiem namiem tapuši kopā ar arhitektu Eiženu Laubi. Spilgtākie piemēri ir A. Ķeniņa skola (1905), īres nami Kronvalda bulvārī 10 (1907), Ģertrūdes ielā 46 (1908), Tērbatas 33/35 u.c.

20. gadsimta sākumā K. Pēkšēns izveido centrālāpkures sistēmu montāžas firmu, kas tolaik bijusi lielākā Rīgā. Šajā laikā viņš turpina arī aktīvu sabiedrisko darbību, piedalās vairāku arhitektūras projektu konkursu žūrijās, līdzdarbojas vairāku

”

K. PĒKŠĒNA DAIĻRADE IR NEATŅEMAMS POSMS LATVIEŠU PROFESIONĀLĀS ARHITEKTŪRAS ATTĪSTĪBAS PĒCTECĪBĀ, VIŅA ATSTĀTAIS MANTOJUMS NESARAUJAMI SAISTĪTS AR REGIONĀLĀS BŪVMĀKSLAS RAŠANOS.

laikrakstu izdošanā – no 1907. gada *Dzimtenes Vēstnesī*, bet no 1914. gada *Rīgas Ziņās* un *Vēstnesī*, ir dažādu kredītiestāžu un banku padomju loceklis. 1909. gadā K. Pēkšēns tiek ievēlēts par Rīgas pilsētas domnieku. 1919. gadā viņš piedzīvo smagu zaudējumu – sievas Annas nāvi.

Pēc Pirmā pasaules kara viņš turpina darboties dažādās Rīgas pilsētas valdes tehniskajās komisijās, kā arī veido virkni rakstu par būvniecību, sekmējot daudzu karā sagrauto celtnu atjaunošanu. K. Pēkšēns publicējis daudz rakstu par dzīvokļu problēmām, dodot arī to risinājumus. Šajā laikā viņš aktīvi darbojies arī savā kanalizācijas un siltumu mezglu iekārtošanas firmā *K. Pēkšēns*. Viens no pēdējiem viņa radošajiem darbiem

Margaritas Fedinas fotogrāfiju izstāde ar arhitekta namu foto kolāžām.

K. Pēkšēna 160. jubilejas sarīkojumā kantu vada *Selonijas fuksis*.

ir bērnu sanatorija *Ogre* (1926–1927), kuras arhitektūrā jau vērojamas funkcionālisma iezīmes.

1928. gadā K. Pēkšēns devies uzlabot veselību uz kūrortpilsētu Kisingenu (*Kissingen*) Vācijā, kur tā paša gada 23. jūnijā miris 69 gadu vecumā. Urna ar viņa pelniem atvesta uz Rīgu un guldīta Rīgas Meža kapos blakus sievai. Viņa kapa vietu iezīmē neliels obelisks. K. Pēkšēna nekrologā teikts, ka viņš “ir goda vīrs, kas var būt ar savu dzīvi par priekšzīmi un paraugu no paaudzes uz paaudzi”. Par godu izcilajam arhitektam 1929. gadā viņa vārdā nosaukta 495 m gara iela jaunajā Rīgas rajonā – Teikā.

2019. gada 8. martā muzejs *Rīgas Jūgendstila centrs* sadarbībā ar studentu korporāciju *Selonija* organizēja K. Pēkšēna 160. jubilejas sarīkojumus – piemiņas brīdi Lielajos Meža kapos pie K. Pēkšēna atdusas vietas, Margaritas Fedinas fotogrāfiju izstādes atklāšanu muzejā *Rīgas Jūgendstila centrs*, kur eksponētas fotogrāfijas ar arhitekta namiem. Rīgā to ir vairāk nekā 200! Šobrīd fotogrāfijas izstādītas izstādē *Jūgendstils Rīgā. Kolekcijas desmitgade*, kas līdz 2019. gada 22. septembrim apskatāma Rīgas Mākslas telpā, Kungu ielā 3. Svinības biedri dāvināja arī tradicionālo dzelteni klišēri, kā arī vadīja kantu *Skat, draugi, kā tā kanna mirdz!*

VASARAS VIDŪ VARŠAVĀ KRĀŠŅI AIZVADĪTS 56. BALTIJAS TAUTU KOMERŠS

Fil! Jānis Andersons, *talavus*

Foto: *Portrait Institute*

Šovasar no 28. līdz 30. jūnijam Polijas galvaspilsētā Varšavā norisinājās 56. Baltijas tautu komeršs (B!T!K!), ko pirmoreiz rīkoja poļu studentu korporācija Velēcija (poliski – Korporacja Akademicka Welecja) kopīgi ar igauņu studentu korporāciju Indla, vienkopus pulcējot ap 250 studentu un studentu korporāciju locekļu no Latvijas, Igaunijas, Vācijas un Polijas.

Velēču saimei šādu vērienīgu svētku sarīkošana bija unikāla pieredze un liels izaicinājums, jo 1883. gada 23. oktobrī pie Rīgas Politehnikuma dibinātajai poļu studentu korporācijai Velēcija gan ir senas baltiešu studentu korporāciju tradīcijas (viņi darbojas pēc t.s. Rīgas ūzusa, viens no visu laiku pazīstamākajiem velēčiem bija Rīgas Politehnikumu absolvējušais Ignācijs Moscickis, Polijas Valsts prezidents no 1926. līdz 1939. gadam), tomēr savu darbību tā atjaunoja tikai 20. gadsimta beigās, desmit gadus vēlāk nekā studentu un studentu korporācijas Latvijā, kad jau lielais vairākums

pirmskara velēču bija aizgājuši mūžībā. Poļu studentu korporācijām arī nebija iespēju atgūt vēsturiskos konventu namīpašumus, līdz ar to viņu darbības atsākšana nesenaļā pagātnē bijusi krietni sarežģītāka nekā Latvijā un Igaunijā.

Abas Rīgā dibinātās poļu studentu korporācijas – *Arkonija* un *Velēcija* – 20. gadsimta sākumā atbalstīja igauņu studentu korporācijas *Vironija* un latviešu studentu korporācijas *Talavija* dibināšanu un atzīšanu, tāpēc ciešas draudzības saites joprojām saista poļu, igauņu un latviešu korporācijas (piemēram, joprojām spēkā ir *Velēcijas* pirms Otrā pasaules kara slēgtie draudzības karteļi ar *Vironiju* un *Talaviju*).

56. B!T!K! tradicionāli norisinājās trīs dienas: piektdienas vakarā – balle, otrajā dienā – dievkalpojums, svētku gājiens, svētku akts, komeršs un paralēli komeršam sarīkojums studentu korporāciju pārstāvēm, bet svētdien – pēcsarīkojums jeb t.s. *kāterfrīštiks*.

Polonijas nama iekšpagalma dārzā orķestra pavadījumā balles viesi izdejoja polonēzi.

”

SASKAŅĀ AR POĻU BURŠU
TRADĪCIJĀM PIE TRIM
GARU GALDU RINDĀM
RISINĀJĀS KOMERŠS,
VIENOJOT AP 200 BURŠU.

Balle piektdienas, 28. jūnija, vakarā norisinājās pašā Varšavas centrā, vecpilsētā, netālu no Karaļa pils, prestižās telpās Polonijas namā (*Dom Polonii*), kur, kā zināja teikt paši poļi, arī pirms Otrā pasaules kara norisinājušās poļu studentu korporāciju un arī *Velēcijas* balles. Telpām piekļaujas liels iekšpagalms ar elegantu dārzu, kas arī pilnībā bija nodots balles dalībnieku rīcībā. Ņemot vērā ārkārtīgi skaisto un silto vasaras vakaru (piektdien Varšavā temperatūra sasniedza +34 °C), bagātīgais zviedru galds bija klāts ārā. Iekšpagalma dārzā vakara krēslā romantiskā noskaņā dzīvē orķestra pavadījumā daudzie balles viesi krāšņos vakartērpos un frakās izdejoja polonēzi. Ballē kopumā muzicēja vairākas kapelas un mūzikas grupas (no klasikas līdz mūsdienai), arī bagātīgais dzērienu un uzkodu klāsts pilnībā bija jau iekļauts dalības maksā. Viesi neskopojās ar atzinīgiem vārdiem par šīs balles pārdomāto norisi, un dejots aizrautīgi tur tika līdz pat pulksten četriem rītā.

Sestdien, 29. jūnijā, B!T!K! oficiālie sarīkojumi sākās ar kopīgu dievkalpojumu Vissvētākā Pestītāja (*Church of the Holiest Saviour*) katoļu baznīcā Varšavas centrā, no kurienes studentu un studenšu korporācijas ar karogiem prezidiju pavadībā devās gājienā uz Varšavas Tehnisko universitāti.

B!T!K! dievkalpojums Vissvētākā Pestītāja katoļu baznīcā.

Studentu un studenšu korporācijas ar karogiem prezidiju pavadībā devās gājienā uz Varšavas Tehnisko universitāti.

Studentu un studenšu korporācijas ar karogiem prezidiju pavadībā devās gājienā uz Varšavas Tehnisko universitāti.

Gājiens apstājās pie kādreizējā Polijas prezidenta *Velēcijas* fil! Ignācija Moscicka pieminēkļa, kur prezidijs nolika ziedus.

Svētku akts norisinājās vēsturiskajās Varšavas Tehniskās universitātes telpās.

Pie svētku prezidija galda vietas ieņēma *Velēcijas* un *Indlas* prezidiji.

Vispirms gājiens puslokā apstājās pie kādreizējā Polijas prezidenta un *Velēcijas* filistra, Rīgas Politehnikuma Ķīmijas nodaļas absolventa Ignācija Moscicka (*Ignacy Mościcki*) pieminekļa, kur *Velēcijas* prezidijs nolika viņu krāsās rotātu ziedu velti.

Svētku akts norisinājās reprezentablajās un vēsturiskajās Varšavas Tehniskās universitātes telpās, kur plašajā ātrija stila vestibilā Igācija Moscicka biste bija rotāta ar *Velēcijas* deķeli. Svētku zālē pie prezidija galda vietas ieņēma *Velēcijas* un *Indlas* prezidiji, vispirms tika nodziedāta Polijas valsts himna un nolasīts Polijas Valsts prezidenta Andžeja Dudas (*Andrzej Duda*) apsveikums, jo Polijas prezidents bija 56. B!T!K! Varšavā goda patrons.

Svētku aktā bija ļoti saviļņojoši dzirdēt rakstisko apsveikumu arī no jaunievēlētā Latvijas Valsts prezidenta un korporācijas *Fraternitas Lataviensis* filistra Egila Levita, kura inaugurācija amatā tobrīd vēl nebija notikusi (Egils Levits oficiāli amatā stājās 8. jūlijā). Viņš apsveikumā īpaši uzsvēra Tērbatas universitātes un Rīgas Politehniskā institūta lomu Baltijas buršu saimes vienotībā, B!T!K! tradīcijas ilgtspēju un nozīmīgumu, aicinot saglabāt un turpināt kopt to īpašo garu un tradīcijas, kas mūs visus vieno.

Pēc skanīgi nodziedāta *Dievs, svētī Latviju!* apsveikuma vārdus viesiem no Latvijas poļu valodā teica fil! Kaspars Teikmanis, *lettonus*.

Apsveikuma vārdus B!T!K! no Latvijas dalībniekiem poļu valodā teica fil! Kaspars Teikmanis, *lettonus*.

Svētku akta noslēgumā koncertu sniedza trīs poļu dziedoņi (bass, baritons un tenors), kuru dziesmu repertuārs bija veidots buršu garā. Koncerts tika ierakstīts skaņu lentē, un par tā norisi bija īpaši gādājis *Velēcijas* filistrs Vladislavs Jožvickis (*Władysław Józwicki*), kurš arī pieteica tā programmu. Koncerts un svētku akts tika noslēgts ar savilņojošu un ļoti skanīgu poļu versiju dziesmai *Vakar biju drūms paties'*, kur trīs solisti dziedāja solo, savukārt visi komerša viesi piedziedājumā skandēja attiecīgos *Gaudeamus Igitur* pantus. Sekoja kopīga fotografēšanās pie Varšavas Tehniskās universitātes.

Vakarā draudzīgā gaisotnē saskaņā ar *Velēcijas* poļu buršu tradīcijām (t.s. Rīgas ūzuss) pie trim garu galdu rindām risinājās pats komeršs, kas vienoja ap 200 buršu. Paralēli *Polonijas* namā notika igauņu studenšu korporācijas *Indla* rīkotais studenšu korporāciju vakars, kam sekoja poļu deju meistarklases.

”

57. B!T!K! RĪKOS
KORPORĀCIJA *CURONIA*
GOETTINGENSIS, UN TAS
NOTIKS NĀKAMVASAR
HEIDELBERGĀ VĀCIJĀ.

Vēlā vakara stundā pēc skaista komerša un deju meistarklases noslēguma gan studentu, gan studenšu korporāciju pārstāvji izgāja Varšavas ielās. Savilņojošs brīdis bija, kad baltvācu studentu korporāciju pārstāvji, pārsvārā jaunie *Curonia Goettingensis* studenti, teicami spēlēja buršu dziesmu melodijas uz klavierēm, kas atradās ārā, kādā Varšavas ielu stūrī, un visa *korona* pulcējās ap tām, dziedot līdz.

B!T!K! noslēgumā *Curonia Goettingensis* filistrs Klaus Boksflafs (*Klaus Bockslaff*), kurš ir arī slavenā Rīgas arhitekta Vilhelma Bokslafa pēctecis, paziņoja, ka 57. B!T!K! organizēs korporācija *Curonia Goettingensis*, un tas notiks nākamvasar Heidelbergā Vācijā. Lai dzīvo, zeļ un plaukst Baltijas studentu un studenšu korporācijas, un uz redzēšanos nākamvasar buršu pilsētā Heidelbergā!

B!T!K! STUDENŠU KORPORĀCIJU VAKARS VEICINA DRAUDZĪBU LATVIEŠU UN IGAUŅU KORPORĀCIJU STARPĀ

Taut! Sanita Treimane, *varavīksne*

Foto: *Portrait Institute*

Baltijas tautu komerša laikā notiekošo studenšu korporāciju vakaru organizēja igauņu studenšu korporācija *Indla*, un tas norisinājās *Dom Polonii*. Vakaru vadīja *indlu* pārstāve fil! Annele Kāsa (*Anneli Kaasa*). Notika tradicionālā ceremonija, kuras laikā no katras klātesošās korporācijas tika teikta uzruna, noslēdzot ceremoniju ar dziesmu *Pūt, vējiņi!* latviešu un igauņu valodā. Bija brīnišķīga iespēja baudīt bajānista Lūkasa Brezina (*Łukasz Brzezina*) priekšnesumu, un, pateicoties viņa daudzveidīgam repertuāram, varējām ļauties gan tango, gan valša, gan citu žanru melodijām. Neizpalika vakariņas, tostarp bija iespēja iepazīt poļu virtuvi. Līdztekus vakara programmai noritēja saviesīgas sarunas, veicinot draudzību latviešu un igauņu korporāciju pārstāvju starpā un gūstot jaunus paziņas. Vakara norisei līdzī sekoja fotogrāfs, kā arī notika maza foto sesija *Dom Polonii* dārzā. Studenšu korporāciju vakarā piedalījās pārstāves no visām piecām Igaunijas studenšu korporācijām, savukārt no Latvijas bija pārstāvēta *Varavīksne*, *Spīdola* un *Staburadze*.

VALPURĢU NAKTS TARTU IMANTIĒŠU GAUMĒ

T/1 old! com! Nils Blūms, *frater imanticus*, kr! Mārtiņš Lebedis, *frater imanticus*
Foto: Sille Annuk (Tartu Postimees) un no *imantiešu* personīgā arhīva

Valpurģu nakts (vācu: Walpurgisnacht, somu: Vappu, franču: Nuit des Sorcières — raganu nakts) ir nakts no 30. aprīļa uz 1. maiju. Daudzās Rietumeiropas valstīs šo nakti atzīmē kā pavasara svētkus ar senām pagānu tradīcijām. Ķeltu zemēs apmēram šajā pašā laikā svinēja Beltainu (vasaras sākuma svētkus), savukārt vāciešiem, angļiem, čehiem, slovākiem un lietuviešiem 1. maijā pieņemts iet riņķa dejā ap maijkoku. Šādu aprakstu par raganu nakti var atrast jebkurš, kurš vārdu Valpurģis vienkārši, kā populāri mūsdienās pieņemts teikt, iegūlēs. Taču latviešu studentu korporācijām Valpurģis asociējās tikai ar vienu – braucienu uz Tartu.

Korporāciju gājiens

Naktī no 30. aprīļa uz 1. maiju Igaunijas pilsētā Tartu (kādreiz saukta par Tērbatu) pie Tartu Universitātes pastāvošās igauņu studentu korporācijas rīko svinības par godu Valpurģu naktij. Latvijas studentu korporācijas tradicionāli veic aptuveni trīssimt kilometru garo ceļu no Rīgas caur Valmieru un Valku uz Tartu, lai pievienotos šiem

svētkiem. Parasti izbraucam no rīta, lai jau pēcpusdienā paspētu uz kopīgo gājienu cauri pilsētai. Gājienu ierasti

”

LATVIEŠU STUDENTU
KORPORĀCIJĀM VALPURĢIS
ASOCIĒJĀS TIKAI AR VIENU –
BRAUCIENS UZ TARTU.

organizē prezidējošā Igaņu Korporāciju līgas (*Eesti Korporatsioonide Liit* (EIK!L!)) studentu korporācija, kas iet pa priekšu gājenam, un šogad tas gods bija *Fraternitas Livianensis*. Gājiens norisinājās no *Vanemuise* Teātra parka līdz *Toomemägi* parka kalnam un noslēdzās pie akadēmiķa Karla Ernsta fon Bēra statujas. Pa ceļam gājām cauri rātslaukumam,

kur pilsētas mērs Urmas Klāss (*Urmas Klaas*) teica uzrunu un kopā ar visiem nodziedāja *Gaudeamus Igitur* pantu *Vivat et Respublica*, bet pie Tartu Universitātes uzrunu teica rektors Tomass Asers (*Toomas Asser*), un tika dziedāts *Gaudeamus Igitur* pants *Vivat Academia*. Gala mērķi pie akadēmiķa fon Bēra statujas igauņu studentu asociācijas (*Eesti Üliõpilaste Selts*) fukši ar šampanieti un birstēm nomazgāja profesora pieminekli un uzlika tam kaklasaiti.

”

NEIZMANTOJĀM KARTI, BET
DEVĀMIES TUR, KUR DEGUNS
RĀDĪJA.

Hokejs, pilsētas ekskursija un tilta iekarošana

Pēc gājiena meklējām vietu, kur pavakariņot un skatīties hokeju, jo pasaules čempionāts hokejā parasti iekrīt tieši šajā laikā. Sekoja neliela ekskursija jaunajiem krustdēliem pa pilsētu ar neizpaliekošu bildēšanos pie Tartu Universitātes centrālās ēkas. Pēc vakariņām un hokeja devāmies apmeklēt igauņu korporāciju konventus. Populārākās pieturvietas parasti ir *Sakala* un *Ugala* konventu mājas. Šoreiz nebija citādi. Šo korporāciju konventa dzīvokļi, ja tā tos var nosaukt, atrodas diezgan lielās trīsstāvu privātmājās. Kā jau ierasts, abos konventos bija dzīvā mūzika un dejas, bet *ugāliem* pagrabstāvā disko zāle un pagalmā ugunskurs, pie kur varēja pasēdēt un atvilkt elpu pēc dejām.

Tradicionālais Valpurģu gājiens, vadot kantus un nesot alus kasetes cauri Tartu centram.

Pie Tartu pilsētas rātsnama *Fraternitas Livienis* pārstāvis kopā ar mēru Urmasu Klāsu tukšo alus kausus.

Gājiena pieturas punkts pie Tartu rātsnama.

Fukšu pirmie Valpurģi

Ir 30. aprīļa rīts, *imantiešu* krustdēli atver acis un saprot, ka lielais notikums ir klāt! Valpurģu nakts ir klāt! Par Valpurģu nakti esam klausījušies tikai nostāstus un ar nepacietību gaidījuši šo dienu, kad kopā ar oldermani varēsim doties uz Igauniju. Esam gatavojušies jau mēnesi iepriekš, izzinot tradīcijas, kā arī noklausījušies aizgājušo gadu piedzīvojumus. Ritēja diena pēc dienas, kad

beidzot pienāca tā īpašā diena, kad devāmies ceļā! Jelgava, pulksteņa rādītājs uz četriem, un bijām gatavi startēt uz Rīgu, kur mūs gaidīja mūža oldermanis, lai mērotu ceļu uz Tartu. Ceļš bija garš, bet, kā jau *imantiešiem*, tas bija smieklis un stāstu pilns. Pirmā pietura – Bergi, lai paņemtu kastī alus, otrā pietura Sigulda, lai nodrošinātos ar uzkodām. Labs laiks jau pavadīts ceļā – šķērsojām Latvijas robežu un iebrucām Igaunijā. Kā zināms, ne mēs vienīgie, kuri apciemoja igauņus Valpurģu naktī, jo garām mums pabrauca arī citu korporāciju ekipāžas. Iebraucot Igaunijā, bija sajūta kā Līgo vakarā, jo katras mājas pagalmā dega ugunskurs, kura liesmas saplūda ar saulē rietošajām debesīm. Ceļš jau tuvojās galam, kad iebrucām Tartu un atradām savas naktsmājas ar zīmīgu nosaukumu – *Hektors*. Nosmējāties!

Jāiepazīst arī klusākās Tartu ielas

Ja diena bija karsta, tad vakars kļuva vēsāks, bet tas mūs neapturēja iziet Tartu ielās. Lai arī bija agrs un nakts pasākumi vēl tikai priekšā, cilvēki ielās bija kuplā skaitā, jo pilsētas centrā notika dažādi pasākumi. Plaši bija dzirdama ne tikai igauņu, bet arī latviešu valoda. Oldermanis teica, ka tiltam, uz kura notiek koncerts, pēc *imantiešu* tradīcijām, jāpārskrien pāri pa augšup ejošo betona margu. Taču tas izpalika, jo tilts uguņošanas dēļ bija slēgts. Nekas, nākamgad! Kad jau skaistā pilsēta bija apskatīta un paši bijām nosaluši, devāmies uz restorānu

Ruunipizza ja Pannkoogikohvik, kur iepazīnāties ar tradicionālo igauņu virtuvi un alu. Kad spēki un siltums bija atgūts, gājām uz pirmo korporācijas māju – *Ugala C!Q!*. Ceļš nebija tāls, nedz arī garlaicīgs, jo satikām *vanēņus*. Pie nama ar rapieriem rokās mūs sagaidīja *ugāļu* krāsneši. Sasveicinoties devāmies iekšā viņu apartamentos, kur parakstījāmies lielā viesu grāmatā un izbaudījām balli ar vietējiem muzikantiem. Pēc kāda laika nolēmām doties tālāk uz kādu citu konventa māju. Neizmantojām kartes, bet staigājām tur, kur deguns rāda, tomēr nomaldījāmies, un tāpēc mums nācās apskatīt arī Tartu klusākās ielas.

Nosaluši, bet ar labām atmiņām

Ar kopīgiem spēkiem nonācām korporācijas *Sakala* mājvietā. Vēlāk gan konstatējām, ka *Ugala* un *Sakala* konventu nami atrodas viens no otra redzamā attālumā. Galamērķī atkal mūs sagaidīja krāsneši ar rapieriem. Mājai bija trīs stāvi, pagrabs un liels pagalms ar ugunsgrābi un sildlampām. Šeit varēja sastapt buršus no daudz un dažādām korporācijām, ar kuriem pie ugunsgrābi liesmām pārrunājām dienas notikumus. Burvīgā nakts jau tuvojās izskaņai, un pamazām taisījāmies uz savām naktsmājām. Visi bijām pārsaluši un devāmies pie miera, lai nākamajā rītā ar labām atmiņām, nedaudz noguruši dotos mājup. Līdz nākamajam gadam, Tartu! 🍷

Ziedu vainadziņa uzlikšana strūklakai *Skūpstošies studenti*.

FRATERNITAS ARCTICA IEGUVUSI SAVU C!Q!

Ph! Nikolajs Pučiņš, *frater arctus*

Foto: Ph! Vadims Siščikovs, *frater arctus*

Fraternitas Arctica C!Q! Rīgā, Mazajā Smilšu ielā 8, kur arkti mitinājās no 1932. līdz 1940. gadam.

loža, bet pēc Latvijas neatkarības atgūšanas ēku nopirka *Lettonia*. Pēc tam, kad 1922. gadā *Fraternitas Arctica* atjaunoja darbību Rīgā, korporācija kādu laiku mitinājās Rīgas Amatnieku biedrības telpās, bet pēc tam pārcēlās uz

Kopš krievu studentu korporācijas *Fraternitas Arctica* dibināšanas 1880. gadā un līdz pat 1930. gadam tā mitinājusies irētās telpās. Pirmais dokumentāli zināmais *Fraternitas Arctica* konventa dzīvoklis atradās Rīgā, Tērbatas ielā 56–2 (1909. gadā), pēc tam Nikolaja (tagad Krišjāņa Valdemāra) ielā 57–1 (1912–1913) un mājā Nikolaja ielā 55 (1914–1915).

Interesanti, ka līdz ar *Fraternitas Arctica* ievākšanos šajā namā tur atradās brīvmūrnieku

pagrābtelpām Zigfrīda Meierovica bulvārī 11–14 (pirms tam tur darbojās vācu korporācija *Concordia Rigensis*), kur palika līdz 1932. gadam, kad pārvācās uz konventa iegādātu māju.

Pirmo reizi savas telpas *Fraternitas Arctica* iegādājās 1930. gadā, un tās atradās Mazajā Smilšu ielā 8, bet, ņemot vērā, ka ēka bija reģistrēta nevis uz korporācijas, bet uz dzīvokļu kooperatīva *Fraternitas* vārda, denacionalizācijas procesā atgūt māju *arktiem* neizdevās. Tomēr konventa sēdi, kurā tika pieņemts lēmums par korporācijas darbības atjaunošanu Latvijā, *arkti* noturēja šajā ēkā, kur tajā brīdī mitinājās pūtēju orķestris *Rīga*. Vēlāk ēkā tika atvērta kafējnīca *Rozamunde*, kurā *arkti* bieži satikās un rīkoja pasākumus.

Pēc konventa atjaunošanās sešu gadu garumā (1990–1996) korporācija atradās Ph! Leonīda Osipova mājā Ernestīnes ielā 43a. No 1997. līdz 2005. gadam, pateicoties Ph! Eiženam Upmanim, tā mitinājās Latvijas Brāļu kapu komitejas biroja telpās Kalnciema ielā 30. 2005. gadā korporācija pārcēlās uz dzīvokli com! Dmitrijam Trofimovam piederošajā mājā Lāčplēša ielā 48/50–12, tomēr šis dzīvoklis izrādījās pārāk liels tajā laikā vēl mazajam konventam, un drīzumā *arkti* pārcēlās tajā pašā ēkā uz 37. dzīvokli, kas bija piemērotāks korporācijas vajadzībām. Tur *Fraternitas Arctica* mitinājās līdz

Fraternitas Arctica konventa zāle 2019. gadā.

Zāle C!Q! 2019. gadā.

2013. gadam, kad bija spiesta pamest telpas. Pēc nepilna gada, kad internā dzīve norisinājās telpās, kuras korporācijai atvēlēja Ph! Dmitrijs Trofimovs un Ph! Vladimirs Voicehovskis, 2014. gadā ar *Tervetia* laipnu palīdzību arkti noirēja pagrabtelpas *Tervetia* piederošajā ēkā Tērbatas ielā 28, kur *Fraternitas Arctica* mitinājās līdz pat 2019. gada sākumam.

2019. gada februārī, pateicoties Ph! Dmitrija Trofimova centieniem, tika iegādātas pagrabtelpas Tērbatas ielā 38–5, burtiski dažu soļu attālumā no iepriekšējā konventa dzīvokļa. Pēc kosmētiskā remonta un pārcelšanās, kurā piedalījās lielākā daļa no Rīgā vai tās apkaimē dzīvojošajiem arktiem, jaunais C!Q! vēra durvis 2019. gada 26. aprīlī. Šis svētku

mirklis tika atzīmēts ar jautru alus vakaru, kuru apmeklēja arī mūsu kartelkorporācijas *Vironia* Tallinas konventa pārstāvji, kā arī burši no studentu korporācijām *Lettgallia*, *Talavija*, *Latvia*, *Tervetia*, *Fraternitas Metropolitana*, *Fraternitas Vesthardiana*, *Fraternitas Lataviensis*, *Vendia* un *Fraternitas Vanenica*.

Jaunais C!Q! ir plašs, ar omulīgu priekšistabu, lielu konventa zāli, zāli, virtuvi un plašu *burgu*, kādas mūsu *fukšiem* pirms tam nav bijis. Turklāt telpām ir augsti griesti, kas ļaus *fukšiem* un komiltoniņiem brīvi paukot. Galvenajā zālē ar *fukšu*, it īpaši ar f! Ņikitas Isajeva, pūlēm *arktu* un viesu ērtībai izveidots omulīgs bārs. **U!**

Alus vakars 2019. gada 26. aprīlī *arktu* jaunajā C!Q! Rīgā, Tērbatas ielā 38–5.

Lettgallia jubilejas kūkas griešana. No kreisās: t/l sen! fil! Juris Bitenieks, t/l old! com! Allans Sevišķis, uzrunu saka fil! Santis Zauers, t/l vicesen! com! Kaspars Žilins, t/l F!B!S! priekšsēdētājs fil! Reinis Zauers ar sievu Baibu Zaueri.

LETTGALLIA – 120

T/l sen! fil! Juris Bitenieks, *lettgalus*

Foto: Emīls Lacums, fil! Santis Zauers

1899. gada 20. februārī, kad deviņi farmācijas studenti Tērbatā dibināja Lettgallia, viņi noteikti to pēc 120 gadiem iedomājās pavisam citādu, tomēr viņu ieviestās devīzes un tradīcijas turpina dzīvot, un korporācija turpina attīstību kā moderna un dzīvotspējīga organizācija.

120 gadu jubilejas pasākumi iesākās 20. februāra vakarā, pulcējoties Rīgas Pirmajos Meža kapos, lai apmeklētu *Lettgallia* kapu kalniņu, pieminētu aizsaulē aizgājušos biedrus un atminētos viņu gaitas.

22. februārī Mazajā Ģildē tika rīkota jubilejas balle. Viesus pie ieejas lielajā zālē sagaidīja prezidijs. Kad viesi bija atspirdzinājušies ar šampanieti un iepazinušies, sekoja Filistru biedrības priekšnieka fil! Reiņa Zauera un t/l sen! fil! Jura Bitenieka īsas uzrunas, kā arī apsveikums no *Lettgallia* dāmu komitejas. Atbilstoši tradīcijām balle tika atklāta ar polonēzi, ko vadīja fil! Reinis Zauers ar kundzi. Turpinājumā balles norisi vadīja aktieris Varis Vētra, izklaidējot viesus arī starp deju tūrēm. Viesi pavadīja laiku sarunās pie bagātīgi klātiem galdiem, apmeklēja fotostūrīti un karikatūristu, kā arī varēja aplūkot izsoles priekšmetus. Starp izsoles mākslas darbiem bija tādi vērtīgi priekšmeti kā *Lettgallia* 120 gadu *bircipfelis* un īpašs metāla kalums, kurā attēlots uz rapiera uzsprauts *Lettgallia* deķelis. Izsoli vadīja fil! Santis Zauers un fil! Osvalds Sausverds, kuri atraktīvi izvilināja naudu no filistriem. Visi

Lettgallia 120 gadu jubilejas balle Mazajā Ģildē.

izsolē iegūtie līdzekļi tika ziedoti *Lettgallia* stipendiju fondam. Pusnaktī, noslēdzot jubilejas balli, tika kopīgi dziedāts *Gaudeamus Igitur* un pasniegta korporācijas krāsās dekorēta svētku torte.

23. februāra rītā *lettgaļi* un viesi pulcējās svētku dievkalpojumā Rīgas Svētā Jāņa baznīcā, kuru vadīja mācītājs Juris Zariņš. Dievkalpojums sākās, t/l oldermanim com! Allanam Sevišķim un t/l prezidijam ienesot *Lettgallia* karogu. Savā sprediķī mācītājs uzsvēra ticības nozīmi un iespēju piederēt mūža organizācijai, kā arī pieminēja nesenu mūžībā aizgājušos biedrus. Fragmentu no Svētajiem rakstiem lasīja fil! Reinis Zauers. Pēc dievkalpojuma, karogam plīvot, dievkalpojuma dalībnieki gar Brīvības pieminekli devās gājienā uz Latvijas Universitātes Mazo aulu, kur tika noturēts svētku akts, ko apmeklēja vairāk nekā 100 dalībnieku. Ar akadēmisko runu par zinātnes nozīmi *Lettgallia* uzstājās talantīgais jaunais zinātnieks fil! Andris Šutka, *lettgalus*. Pēc oficiālās daļas viesi uzlavējās saviesīgās sarunās pie glāzes šampanieša un uzkodām, ko papildināja fil! Kārļa Grosa, *lettgalus*, gatavotā *dželato* degustācija.

Lettgallia 120 gadu jubilejas komerša svinības notika koka ēku renovācijas centrā *Koka Rīga*, uz kurām bija lūgti Latvijas studentu korporāciju konventu seniori un karteļbrāļi no igauņu studentu korporācijas *Rotalia*. Bija ieradies kupls skaits *lettgaļu* arī no Austrālijas kopas, kurus uz tālo braucieni pamudināja Latvijas *lettgaļu* vizīte Melburnā divas nedēļas iepriekš. Pēc svētku konventa norises un oficiālās daļas galdā tika likts speciāli šim notikumam brūvētais *Lettgallia* 120 gadu jubilejas alus, kas gatavots no trīs kontinentos ievāktiem apiņiem un kuru varēja baudīt no jauno filistru dāvinātajām alus glāzēm. Patīkamu pārsteigumu sagādāja *Koka Rīga* īpašumā esošais koka krēsls ar *Lettgallia* krāsu vāpenu. Kā ziņoši filistri atzina, tas patiesi varētu būt kāds no pirmskara Rīgas konventa prezidija krēsliem vai pat atvests no Tērbatas. Komerša svinības aizritēja jaunrā atmosfērā, baudot alu un dziedot kantus līdz rītam.

24. februāra rītā komerša svinētājus uz brokastīm *Lettgallia* C!Q! sagaidīja grupa *Inokentijus Mārpls*, kas pilnā jaudā atdeva spēkus ikvienam, un kopīga dziedāšana turpinājās līdz vēlai svētdienas pēcpusdienai. Ar to arī tika noslēgti 120 gadu jubilejas pasākumi, kuri vienoja no visas pasaules ieradušos *lettgaļus* ciešā draudzībā, veidojot neaizmirstamas atmiņas. *Lettgallia* konvents, organizējot jubilejas pasākumus, izmantoja iespēju realizēt daudzas vērā ņemamas idejas: tika aizsākts jau ilgi iecerētais filistru istabas iekārtošanas projekts, pulciņš *lettgaļu* devās uz Austrālijas kopas 120 gadu jubilejas svinībām un izveidots *Lettgallia* stipendiju fonds.

Fil! Santis Zauers un fil! Osvalds Sausverds vada izsoli.

Dievkalpojums Rīgas Svētā Jāņa baznīcā.

Gājiens uz Latvijas Universitāti.

Svētku konvents koka ēku renovācijas centrā *Koka Rīga*.

Komeršs koka ēku renovācijas centrā *Koka Rīga*.

Philyronia biedri un viesi korporācijas 95 gadu jubilejā 2019. gada 29. maijā Liepājā.

PHILYRONIA LIEPĀJĀ ATZĪMĒ 95 GADU JUBILEJU

T/l sekr! com! Jānis Selga, *philyronus*
Foto no *Philyronia* arhīva

No kreisās: fil! Jānis Caune un t/l old! com! Artūrs Ernštreits, *philyronus*.

Philyronia ir studentu korporācija, kuru 1924. gadā dibināja 17 Liepājas studenti ar mērķi uz brīvprātības principiem pulcināt ap savu karogu valstiski, nacionāli domājošus latviešu studentus, izkopt biedru starpā īstu draudzību, pienākuma apziņu, goda prātu un vīrišķību, veicināt viņos interesi par zinātni, mākslu un sniegt biedriem morālu un materiālu atbalstu.

Korporācijai tika dots vārds *Philyronia*, kas tulkojumā no latīņu valodas nozīmē *liepu zeme*. *Philyronia* pirmais darbības posms saistīts ar Liepāju un tās apkārtni, un arī pirmā konventa sēde notika Durbē, kas ir netālu no Liepājas. 1924. gada rudenī konventa dzīvokli pārcēla uz Rīgu, kur sākas grūtību pilns, bet rosīgs un nozīmīgs laiks korporācijas dzīvē. Uzņēma pirmos zēnus, un sāka veidoties draudzīgas attiecības ar citiem konventiem, īpaši ar *Lettonia* un *Beveroniju*. Raibi un trauksmaini bija šie gadi. Daudz cīņu bija jāzīcina *Philyronia* dibinātājiem līdz 1926. gadam, kad pavasarī *Lettonia* proponēja *Philyronia* uzņemt

No kreisās: t/l sen! com! Gatis Zāle-Zēlītis, *philyronus*, un fil! Jānis Plostnieks, *philyronus*.

P!K! saimē. 1926. gada 11. maijā *Philyronia* tiek uzņemta P!K!, un šis datums tiek pieņemts par korporācijas oficiālo dibināšanas dienu. Bija nodibināta desmitā latviešu studentu korporācija.

Okupāciju un karu *Philyronia*, tāpat kā citām organizācijām, nācās pārciest ļoti smagi, zaudējot visu mantu, regālijas, dokumentus, kā arī daudzus biedrus. Šajā sakarā jāatceras viens no traģiskākajiem notikumiem *Philyronia* vēsturē, kad 1941. gadā tika sasaukts mazais konvents. Tajā piedalījās 22 jaunāko semestru komiļtoni un zēni, viņi bija noorganizējuši okupācijas režimam naidīgu grupu, ko sāka apgādāt ar ieročiem. To atklāja čeka un ielēca 9. aprīļa sanāksmi, apcietinot visus, izņemot vienu biedru, kuram izdevās norāpties no otrā stāva pa notekcauruli un paslēpties nama dārzā. Pārējie pazuda bez vēsts. Kara un izsūtīšanu dēļ *Philyronia* zaudēja lielu daļu biedru. 1944. gada maijā konventa biedri sapulcējās rotas telpās Rīgā, Blaumaņa ielā, lai atzīmētu konventa 20 gadu pastāvēšanu; to vadīja pēdējais likumīgi ievēlētais seniors com! Miervaldis Selga (jāpiemin, ka *Philyronia* Selgu ģimene pārstāv jau trešajā paaudzē). Svinīgo aktu aizstāja īsa seniora uzruna. Trūka svētku sajūtas, jo krievu karaspēks jau bija ieņēmis Latgali.

Philyronia darbību Latvijā atjaunoja pēc 48 gadu pārtraukuma, pateicoties biedriem, kuri ilgajos okupācijas gados tomēr atrada spēku satikties, pieminēt korporācijā pavadītos gadus

un kopt tās tradīcijas. 1989. gada 17. novembrī Rīgā notika pirmais atjaunotais konvents Latvijā, un jau 1990. gada pavasarī tika uzņemti astoņi jauni zēni. 2019. gada 25. maijā *Philyronia* Liepājā, piedaloties 15 biedriem, atzīmēja 95 gadu pastāvēšanu. Pašlaik korporācijā ir ap 30 biedru. Svētku konventā notika komitāts, un ar vienbalsīgu konventa lēmumu *Philyronia* filistru pulkā tika uzņemts fil! Jānis Caune, kurš *Philyronia* ir no 1993. gada 2. semestra un krāsās uzņemts 2002. gada 1. semestrī. Jānis 2004. gadā absolvējis Rīgas Tehniskās universitātes Ekonomikas un vadības fakultāti, iegūstot sociālo zinātņu bakalaura grādu ekonomikā. Jānis aktīvi darbojies konventā no 2002. līdz 2006. gadam, ieņemot dažādus amatus, tostarp 2005. gadā bija P!K! seniors.

STUDENŠU KORPORĀCIJA DZINTRA 95. GADASVĒTKOS AKCENTĒ SIEVIEŠU LĪDZTIESĪBU

T/l sen! fil! Lelde Kalvāne, *dzintra*, fil! Inese Tauriņa, *dzintra*
Foto: Gatis Gierts

Studenšu korporācijas *Dzintra* dibinātājas mūsu organizācijas pamatos ielikušas spēcīgas vērtības, ko simbolizē mūsu krāsas: **oranžā** – dzintara krāsa, latviskais un nacionālais gars, mīlestība pret tautu un tēvu zemi Latviju; **zaļā** – cerību krāsa, kas apliecina ticību, ka sasniegsim nospraustus mērķus; **gaiši zilā** – sievišķība, skaistums un dvēseles daile, kā arī atgādinājums, studējot un strādājot blakus vīrietim, saglabāt savu sievišķību.

Gaiši zilo krāsu šogad izvirzījām kā vadmotīvu, plānojot svētkus. Pirms 95 gadiem tas bija drosmīgu sieviešu solis veidot savu organizāciju – nesen bija dibināta Latvijas Universitāte, arvien vairāk sieviešu sāka studēt, Latvija bija viena no retajām valstīm ar balsstiesībām sievietēm. Taču studenšu korporāciju locekļiem bija jāsaskaras ar negatīvu sabiedrības attieksmi par

šādu iniciatīvu – darīt vairāk, nekā pieņemts. Šodien daudz kas ir mainījies, taču sievietēm vēl joprojām nav tādu iespēju un tiesību kā vīriešiem. Kurš, pēc lielākās sabiedrības daļas domām, ir galvenais ģimenes pelnītājs, kurš paliks mājās, ja saslīms bērni, par kura pieņemšanu darbā vai paaugstināšanu amatā padomās, ja viņš ir tajā vecumā, kad varētu dzimt bērni?

Tādēļ šogad aicinājām *dzintras* un viesus pievērst uzmanību mūsu gaiši zilajai krāsai un stiprināt mūsos pārliecību, ka ikdienā, profesionālajās gaitās pastāvam par līdzvērtīgām tiesībām, iespējām un attieksmi. Savus 95. dibināšanas gada svētkus atzīmējām visu pavasari, taču galvenie notikumi risinājās 24. maijā, ko *dzintras* un viesi sāka ar balli kultūras pilī *Ziemeļblāzma* un turpināja 25. maijā Latvijas Universitātes Lielajā aulā.

”

JUBILEJAS GADĀ AICINĀJĀM
PIEVĒRST UZMANĪBU
MŪSU GAIŠI ZILAJAI
KRĀSAI UN STIPRINĀT
MŪSOS PĀRLIECĪBU, KA
IKDIENĀ, PROFESIONĀLAJĀS
GAITĀS PASTĀVAM PAR
LĪDZVĒRTĪGĀM TIESĪBĀM,
IESPĒJĀM UN ATTIEKSMI.

Svētku akts bija īpašs ar Rīgas Anglikāņu Svētā Pestītāja baznīcas bīskapes Jānas Jērumas-Grīnbergas svētrunu, kuras noslēgumā tika svētīts *Dzintras* karogs – jā, tiešā nozīmē kara laukā nedosimies, bet jaunais karogs atgādina par mūsu pamatprincipiem, ikdienā izcīnot savas ciņas un priecājoties par uzvarām.

Desmit gadu dibināšanas svētkos *Dzintra* no komponistes Lūcijas Garūtas saņēma veltījumu – *Dzintarjūra*. Skaņdarba teksta autors ir Arnolds Lūsis, un tas kā manuskripts līdz ar *dzintrām* aizceļoja trimdā. Šo svētku reizē *dzintrām* bija unikāla iespēja veltījumu dzirdēt, pateicoties s!k! *Līga* tautiešu Daces Bites un Ilzes Kundziņas izpildījumam.

Svētku aktā akadēmisko runu teica Latvijas Republikas Satversmes tiesas priekšsēdētājas vietniece Sanita Osipova, runājot par sieviešu tiesībām Latvijā un mudinot domāt par to, kā sabalansēt valsts un cilvēka atbildību un intereses. S. Osipova jautāja arī, vai visās Eiropas valstīs, kurās ir ieviesta dzimumu līdztiesība, arī sabiedrībā iesakņojusies izpratne par to, vai mums patīk dzīvot dzimumu līdztiesībā, jo taču, prasot līdztiesību, līdzī nāk atbildība.

Gatavojoties svētkiem, m! Lindas Livdānes, *dzintra*, vadībā pavasarī devāmies ekskursijā uz *Dzintras* bijušajām mājvietām. *Dzintras* dalijās atmiņās par viesošanos un pirmajiem mirkļiem korporācijā, par Vecās Svētās Ģertrūdes baznīcas pagrabu smaržu, korporācijas *Selonija* telpām un fil! Guntas Cepurītes, *dzintra*, iniciatīvu, iegādājoties mūsu šī brīža mājvietu Krišjāņa Valdemāra ielā.

Balles atklāšana ar polonēzi kultūras pili *Ziemeļblāzma*.

Dzintras sveic Rīgas Latviešu biedrības priekšsēdētājs Guntis Gailītis.

Svētku reizēs vērts atskatīties uz to, kas paveikts, ko būtu vērts turpināt, no kā mācīties, un izvirzīt mērķus nākamajam posmam, tāpēc rīkojām sarunu vakaru, kuru vadīja t/l viceseniore fil! Anete Bože un fil! Inese Tauriņa. Sarunās pārlicinājāmie, ka korporācija noteikti ir vieta, kur mācāmie saskarsmi un sadarbību caur katras daudzveidīgajām personības šķautnēm un dzīves pieredzi. *Dzintra* ir iespēja, kā citiem dot pieredzi, zināšanas, praktisku atbalstu un kā to gūt sev. Korporācija mums mācījusi, ka mērķi jātur acu priekšā, lai nezaudētu savu ceļu. Kā jaunums šajā sarunā parādījās *dzintru* iniciatīva un apņēmība realizēt idejas, kas vērstas uz plašākas sabiedrības atbalstu un attīstību, – acimredzot mēs esam organizācija, kas nobriedusi un gatava dalīties.

Pateicoties fil! Irmas Kalniņas, *dzintra*, iniciatīvai, literārajā vakarā tikāmie ar aktrisi Aurēliju Anužīti-Lauciņu. Paraudzīties uz sievišķību no mazliet cita rakursa bija visnotaļ interesanti mums visām. Jāpiekrīt A. Anužītes-Lauciņas paustajam, ka sievišķība – tās ir gan netīras rokas, kad saimnieko pa dārzu, gan spēja celt vīrieti un būt līdzās, kad tas nepieciešams. Deleģēt uzdevumus un palīdzēt citām sievietēm un sabiedrībai kopumā. Ļaut bērniem dzīvot –

”

SVĒTKU AKTA
NOSLĒGUMĀ TIKA SVĒTĪTS
DZINTRAS KAROGS, KAS
ATGĀDINĀS PAR MŪSU
PAMATPRINCIPIEM, IKDIENĀ
IZCĪNOT SAVAS CĪŅAS UN
PRIECĀJOTIES PAR UZVARĀM.

dot laiku darīt lietas pašiem, pieļaut kļūdas un no tām mācīties. Mūsdienās būt sievišķīgai nozīmē arī domāt, kā sevi izglītēt. Vienlaikus tas ir miers, dvēseles gaisma, spēja ieklausīties sirdsbalsi un būt modrai attiecībā uz sabiedrības notikumiem. Tā ir vienlīdzība attiecībā uz iespējām izvēlēties profesiju, brīvi paust uzskatus un viedokli.

Vivat, crescat, floreat Dzintra inaeternum!

Dzintras 95 gadu dibināšanas svētku aktā.

Svētku aktā ar runu uzstājas Satversmes tiesas priekšsēdētājas vietniece Sanita Osipova.

Anglikāņu Svētā Pestītāja baznīcas bīskape Jāna Jēruma-Grīnberga saka svētrunu un iesvēta s!k! *Dzintra* karogu.

S!k! *Līga* tautietes Dace Bite un Ilze Kundziņa atskaņo Lūcijas Garūtas *Dzintras* desmitajos gada svētkos komponēto skaņdarbu *Dzintarjūra*.

Marmales dejotāji koncertu atklāja ar Jāņa Purviņa deju *Iedancs*, parādot katras meitas personīgo tautas tērpu, kas tapis vairāku gadu garumā, gatavojoties šim nozīmīgajam notikumam.

TRESĒM VĪTA RĪGAS DZĪVE JEB DEJU KOPAS *MARMALE* 10 GADU JUBILEJA

Deju kopas *Marmale* prezidente fil! Kristīne Tjarve, *varavīksne*
Foto: Oskars Briedis, Annija Lūcija Frīdmane

Mirkli, kad iznāks *Universitas* numurs, akadēmisko mūža organizāciju deju kopa *Marmale* būs atpūties pēc desmit gadu jubilejas koncerta un uzsākusi pirmos mēģinājumus otrās desmitgades sezonā. Kurš gan toreiz, 2009. gada augustā, kad saņēmām pirmo aicinājumu e-pastā kopīgi dejot no *Korp! Gundega* fil! Elinas Ķerseles (agrāk – Irbes), spēja iedomāties, ka deju kopa šo latvisko tradīciju kops gadu gaitā? Daudziem tas bija sapnis par pirmajiem lielajiem deju svētkiem, par latviešu tautas dejas iemīlēšanu, bet ne tik tāliem mērķiem. Izrādījās, ka buršiem un akadēmisko organizāciju pārstāvjiem latviešu tautas dejas ir tuva, ka skolotājai Elinai ir lieliskas spējas strādāt ar ikvienu, kuram ir vai nav pieredze, apgūstot polku, galopu vai līdzināšanos un ritma izjušanu, izrādījās, ka mēs noticējam un turpinām ticēt viens otram, un tiekties uz vēl augstākām deju virsotnēm.

Ja uz pirmo tikšanos pirms desmit gadiem ieradās 40 dalībnieki, no kuriem puse uzsāka savu ceļu pretī tautas deju virsotnēm, tad šodien *Marmalē* no pirmajām divām sezonām vēl joprojām deju 13 dejotāji. Interesanti, ka šo gadu laikā vismaz 90 dažādu akadēmisko organizāciju pārstāvji izmēģinājuši uzsākt dejas ceļu pie mums, bet uzticīgi palikuši 30 dalībnieki.

Uzsākot *Marmales* desmito sezonu 2018. gada septembrī, viss pulciņš jau apzinājās, ka šis studiju gads būs izaicinājumu bagāts, ka mēs ikviens veltīsim vairāk laika dejošanai, ka nāksies izšķirties par prioritātēm, lai sagatavotu apaļās jubilejas koncertu. Šajā sezonā dejošanai veltījām ne tikai ierastos trešdienu vakarus, bet papildus rīkojām trīs nometnes brīvdienās, piedalījāmies draugu organizētos reģionālajos koncertos, lai būtu labāk sagatavojušies nozīmīgajam

Jubilejas koncerta stāstus bija veidojusi un stāstīja deju kolektīva mākslinieciskā vadītāja fil! Elina Ķersele, *gundega*.

notikumam. Mūsu pūliņi nebija veltīti – 2019. gada 30. marts ikvienam *Marmales* dejojājam, skolotājai Elīnai un koncertmeistarei Jutai Davidovskai, kura ar mums ir visus desmit gadus, paliks spilgtā atmiņā vēl ilgu laiku.

Marmale pirmo reizi uzstājās savā *Alma mater* – Latvijas Universitātes (LU) Lielajā aulā. Koncertā piedalījās arī deju kopas draugi – Liepājas Universitātes vidējās paaudzes deju kolektīvs *Bandzenieki*, Vangažu kultūras nama deju kolektīvs *Augšup* un LU deju ansamblis *Dancītis*. Muzikālu priekšnesumu sniedza arī Studenšu Prezidiju Konventa koris. Šī bija diena, kad *Marmales* dejojāji dāvināja neaizmirstamu koncertu saviem tuviniekiem, ģimenēm, kuras dod iespēju mums veltīt laiku šim hobijsam, mūsu akadēmisko mūža organizāciju ģimenēm, kas mūs atbalsta, ikvienam, kuram nav svešs vārds *Marmale*.

Gandrīz divu stundu garā koncerta laikā *Marmales* un vieskolektīvu dejojāji izstāstīja stāstu par akadēmisko mūža organizāciju tradīcijām. Koncertu atklājām ar *Gaudeamus Igitur*, bet tālāk ar dejas palīdzību centāmies nedaudz pavērt akadēmisko mūža organizāciju durvis un skaidrot dažas no tradīcijām, kas ir neatņemama mūsu ikdiens. Koncerts izdevās sirsnīgs un reizē personisks, jo šos stāstus bija veidojusi un stāstīja deju kolektīva mākslinieciskā vadītāja Elīna. Koncerta *Tresēm vīta Rīgas dzīve* režisors bija *Konkordija Valdemārija* fil! Jānis Mūrnieks, bet mākslinieciskā vadītāja *Korp! Gundega* fil! Elina Ķersele.

Marmales dejojāji izpilda mākslinieciskās vadītājas fil! Elīnas Ķerseles deju *Tresēm vīta Rīgas dzīve*, kuras nosaukums rotāja arī jubilejas koncerta programmu.

Šis bija pirmais koncerts arī *Marmales* dalībnieku bērniem un krustbērniem, kuri dejoja kopā ar saviem vecākiem un krustvecākiem.

Koncerta programmas stāstu caurvija deju kopas *Marmale* deju kopas personīgais stāsts. Tas bija stāsts par studiju gadu trauksmainību, dažādām izvēlēm un tomēr stabilitātes, pieredzes un iedrošinājuma meklējumiem. Tas bija stāsts par laiku, kad ar plaši atvērtām acīm raugies uz dzīves sniegtajām iespējām un centies neapjukt. Bet, iespējams, tās ir trakas idejas, kas aizved negaidītos piedzīvojumos. Tas bija stāsts par jaunām mūža draudzībām, par nerimstošu darbu, par aizrautību, kas vieno ne tikai *Marmales* deju kopas, bet arī mūža organizācijas, ko katrs pārstāv. Tas ir stāsts par mīlestību un ģimeni, un maziem brīnumiem, kas notiek. Tas ir stāsts par prieku un par dalīšanos ar to.

Koncertā kopā ar draugiem izdejojām vairākas Latvijā zināmu horeogrāfu dejas: Jāņa Purviņa, Guntas Skujas, Taigas Ludboržas, Jāņa Ērgļa, Artas Melnalksnes. Programmā bija atvēlēta vieta arī jaunajiem horeogrāfiem, gan Gunai Trukšānei, gan arī fil! Elinas Ķerseles dejai *Tresēm vīta Rīgas dzīve*, kas bija veltījums akadēmiskajām organizācijām, ko pārstāv deju kopas. Treses ir simbols krāsu lentām, kas ir katras organizācijas piederības zīme. Katra deju kopas mūža organizācijas simbols – krāsu lenta – tika atspoguļots arī koncerta vizuālajā noformējumā.

Marmales desmit gadu jubilejas koncertā paši jubilāri izdevoja desmit dejas, katram no gadiem pa vienai. Šo skaisto notikumu

izdevoja 31 deju kopas no 13 mūža organizācijām, kā arī 15 mazie deju kopas, kuru starpā bija *Marmales* dalībnieku bērni. Jā, šis bija īpašs koncerts mūsu pulciņa vecākiem, jo kopā ar bērniem dejojām Artas Melnalksnes deju *Lēni augu pie māmiņas*, kas raisīja emocijas gan deju kopas, gan arī skatītājos. Daudziem mazuļiem šis bija pirmais koncerts, pirmā reize, kad uzvilkti tautastērps un iemēģināti soļi latviešu tautas dejā. Neizpalika arī deju *Klabdancis*, ko esam dejušas visas desmit sezonas, varētu pat teikt, ka šī deju dzīvo līdz *Marmales* stāstam. Šo desmit sezonu laikā esam apguvuši 46 dejas, kas slīpējušas deju prasmi, muzikālo dzirdi, ritmu, draudzību un reizēm prasījušas arī garākas stundas mēģinājumiem.

Desmit gadu laikā *Marmale*, pateicoties projektam *Labie darbi*, pulciņa dalībniekiem, S!P!K!, P!K! un citu labvēļu atbalstam, izveidojusi divus tērpu komplektus, kam piepulcināti deju kopas pašu personīgi veidotie tērpi. *Marmales* jubilejas koncerts deju kopai saistīsies ar vēl vienu siltu atmiņu – katru no deju kopām pēdējo piecu gadu laikā ir izveidojusi savu tautastērpu, ko ar godu iznesa jau pirmajā deju *Iedancis*, atklājot svētku koncertu.

30. marts bija saulaina diena, kas *Marmales* deju kopai iesākās agri no rīta ar ģenerālmēģinājumu LU Lielajā aulā, turpinājās ar gatavošanos viesu uzņemšanai, ar pucēšanos un bērnu pucēšanu, ar kopīgu bildēšanos, ar sirsnīgajiem ceļā

Marmales dejotāji pirms jubilejas koncerta pie *Alma mater* – Latvijas Universitātes galvenās ēkas.

vārdiem no skolotājas, ar emocijām bagātu koncertu, skaistiem apsveikumiem, bet noslēdzās ar dejotāju un draugu ballīti un kopīgu S!P!K! dāvētās kūkas baudīšanu. Paldies ikvienam, kurš tic *Marmales* spēkam! Paldies S!P!K!, P!K!, Filistru Biedrību savienībai, *Konkordijai Valdemārija*, studentu korporācijas *Tervetia* Filistru biedrībai par atbalstu, lai mēs kopā varētu atzīmēt šos skaistos svētkus! Mēs ceram, ka nākamie pieci gadi

būs aizraujošu deju piedzīvojumu bagāti, jo *Marmales* dejotāji ir laimīgi, ka var īstenot savu mīlestību uz latviešu tautas deju, apvienojot to ar akadēmisko mūža organizāciju vārda popularizēšanu Latvijas sabiedrībā. Mēs esam lepnī katrs nest savas krāsas kopā ar latviešu tautastērpu, mēs esam lepnī būt latvieši! Lai mums kopā vienmēr raits deju solis! Saules mūžu *Marmalei!* **U**

JAUNIE ZINĀTŅU DOKTORI

LAURA VIĻUMA EKONOMIKAS DOKTORE

Foto: Jenne Hoekstra

Fil! Laura Viļuma, *zinta*, (priekšā centrā) pēc promocijas darba aizstāvēšanas kopā ar aizstāvēšanas komisijas locekļiem, darba vadītājiem un *paranimfām*.

BIOGRĀFIJA

Fil! Laura Viļuma, *zinta*, dzimusi 1984. gadā Ogrē. 2005. gadā beidza bakalaura studijas ekonomikā Rīgas Ekonomikas augstskolā. Pēc tam vairākus gadus strādāja dažādos Latvijas uzņēmumos tirgus pētniecībā. 2013. gadā Erasmus Universitātē Roterdamā ar izcilību absolvēja maģistrantūru ekonomikā un biznesā ar specializāciju veselības ekonomikā. 2019. gada 8. aprīlī aizstāvēja doktora disertāciju un ieguva doktora grādu Groningenas Universitātē Nīderlandē. Šobrīd ir pēcdoktorantūras pētniece Groningenas Universitātē.

PROMOCIJAS DARBA APRAKSTS

Promocijas darbs *Ekonomika un veselība: esejas par apstākļiem dzīves sākumā, veselību un veselības apdrošināšanu* analizē mijiedarbību starp ekonomiku un veselību. Darbā apskatītie jautājumi balstīti uz hipotēzi, ka sociāli ekonomiskajiem apstākļiem pirms dzimšanas ir ietekme uz veselību vēlāk dzīvē. Precīzāk, šajā darbā tiek analizēta makroekonomisko apstākļu dzīves sākumā ietekme uz bērnu veselību, pieaugušo veselību un mehānismiem, kas izskaidro dotās mijiedarbības. Darbā tiek izmantoti dati no liela kohortu pētījuma *Lifelines*, kas veikts Nīderlandē.

Darba rezultāti liecina, ka augsta bezdarba apstākļos dzimst mazāk bērnu, it īpaši – nabadzīgākās sabiedrības grupās. Turklāt zēniem palielinās risks piedzimt ar zemāku svaru. Savukārt meitenēm, kuras dzimušas augsta bezdarba periodos, vēlāk dzīvē ir palielināts risks saslimt ar sirds un asinsvadu slimībām. Īpaša uzmanība darbā pievērsta stresam kā vienam no potenciālajiem

mehānismiem, kas sasaista ekonomiskos apstākļus un veselību. Darba rezultāti demonstrē, ka mātes stress, ko izraisa augsts bezdarba līmenis, var palielināt iespējamību, ka zēni piedzimst ar ķeizargriezīenu.

Kopumā darba rezultāti parāda, ka ekonomiskās aktivitātes svārstībām ir ievērojama ietekme uz cilvēka veselību gan īstermiņā, gan ilgtermiņā. Šis var kalpot kā arguments par labu makroekonomikas stabilizācijas politikai. No individuālā viedokļa raugoties, darba rezultāti parāda, ka atbalsts finansiālās grūtībās nonākušām grūtniecēm un jaunajām ģimenēm var atstāt pozitīvu iespaidu uz bērnu veselību visas dzīves garumā.

ANDRIS VANAGS VADĪBZINĀTŅU DOKTORS

BIOGRĀFIJA

Fil! Andris Vanags, *philyronus*, dzimis 1972. gada 6. jūlijā Liepājā. 1990. gadā uzsācis studijas Rīgas Tehniskās universitātes Ķīmijas tehnoloģijas fakultātē. Korporācijā *Philyronia* uzņemts 1991. gadā. 1994. gadā iegūts inženierzinātņu bakalaura grāds ķīmijas tehnoloģijā. 1995. gadā – inženiera ķīmiķa kvalifikācija. 1996. gadā – inženierzinātņu maģistra grāds silikātu un augsttemperatūras materiālu ķīmijā un tehnoloģijā. 2010.

Foto no personīgā arhīva.

gadā uzsācis doktorantūras studijas Biznesa augstskolā *Turība*. 2019. gada 21. maijā aizstāvēts promocijas darbs *Mazo un vidējo uzņēmumu konkurētspējas paaugstināšanas iespējas, izmantojot partnerības pilnveidošanas modeli*, iegūstot doktora zinātnisko grādu vadībzinātnē, uzņēmējdarbības vadības apakšnozarē. Kopš 2003. gada ir direktors SIA *Sakret*. Galvenie pienākumi ir uzņēmuma vadība Latvijā, Igaunijā, Skandināvijā – biznesa mērķu noteikšana, biznesa plānu izstrāde, realizācija; mārketinga plānošana pārdošanas organizēšanā (tiešā atbildība par pārdošanas procesiem Latvijā, Igaunijā un Skandināvijā), darbs ar reklāmas aģentūrām; uzņēmuma finanšu rādītāju kontrole; komandas veidošana un pienākumu sadale. Kopš 2013. gada ir padomes priekšsēdētājs AS *Sakret Holdings*. Galvenie pienākumi ir AS *Sakret Holdings* ietilpstošo uzņēmumu valdes darbības uzraudzīšana un stratēģisko lēmumu pieņemšana un apstiprināšana, kā arī citi pienākumi atbilstoši statūtiem.

PROMOCIJAS DARBA APRAKSTS

Promocijas darba tēmas *Mazo un vidējo uzņēmumu konkurētspējas paaugstināšanas iespējas, izmantojot partnerības pilnveidošanas modeli* aktualitāte tiek saistīta ar Latvijā strādājošo mazo un vidējo uzņēmumu (MVU) nepietiekamo konkurētspēju vairākās tautsaimniecības nozarēs. Līdz ar to palielinās aktualizētu un pilnveidotu partnerattiecību nozīmīgums konkurētspējas paaugstināšanai, sākot ar ražojamā produkta tehniskās dokumentācijas izstrādi un tā ražošanai nepieciešamo resursu sagādi, beidzot ar jaunu tirgus apgūšanu ārvalstīs un saražotā produkta pārdošanu. Promocijas darba mērķis – izpētīt MVU konkurētspējas izmaiņas nozīmīgākajās tautsaimniecības

nozārēs un atklāt pilnveidotu partnerattiecību nozīmīgumu uzņēmumu konkurētspējas paaugstināšanā, izmantojot partnerības pilnveidošanas modeli. Mērķa sasniegšanai darbā tika īstenots plašs pētījums par konkurētspējas un partnerattiecību teorētiskajiem aspektiem, tika definēti darbam nozīmīgākie jēdzieni; atklātas MVU konkurētspējas izmaiņas Latvijas tautsaimniecības attīstībai nozīmīgākajās nozarēs; identificēti MVU konkurētspējas un partnerības nozīmīgākie aspekti; atklāti šķēršļi, kas traucē veidot savstarpēji izdevīgas partnerattiecības; izstrādāti vairāki modeļi, kas paredzēti MVU īpašniekiem un vadītājiem vadības lēmumu pieņemšanai saistībā ar partneru identifikāciju, savstarpēji izdevīgu partnerattiecību veidošanu un to pastāvīgu aktualizāciju konkurētspējas paaugstināšanai. **U!**

FRATERNITAS METROPOLITANA FIL! PĒTERA SNIĶERA PIEMIŅAS MEDAĻA PIEŠĶIRTA FIL! VALTERAM ŠČERBINSKIM, FRATER CURSICUS

Fil! Ilvars Ceriņš, *frater metropolitanus*

Foto: fil! Aivis Dobelis, *frater metropolitanus*

Lai godinātu studentu korporācijas *Fraternitas Petropolitana* vienu no 12 dibinātājiem un *Fraternitas Metropolitana* atjaunotāju ģenerāli, kara medicīnas ārstu, profesoru, mecenātu, Triju Zvaigžņu ordeņa II šķiras kavalieri fil! Pēteri Sniķeri, *frater metropolitanus*, par viņa izcilajiem nopelniem Latvijas valsts, zinātnes, armijas, korporācijas un Latvijas studentu korporāciju labā, *Fraternitas Metropolitana* konvents 1996. gadā dibināja viņa vārdā nosauktu piemiņas medaļu (medaļas autors – mākslinieks Jānis Strupulis). Apbalvojumu var piešķirt jebkurai personai par ieguldījumu Latvijas studentu korporāciju, Latvijas valsts, izglītības, zinātnes un armijas labā.

Studentu korporācija *Fraternitas Metropolitana*, katru gadu pieminot fil! Pēteri Sniķeri (1875–1944), kuram 2018. gada 7. decembrī paliktu 143 gadi, un turpinot iesāktu tradīciju par godu *Fraternitas Petropolitana* 122. gada dibināšanas atcerei, fil! Pētera Sniķera piemiņas medaļu 2019. gada 15. februārī pasniedza fil! Valteram Ščerbinskim, *frater cursicus*. Viņš to saņēma par izcilu ieguldījumu Latvijas valsts un Latvijas studentu korporāciju labā, par darbu pie Latvijas Nacionālās enciklopēdijas izstrādes un realizācijas, par grāmatas *Uzticīgi draugam. Latvijas studējošo*

slēgtās mūža organizācijas sagatavošanu un publicēšanu, kas ir nenovērtējams materiāls ikvienam korporāciju un akadēmisko mūža organizāciju biedram, kā arī par citu grāmatu (t.sk. viens pats, kā arī sadarbībā ar fil! dr. hist. Ēriku Jēkabsonu, *lettonus*, bijis astoņu biogrāfisko vārdnīcu par Latvijas armijas augstākajiem virsniekiem, diplomātiskā dienesta darbiniekiem, latgaliešu politiķiem, advokātiem pirms un pēc 1944. gada, notāriem pirms un pēc 1944. gada, tiesnešiem sastādītājs un dokumentu krājuma *Apvērsums* (par 1934. gada 15. maija notikumiem) sastādītājs) un dažādu vēstures pētniecības darbu izstrādi. Arī par daudzu gadu garumā sniegto lielo ieguldījumu Latvijas studentu korporāciju attīstībā, izaugsme un atpazīstamības veicināšanā.

Fil! Valters Ščerbinskis svētku uzrunā izteica lielu pateicību par šādu pagodinājumu no *Fraternitas Metropolitana* konventa, kā arī pieminēja, ka pirmo reizi mūžā kā apbalvojumu saņēmis medaļu. Fil! Valtera Ščerbinska nelielā uzstāšanās bija tik ļoti interesanta un stāstītais saistošs, ka plānotās stundas vietā literārā vakara dalībnieki bija gatavi klausīties un izjautāt referentu trīsreiz ilgāk.

Vivat crescat floreat Fraternitas Metropolitana inaeternum! **U!**

2019. GADA PAVASARA SEMESTRĪ MŪŽĪBĀ AIZGĀJUŠIE BIEDRI

C!C!

Talavija

Fil! Arturs Neparts, mūžībā aizgājis 10.01.2019. ASV, Mičiganas pavalsti

Fil! Uldis Streips, mūžībā aizgājis 30.01.2019. ASV

Fil! Viktors Vanags, mūžībā aizgājis 23.02.2019. Rīgā

P!K!

Selonija

Fil! Pēteris Baltgailis, mūžībā aizgājis 04.03.2019.

Slokanā, Kanādā

Fil! Arvīds Bļodnieks, mūžībā aizgājis 24.04.2019.

Montklērā, ASV

Lettgallia

Fil! Ikaris Čakārnis, 1952 II, mūžībā aizgājis 02.06.2019.

Floridā

Latvia

Fil! Mārgers Lūsis, mūžībā aizgājis 07.07.2019. Rīgā,

apglabāts Otrajos Meža kapos Rīgā

Beveronija

Fil! Aivis Freidenfelds, mūžībā aizgājis 23.05.2019.

Valmierā, apglabāts Valmieras pilsētas kapos

Fraternitas Academica

Fil! Aldis Baums, mūžībā aizgājis 01.01.2019. Rīgā,

apglabāts Pirmajos Meža kapos Rīgā

Fraternitas Lataviensis

Fil! Kaspars Kalsnavs, mūžībā aizgājis 01.02.2019. Rīgā,

apglabāts Pirmajos Meža kapos Rīgā

Fraternitas Imantica

Fil! dib! Leo Ploriņš, mūžībā aizgājis 13.01.2019.

Toronto, Kanādā

Gersicania

Fil! dib! Imants Igors Bitners, mūžībā aizgājis

17.03.2019. Vašingtonā, ASV

Fraternitas Cursica

Fil! Vilnis Ezers, mūžībā aizgājis 06.03.2019. Berijā

(Barrie), Kanādā

S!P!K!

Gundega

Fil! Inese Hincenberga (dz. Šulcs) 34c!, mūžībā aizgājusi 10.08.2019.

Imeria

Fil! Baiba Rudzītis-Pinnis, mūžībā aizgājusi

12.03.2019. Ņujorkā, ASV, kremēta un pelni apglabāti

Meža kapos Rīgā

Fil! Baiba Boģis, mūžībā aizgājusi 19.04.2019.

Gaujmaliete

Fil! Anna Vanaga (dz. Lezdiņa), mūžībā aizgājusi

06.02.2019.

Varavīksne

Zelta fil! Silvija Rūtenberga, mūžībā aizgājusi

16.01.2019. Čikāgā, ASV

God!fil! Inta Villeruša, mūžībā aizgājusi 24.04.2019.

Rīgā, kremēta un apglabāta Pirmajos Meža kapos,

Mākslinieku kalniņā, Rīgā

Spīdola

Fil! dib! Agrita Dreimane, mūžībā aizgājusi

28.03.2019., apglabāta Antiņa kapos Talsos

Zinta

Fil! Jana Hale (dz. Veidnere), 7 c!, mūžībā aizgājusi

05.02.2019. Londonā, Anglijā

**FIL! ALDIS
BAUMS,
FRATER
ACADEMICUS
16.02.1932.–
01.01.2019.**

Dzimis 1932. gada 16. februārī Jelgavā skolotāju Kārļa Ādolda Bauma un Annas Augustes (dz. Zīriņš) divu bērnu ģimenē, māsa – māksliniece akvareliste Dzidra Bauma; *Fraternitas Academica* fil! dib! O. Medņa meitas un fil! Z. M. Medņa māsas vīrs.

No 1939. līdz 1944. gada pavasarim mācījies Rīgas 8. pamatskolā. Vasarās dzīvojis vecāku lauku mājās Tukuma apriņķa Praviņu pagasta *Vidiņos*. Īsu brīdi 1944. gada pavasarī mācījies Jušēnu pamatskolā. Pēc Otrā pasaules kara no 1945. gada līdz 1947. gadam mācījies Praviņu pagasta septiņgadīgajā skolā. 1947. gadā pārcēlies uz Rīgu; sācis mācīties Rīgas 1. vidusskolā, bet 1948. gadā pārgājis uz Rīgas 11. vidusskolu, kuru absolvējis 1951. gadā.

No 1951. gada uzsācis studijas Latvijas Valsts universitātes (LVU) Fizikas un matemātikas fakultātē. Studiju laikā sācis strādāt par elektriķi LPSR Fizikas institūtā. 1956. gadā absolvējis LVU, iegūstot diplomēta fiziķa kvalifikāciju. Kara katedrā ieguvis padomju armijas leitnanta dienesta pakāpi. Pēc studijām ieskaitīts PSRS armijas rezervē. Vēlāk paaugstināts par vecāko leitnantu. 1957. gadā Rīgā apprecējies ar fil! dib! Osvalda Medņa meitu Dagni Medni. Ģimenē ir meita Baiba.

Bijis laborants, vēlāk inženieris un grupas vadītājs LPSR Zinātņu akadēmijas (ZA) Fizikas institūtā. No 1957. līdz 1960. gadam strādājis profesora Eižena Āriņa un vecākā zinātniskā līdzstrādnieka Jāņa Daubes vadībā, bijis viens no vadošajiem konstruktoriem Latvijas pirmā diskrētās darbības elektronisko lampu datora LM3 izstrādē – asinhronā principa izmantošana vadības blokā.

No 1960. gada, kad tiek nodibināts Elektronikas un skaitļošanas tehnikas institūts (tag. Elektronikas un datorzinātņu institūts), bijis institūta laboratorijas vadītājs – nodarbojies ar jaunu specializētu datoru, datoru tīklu un sistēmu izstrādi un ieviešanu Latvijas tautsaimniecībā. Iecelts par Elektronikas un skaitļošanas tehnikas institūta direktora vietnieku zinātniskajā darbā. Kopš 1961. gada lasījis lekcijas datoru teorijā, projektēšanā un arhitektūrā, kā arī vadījis diplomdarbus Rīgas Tehniskajā universitātē (RTU). 1965. gadā aizstāvējis tehnisko zinātņu kandidāta disertāciju.

No 1995. līdz 2001. gadam RTU Datorzinātnes un informācijas tehnoloģijas fakultātes docents, vadījis studiju kursus datoru arhitektūrā.

Par pētījumiem vadības un kontroles sistēmu jomā 1997. gadā aizstāvējis habilitācijas darbu un ieguvis *Dr. habil. sc. comp.* zinātnisko grādu datorzinībās.

1989. gadā no Latvijas Tautas frontes saraksta ievēlēts par Rīgas Vidzemes priekšpilsētas padomes deputātu. 1991. gadā barikāžu laikā norikots par vienu no Zemitāna (toreiz Oškalna) tilta aizsardzības organizētājiem.

Kopš 1992. gada bijis Latvijas nacionālās automatiskās identifikācijas organizācijas biedrs, s/l bijis ievēlēts par tās viceprezidentu. Latvijas Zinātnes padomes ekspertu komisijas un Latvijas Zinātņu akadēmijas (LZA) Elektronikas un datorzinātņu institūta domes loceklis, līdz 2009. gadam institūta domes priekšsēdētājs, LZA Terminoloģijas komisijas loceklis. Latvijas Elektrotehnikas un elektronikas rūpniecības asociācijas loceklis. 1999. gadā iecelts par Latvijas Universitātes promocijas padomes locekli datorzinātņu nozarē. 1999. gadā apstiprināts par ekspertu datorzinātnes apakšnozarēs *Datoru arhitektūra un aparatūra un Datu apstrādes sistēmas un dattīkli*. LZA Elektronikas un datorzinātņu institūta vadošais pētnieks, Iegulto sistēmu laboratorijas vadītājs.

1973. gadā apbalvots ar LPSR Valsts prēmiju, 1978. gadā ar LPSR ZA Prezidija prēmiju, 1987. gadā ar LPSR Valsts prēmiju, 1992. gadā ar LZA prēmiju, 2013. gadā ar LZA, *Exigen Services Latvia* un RTU Attīstības fonda prof. Eižena Āriņa piemiņas medaļu un balvu par mūža ieguldījumu informācijas tehnoloģijas attīstībā Latvijā. 2014. gadā LZA piešķīrusi valsts emeritētā zinātnieka statusu. 2005. gadā apbalvots ar 1991. gada barikāžu dalībnieku piemiņas zīmi.

A. Bauma darba pieredze plaši izmantota, veidojot jaunas sistēmas rūpniecības automatizācijai un lauksaimniecībai, kā arī apmācot jaunos informācijas tehnoloģiju speciālistus. A. Bauma vadībā izstrādāts arī jauns Eiropas Reģionālās attīstības fonda projekta pieteikums *Autonomu mobilu pētniecības robotu un sistēmu izstrādes un testa platforma*.

No 2001. līdz 2011. gadam bijis RTU asociētais profesors. Sarakstījis 123 publikācijas un 7 grāmatas, viņam ir 12 izgudrojumi. 2018. bijis Latvijas Nacionālās enciklopēdijas šķirķļa *Datorzinātne Latvijā* autors.

Miris 2019. gada 1. janvārī Rīgā, izvadīts un kremēts 8. janvārī, apglabāts Pirmajos Meža kapos Rīgā.

Fraternitas Academica uzņemts 1990. gadā, Spec! konventā uzņemts 1991. gadā, filistrējies – 1992. gadā. Konventā pildījis kasiera, revīzijas komisijas locekļa, P!K!T! tiesneša amatus. 1993. gadā ievēlēts par F!B! G!T! tiesnesi, 1994. gadā par F!B! kasieri. No 2002. līdz 2009. gadam bijis F!B! valdes loceklis. 2010. gadā piešķirts F!B! apbalvojums – Goda raksts. 2014. gadā piešķirtas *Tervetia* krāsas. Sēru konvents noturēts 2019. gada 3. janvārī.

Sit tibi terra levis!

**ZELTA
FILISTRE
SILVIJA
RŪTENBERGA,
VARAVĪKSNE**
09.08.1939.–
16.01.2019.

Silviya pasaulē nāca 1939. gada 9. augustā Balvos Alberta un Valentīnes Pakalnu ģimenē.

1944. gada vasarā Silviya kopā ar vecākiem un brāli Āriju devās bēgļu gaitās uz Vāciju. Vēlāk ģimene nokļuva amerikāņu okupācijas zonā un dzīvoja Oldenburgā esošajā Omstedes bēgļu nometnē, kur Silviya sāka arī skolas gaitas. Silvijai mātes veselības stāvokļa dēļ ģimene iespēju izceļot uz ASV ieguva tikai 1956. gadā. ASV ģimene sākotnēji apmetās Linkolnā, Nebraskas štatā, un uzreiz iekļāvās latviešu sabiedrībā. Silviya pabeidza vidusskolu un uzsāka studijas Nebraskas Universitātē, kur, kā pati saka, studēja visu, kas viņai interesēja, – ķīmiju, mākslu, keramiku. Pēc diviem gadiem ģimene pārcēlās uz Mineapoli. Silviya turpināja studijas Minesotas universitātē, kur ieguva bakalaura grādu dietoloģijā. Pēc studijām praktizējās Klīvlendā, kur pagāja viss viņas aktīvais mūžs.

**VARAVĪKSNES
GOD!FIL! INTA
VILLERUŠA**
23.09.1943.–
24.04.2019.

Inta pasaulē nāca 1943. gada 23. septembrī Jelgavā Mirdzas un Vasilija Lieknu ģimenē.

Intas vecākus izšķīra karš – abi devās bēgļu gaitās uz Vāciju, kur viņas māte arī palika, bet tēvs ar citu ģimeni atgriezās Liepājā. Pirmā tikšanās ar māti Intai bija 20 gadu vecumā Austrumberlinē, bet pirmā atklātā tikšanās tikai, kad pavērās dzelzs priekšsargs. Inta uzauga pie vecmāmiņas Almas Zaļupas Liepājā.

Pamatizglītību ieguva Liepājas 3. septiņgadīgajā skolā, bet no 1959. līdz 1963. gadam mācījās Liepājas Mūzikas vidusskolas Klavieru nodaļā pie M. Reiznieces. Inta mūzikas vidusskolas iestājpārbaudījumos uzrādīja izcilas sekmes. Jau laikā, kad mācījās mūzikas vidusskolā, viņa sāka strādāt par koncertmeistari un spēlēja deju vakaros.

Pēc mūzikas vidusskolas absolvēšanas no 1963. līdz 1969. gadam studēja Jāzepa Vītola Latvijas Valsts konservatorijā. Arī paralēli studijām konservatorijā bija koncertmeistare. Pēc konservatorijas

Pārceļoties uz Klīvlendu, Silviya iepazinās ar savu vīru, tobrīd pēdējā kursa medicīnas studentu fil! Verneru Rūtenbergu, *frater lataviesis*. Abu ģimenē piedzima divas meitas Guna un Annele Lara, kā arī dēls Viestarts. Ģimenē tika uzturēta latviskā identitāte un tradīcijas. Meita Annele Lara un dēls Viestarts turpina vecāku iesākto ceļu, esot studentu un studenšu korporāciju biedri.

Visu mūžu fil! Silviya Rūtenberga bija sabiedriski aktīva – Klīvlendā divus gadus vadīja latviešu skolu, darbojās un arī vadīja Klīvlendas latviešu biedrību, bija viena no Latvijas Okupācijas muzeja biedrības dibinātājām un ziedotājām, Latviešu kultūras dārza Klīvlendā idejas dvēsele un īstenotāja. Atzinības krusta IV šķiras ordeņa virsniece. Apbalvojums piešķirts 2007. gadā par sabiedrisko un kultūras darbību Klīvlendas latviešu biedrībā.

Silviya korporācijas gaitas uzsāka 1957. gada rudens semestrī Vidusamerikas kopā. Viņa korporāciju redzēja kā iespēju darboties grupā. Silviya bija ilggadēja *Varavīksnes* Vidusamerikas kopas seniore. No atjaunošanas brīža Latvijā *varavīksnēm* bija sapnis par savu konventa dzīvokli. No 2005. gada šim mērķim tika vākti ikmēneša mērķmaksājumi un ziedojumi. Ļoti būtisks bija fil! Silvijai Rūtenbergas pirmais ziedojums. Tobrīd tas deva gan ticību idejas dzīvotspējai, gan arī finansiālu pamatu pirmajiem remontdarbiem. Zelta cirķeli piespriedām Silvijai 2007. gada rudenī Latvijā. Silviya bieži viesojās un satikās ar *varavīksnēm*, pēdējo reizi – 2018. gada jūlijā.

Sit tibi terra levis!

S!P!K! t/l audz! fil! Lelde Neimane, *varavīksne*

T/l sen! taut! Evita Feldentāle, *varavīksne*

beigšanas palika strādāt turpat, ievēdot jau nākamo paaudzi koncertmeistarībā. Inta pati teikusi, ka viņai ļoti patīcis strādāt par pedagogi, veidot jaunās personības un apzināties, ka to tapšanā pielikusi arī savu roku.

No 1972. līdz 1994. gadam bija galvenā Latvijas Radio koncertmeistare, bet no 1993. līdz 2006. gadam bija Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijas Kameransambļa un klavierpavadijuma katedras docente. 2009. gadā nominēta Latvijas Lielās mūzikas balvai par mūža ieguldījumu, kuru saņēma ceremonijā 2010. gadā.

Pirmo reizi Inta Villeruša *varavīksnēm* uzstājās 1992. gada 25. aprīlī pavasara svētku koncertā un ballē. Kungu vakari vairs nebija iedomājami bez Intas un Māra Villerušu priekšnesumiem. Kopā ar viņiem korporācijā viesojušies daudzi Latvijā pazīstami mūziķi, piemēram, Karmena Radovska, Inga Kalna, Aivars Krancmanis u.c. Par *Varavīksnes* goda filistri Inta Villeruša tika uzņemta 1993. gada 2. novembrī.

Intas vīrs čellists Māris Villerušs arī bija *Varavīksnes* goda filistrs. Abi laulībā dzīvoja no 1966. gada, ir divas meitas – Sana un Laura. No Intas vīra, mūsu goda filistra, atvadījāmies 2014. gada rudenī, tagad atvadāmies arī no Intas. Darbs, nebeidzamās rūpes par ģimeni un iedvesmojošās, dvēseli caurstrāvojošās tikšanās Intai vijušās cauri dzīvei mūža garumā.

Sit tibi terra levis!

T/l sen! taut! Evita Feldentāle, *varavīksne*

REDAKCIJA INFORMĒ

- Žurnālu *Universitas* sagatavojusi redaktore un redkolēģija un izdevis P!K! ar F!B!S! un L!K!A! finansiālu atbalstu.
- Žurnāls iznāk katru semestri.
Nākamais numurs – 2020. gada februārī.
- Joprojām pieejams *Universitas* 107., 108., 109., 110. numurs bez maksas. Par iespēju saņemt žurnālus interesēties redakcijā.
- Aicinām iesaistīties redkolēģijas darbā – žurnāla satura veidošanā, komunikācijā, izplatīšanā un tehniskajos darbos. Iesūtīt idejas rakstiem, kā arī publicējamus materiālus – intervijas, stāstus un referātus no interniem korporāciju resursiem.
- Piedāvājam prakses vietu komunikācijas vai citu jomu studentam, kam interesētu iesaistīties žurnāla veidošanā 2019./2020. akadēmiskajā gadā. Pieteikumu sūtīt uz universitas@pk.lv.
- Seko žurnālam *Universitas* Facebook.com lapā @zurnalsUniversitas un esi pirmais, kurš uzzina visu jauno par studentu un studenšu korporāciju aktualitātēm!

NĀKAMAJĀ NUMURĀ LASIET:

- S!P!K! svīn 95
- Žurnāla *Universitas* vēsture 90 gadu garumā
- Intervija ar god!fil! Krišjāni Kariņu, *frater letticus*
- 2019. gada rudens semestra jubilāri
- Labākie *krāsu* referāti un citi notikumi buršu sabiedrībā

SCIENTIAE
ET
PATRIAE

Foto: jauntaut! Andra Marta Babre, *staburadze*
Studenšu Prezidiju Konvents 2019. gada decembrī atzīmēs 95 gadu pastāvēšanas gadadienu.
Prezidē S!K! Spīdola. Uzzini vairāk jaunajā S!P!K! mājaslapā: www.spk.lv.

P!K!/F!B!S!/L!K!A! interns izdevums

Žurnāla veidošanā piedalījušies:
 redaktore fil! Sandra Grigorjeva, *gundega*
 redkolēģija:
 fil! Dmitrijs Trofimovs, *frater arctus*
 fil! Māris Matrevics, *frater metropolitanus*
 fil! Inese Tauriņa, *dzintra*
 fil! Ance Saulīte, *spīdola*

ziņas no konventiem apkopojusi m! Aivita Moroza, *gundega*

korektore: Indra Endzele
 maketētāja: Rīta Kalniņa

Paldies ikvienam konventam un raksta autoram par bezatlīdzības darbu 111. numura tapšanā. Žurnālu sagatavojusi *Universitas* redaktore un redkolēģija un izdevis P!K! ar F!B!S! un L!K!A! finansiālu atbalstu.

Žurnāla drukātais izdevums iznāk ar Jelgavas tipogrāfijas atbalstu.

Par iespēju saņemt žurnālu interesēties savās korporācijās vai rakstīt:

e-pasts: universitas@pk.lv
 adrese: Aldaru iela 7, Rīga, LV-1050
 tīmekļvietne: pk.lv/universitas
 Facebook: [zurnalsUniversitas](https://www.facebook.com/zurnalsUniversitas)

UNIVERSITAS

